

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ITALSKÁ A ČESKÁ TERMINOLOGIE V OBLASTI SOUDNICTVÍ:
KONTRASTIVNÍ ANALÝZA.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Autor práce: Bc. Jana Houdková

Studijní obor: Italský jazyk

Ročník: 3.

2014

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 1. prosince 2014

Jana Houdková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce, panu doc. PhDr. Janu Radimskému, Ph.D., za velmi cenné rady a připomínky a za čas, který mi věnoval při konzultacích.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá terminologií v oblasti soudnictví. Práce je rozdělena do dvou částí. V první části se autorka věnuje popisu odborného jazyka, metod jeho zkoumání, translátologickým metodám a problémům překladatele. Dále také přibližuje soudní systém v Itálii a v České republice a vymezuje si sémantické pole terminologie z oblasti soudnictví, s nímž bude pracovat. Ve druhé části pracuje s vybraným vzorkem klíčových slov vygenerovaných z vytvořeného korpusu. Daný vzorek je rozčleněn do skupin podle sémantické klasifikace. Cílem práce je přezkoumání existujících českých překladů vybraných italských termínů, v případě potřeby navržení překladů vlastních a doporučení překladu, který by měl být registrovaný ve dvojjazyčném slovníku. Dvojjazyčný česko-italský a italsko český slovník a tematický tezaurus jsou součástí přílohy.

Klíčová slova: analýza, terminologie v soudnictví, právní jazyk, odborný jazyk, překladatel

ANNOTATION

This diploma thesis deals with the Italian terminology of the Justice System. The work is divided into two parts. In the first part, the author focuses on the description of the special language, methods of his research, translational methods and problems of the translator. It describes also the Czech and Italian system of justice and defines the semantic field of the terminology of the Justice System that she will work with. In the second part she works with a selected sample of keywords compiled by the created corpora. The sample is divided into a several groups according to the semantic classification. The aim of the thesis is to review the existing Czech translations, if need be propose her own translations and recommend the translation that should be registered in a bilingual dictionary. The Czech-Italian and Italia-Czech vocabulary and the semantic dictionary is the supplement of this thesis.

Keywords: analysis, terminology of the Justice System, legalese, special language, translator

OBSAH

POUŽITÉ ZKRATKY.....	8
ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1. Odborný jazyk.....	11
1.1. Odborný styl.....	11
1.2. Termín a terminologie.....	12
1.3. Právní jazyk.....	15
1.3.1. Funkce a vlastnosti právního jazyka.....	16
1.3.2. Lexikum právního jazyka.....	18
1.3.3. Rysy italského právního jazyka	20
1.3.3.1. Specifika v rovině lexikální.....	21
2. Překlad právních textů.....	24
2.1. Úloha překladatele.....	25
2.2. Standardy pro překlad textů z cizích jazyků.....	26
2.3. Vnitrojazykový a mezijazykový překlad.....	27
2.3.1. Překladatelské postupy mezijazykového překladu.....	27
2.4. Problémy překladatele.....	30
3. Shrnutí soudního systému v České republice a v Itálii.....	32
3.1. Soudní systém v České republice.....	34
3.2. Soudní systém v Itálii.....	36
4. Excerpce lexikálního materiálu.....	37
ANALYTICKÁ ČÁST.....	39
1. Analýza vybraných právních termínů	41
1.1. Výrazy označující soudy	42
1.2. Výrazy označující soudce.....	49
1.3. Výrazy označující další osoby podílející se na soudních řízeních.....	57
1.4. Výrazy označující skutky projednávané u soudů.....	71
1.5. Výrazy označující soudní řízení.....	78
1.6. Výrazy označující žaloby.....	87
1.7. Výrazy označující rozhodnutí soudů.....	90
ZÁVĚR.....	104
RIASSUNTO	106

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	109
PŘÍLOHY.....	113

POUŽITÉ ZKRATKY

v tabulkách a grafech:

Zin *Lo Zingarelli (2011), Vocabolario della lingua italiana*, CD-ROM

SC *Il Sabatini Coletti, Dizionario della Lingua Italiana*, dostupné online

NT *non trovato* (nenalezeno)

s.m. *sostantivo maschile* (podstatné jméno rodu mužského)

s.f. *sostantivo femminile* (podstatné jméno rodu ženského)

ÚVOD

Problematika překladu právních textů je dnes poměrně rozšířenou disciplínou a existuje mnoho překladatelů a překladatelských společností, které se zabývají právě tímto typem překladu. Tento zájem ještě vzrostl díky vstupu České republiky do Evropské Unie, kdy se zvýšila potřeba překladu textů smluv, ze kterých pro Českou republiku plynou závazky. Většinou se však překladatelé v tomto oboru či autoři odborných publikací zaměřují na překlady právních textů ze světových jazyků a tedy z angličtiny a francouzštiny. Italština však bohužel ještě není natolik rozšířený jazyk, a proto není snadné nalézt zdroje, které by pomohly při překladu právních textů právě z tohoto jazyka.

Mezi nejvýznamnější české odborníky zabývající se překladem právních textů patří bezesporu Prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc., profesor Karlovy univerzity v Praze. Pokud se jedná o překlady italských právních textů, je nutné zmínit PhDr. Janu Tomaščinovou, působící rovněž na Karlově univerzitě v Praze, která je spoluautorku překladového italsko-českého právníckého slovníku, který se také stal jedním ze zdrojů informací pro tuto diplomovou práci.

V diplomové práci jsou vymezeny nejdůležitější termíny z oblasti italského soudnictví a popsány možnosti jejich překladu do češtiny. Termíny jsou vybrané z korpusu sestaveného z primárních pramenů italského soudního systému. Těmito prameny jsou: *La Costituzione della Repubblica Italiana*, *Codice di procedura civile*, *Codice di procedura penale*, *Regio decreto 12/1941 - ordinamento giudiziario*, *Codice del processo amministrativo* a *Codice penale*.

První polovina práce je zaměřena teoreticky na obecné poznatky o odborném stylu a zejména na problematiku právního jazyka a jeho lexikálního složení. Je zde snaha o základní charakteristiku specifik právního jazyka a právní terminologie. Zároveň jsou zachyceny hlavní a nejdůležitější rozdíly mezi českým a italským právním jazykem v rovině lexikální. Součástí této části práce je i popsání standardů, možností a postupů při překladu právních textů a konečně i stručné srovnání obou daných soudních systémů.

Nejdůležitější částí práce je však její druhá polovina, kde jsou využity poznatky zachycené v první části, a která je zaměřená na praktické zkoumání vybraných právních termínů z oblasti soudnictví. Tato část je rozdělena do skupin podle sémantické klasifikace, jelikož takové rozdělení je pro tuto práci nejpraktičtější. Každá skupina je

potom podrobena analytickému zkoumání zejména z pohledu translatologického. Při rozboru termínů bylo využito překladových i výkladových slovníků, další odborné literatury a internetových zdrojů.

Hlavním cílem této diplomové práce je tedy přezkoumat existující překlady vybraných termínů, zhodnotit je, případně navrhnout a odůvodnit překlad nový a konečně vybrat ze všech možností překlad doporučený a tedy nejvhodnější. Na závěr práce je připojen dvojjazyčný italsko-český a česko-italský glosář, který zachycuje zkoumané termíny a jejich ekvivalenty. Přílohou práce je také tematický tezaurus.

TEORETICKÁ ČÁST

1. ODBORNÝ JAZYK

1.1. Odborný styl

Cílem odborného textu je podat přesnou, jasnou a relativně úplnou informaci, která má jisté vnitřní logické uspořádání a je zaměřena na pojmovou stránku sdělení; získané poznatky jsou předávány širšímu okruhu posluchačů.¹ Odborný styl je v opozici vůči ostatním funkčním stylům a to zejména díky pojmovosti, přesnosti, zřetelnosti, soustavnosti, odbornosti a neemotivnosti. Charakteristická je pro něj také písemná a monologická forma. Adresátem tohoto typu textů je veřejnost a texty vždy směřují jednostranně – od autora k adresátovi.

Forma odborného textu musí být co nejméně nápadná, jelikož jazyk má plnit výlučně informativní funkci. Základním požadavkem je maximální účelnost a přiměřenost použitých výrazů vzhledem k funkci odborného textu. Dalším požadavkem odborného textu je dodržení ustálené kompozice – horizontální a vertikální. Důležitá je také grafická úprava textu.

Nejvýraznější je slovní zásoba odborných textů. Existuje přesná a specifická vrstva lexikálních jednotek a také ustálená nomenklatura v rámci jednotlivých oborů. Slovní zásoba je z velké míry stereotypní a příznačná je zejména nominalizace. Důležitým prvkem slovní zásoby odborných textů jsou také internacionalismy.

Je nutné zmínit, že v jednotlivých jazycích se liší frekvence užití jednotlivých specifických prostředků.

¹ KNITTLOVÁ, Dagmar a kolektiv, *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, str. 206.

1.2. Termín a terminologie

Terminologickou vrstvou slovní zásoby a jejím vymezením se zabývalo mnoho našich významných autorů. Jmenovat můžeme například B. Havránka, K. Sochora, J. Filipce, K. Hausenblase, J. Machače a mnoho dalších. V letech 1962 – 1966 se většina odborných článků a statí zaměřených na toto téma soustřeďovala v Československém terminologickém časopise. Jeho vydávání však netrvalo dlouho, neboť autoři usoudili, že bude praktičtější a přehlednější vydávat dané články přímo v časopisech jednotlivých oborů.

Základem úvah o obsahu a formě termínu jako jazykového znaku je objasnění úvah o vztahu mezi pojmem a termínem. Tento vztah zajímá terminology od počátku vypracovávání soustavné terminologické teorie. V jazykovědě se pak často vedla rozsáhlá diskuse, zda je termín zvukovým obalem pojmu nebo zda je možné chápat ho jako dialektickou jednotu formy a obsahu. Nakonec se ustálil názor, že pojem a termín tvoří dialektickou jednotu, ve které je vedoucím prvkem pojem. Termín je kvalifikován jako způsob prezentace pojmu a má tedy kategoriální vlastnosti formy. Kategoriální vlastnost obsahu se tedy podle tohoto názoru přisuzuje pojmu.²

„Využití jazyka v právnickém vyjadřování patří k těm oblastem odborného slohu, které se vždy těšily velkému zájmu. V první řadě se věnovala pozornost vytváření, ustalování a přesnému významovému vymezení právnických termínů. Není jistě náhodou, že právě právní terminologie je spolu s terminologií náboženskou naší nejstarší propracovanou terminologickou soustavou vůbec.“³

Terminologie je soubor odborných termínů používaných v odborných textech. Je to do jisté míry autonomní celek slovní zásoby, protože slova, která ji tvoří, byla pro její účely většinou speciálně vytvořena.

Termíny jsou v odborných textech hlavním a nejdůležitějším vyjadřovacím prostředkem. Právě díky nim tyto texty mohou dosáhnout jednoznačnosti a přesnosti. Na rozdíl od slov běžné slovní zásoby si termíny neosvojujeme v běžném denním styku s jazykem, ale vědeckým poznáváním a jeho aplikací.

² MASÁR, Ivan. *Obsah a forma termínu*. In: Jazykovědný časopis, ročník 35 (1984), číslo 2.

³ STICH, Alexandr. *O dvojznačnosti v právnickém vyjadřování*. In: Naše řeč, ročník 51 (1968), číslo 3.

J. V. Bečka ve své stylistice⁴ rozlišuje tři typy termínů:

- a. *Termíny odborné*, které označují vědecky určené, tj. definované pojmy; tyto termíny převládají v teoretických vědeckých výkladech. Každá vědecká disciplína má svou pojmoslovnou terminologii, pro kterou je příznačná jistá systematickosti (např. logaritmus, neuron, kyslík...)
- b. *Termíny popisné*, které označují objekty a předměty vědecky popsané a utříděné. Většinou nejsou definovány, nýbrž spočívají na vědeckém popise. Jsou to například vědecká označení zvířat, rostlin, minerálů, různých chemických látek apod. (např. napětí, magnetické pole, oko...).
- c. *Termíny technologické*, které označují objekty a jevy přímo spjaté s praktickou aplikací vědeckého poznání. Mezi tyto termíny patří zejména názvy výrobních prostředků, označení technologických postupů a také technické názvy výrobků (např. motor, turbína, televize...)

J. Horecký uvádí, že termín je čtyřrozměrný objekt, která má pojmovou složku (tzv. logické spektrum pojmu), sémantickou složku (sémantické příznaky pojmu), onomaziologickou složku (sémantické příznaky pojmu využívané při tvorbě konkrétního termínu jako motivace pojmenování) a onomatologickou složku (realizace pojmenování konkrétními jazykovými prostředky).⁵

V některých případech jde o slova převzatá z latinských a řeckých výrazů. Tyto výrazy bývají většinou mezinárodní nebo společné několika jazykům. V našem případě, tedy v případě právního jazyka se odborná terminologie velice často skládá z výrazů pocházejících z latinské terminologie římského práva. Vedle těchto termínů fungují v terminologii také výrazy běžné slovní zásoby. Do terminologie mohou také proniknout tzv. pracovní termíny některých překladatelů a naopak, některé termíny odborného jazyka mohou časem přejít do běžného užívání.

Důležité je zdůraznit, že termíny plní svou pravou funkci pouze na pozadí určitého a jim vhodného kontextu. V případě, že jsou užity s nepředpokládaným či nevhodným kontextem, nelze mluvit o odborných termínech, ale pouze o slovech s určitou mírou expresivity.

Výrazy, které fungují jako termíny, by měly splňovat tři základní požadavky: být jednoznačné, nemít synonyma a být neexpresivní.⁶ V praxi však bývá nejpřesněji plněna podmínka neexpresivnosti, jelikož termín nemůže být expresivní a pokud se tak stane,

⁴ BEČKA, J. V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992, str. 73-74.

⁵ MASÁR, Ivan. *Obsah a forma termínu*. In: Jazykovědný časopis, ročník 35 (1984), číslo 2.

⁶ BEČKA, J. V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992, str. 74.

přestane být výraz termínem. Jednoznačnosti termínů v jednom oboru překáží jejich polysémie, ale v rámci více oborů s ní musíme počítat, protože různé obory mohou užívat tentýž termín v různých významech. Synonymii, na rozdíl od polysémie terminologie sice snáší, ale většinou se jí také snaží zamezit, jelikož adresáti odborného textu by synonyma mohli chápat s rozdílnými významy.

Tvorba a ustalování odborné terminologie pro jakoukoli oblast komunikace je záležitostí kultury spisovného jazyka, a to kultury jeho slovní zásoby. Na rozdíl od spisovných prostředků neterminologizovaných, které se ustalují automaticky v kultivovaném jazykovém úzu a z něho jsou kodifikovány jako součásti spisovné normy, terminologické soustavy pro odborné oblasti komunikace vznikají výběrem z množin výrazových možností. Selektace termínů se účastní specialisté příslušného oboru, a buď se při tom opírají o vlastní jazykové povědomí, nebo přibírají ke spolupráci jazykovědce.⁷

Při tvoření a ustalování odborné terminologie se žádá, aby se dodržoval princip jednoznačnosti termínů. Dosahuje se ho definováním významu terminologizovaných slov a slovních spojení, a to i takových, která jinak patří do běžné slovní zásoby. Není třeba dodávat, že se definování termínů musí řídit pravidly logickými.⁸

⁷ JELÍNEK, M. *Odborná terminologie a jazyková kultura*. In: Knihovnická revue Národní knihovny ČR, ročník 14 (2003), číslo 4.

⁸ Tamtéž.

1.3. Právní jazyk

Jazyk a styl právních textů bývá považován z hlediska kvantitativních analýz za nejbližší právě stylu administrativnímu či odbornému. Mnohdy je považován za jeho součást. Charakteristický chudý slovník, nízký rozptyl a vysoká koncentrace svědčí právě pro takovou hypotézu.⁹

Jedním z předpokladů interpretace autoritativních textů je poznávání zvláštností jazyka, ve kterém jsou tyto texty zformulovány. „*Základním prvkem právní noetiky je postup od empirických a hodnotících soudů k právní normě. Stanovení práva má dvojí funkci: dává právní myšlence podobu v odpovídajícím jazykovém výrazu a má za následek sociální závaznost, platnost práva.*“¹⁰

Právní jazyk je prostředek komunikace v rámci práva jako normativního systému. Autorem bývá zpravidla právník a text je prvotně určen laikům a z toho důvodu by měl být srozumitelný. Od právního jazyka je nutné odlišovat jazyk právníkový, který je podmnožinou právního jazyka. Tento jazyk slouží ke komunikaci mezi právníky a autorem i adresátem je tedy odborník, nejčastěji právník. Jazykem právníkovým je tedy jazyk právní vědy, aplikační praxe, jakož i právní slang. Není však možné oddělit tyto dva typy jazyků naprosto přesně, jelikož se navzájem ovlivňují.

Právní jazyk je odborný spisovný jazyk a jako takový má svá přesná specifika a zvláštnosti. Hlavní zvláštnosti právního jazyka se týkají jeho lexikální stránky a jeho stylu. Tyto odlišnosti právního jazyka vyplývají z jedné z funkcí právního jazyka, totiž že jazykovými prostředky se v právním jazyce vyjadřuje právně-normativní regulace. Právní jazyk je tedy jazykem, v němž jsou vyjádřeny prameny práva, jakož i akty aplikace práva.

Ve většině odborných publikací a člancích, které se věnují právnímu jazyku, je zdůrazněno, že jazyk právních textů musí splňovat stejné požadavky jako odborné texty ostatních vědních oborů. Michal Tomášek ve své publikaci¹¹ uvádí explicitně tyto požadavky:

- přesnost
- jednoznačnost
- stručnost

⁹ BENEŠ, Martin. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 2, Komunikační situace a styl*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, str. 68.

¹⁰ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, str. 215.

¹¹ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi. 2. doplněné vydání*. Praha: Linde, 2003, str. 28.

- srozumitelnost
- ustálenost
- ústrojnost
- úkonnost
- neexpresivnost

Existuje několik možností, jak na právní jazyk nahlížet. Podle V. Knappa má právní jazyk několik variant, kterými jsou zejména jazyk právní (jazyk zákonný, legislativní), jazyk soudního (popř. jiného) rozhodování a jazyk právního zastupování.¹²

V odborné literatuře je o právním jazyce napsáno, že není jazykem ušlechtilým, ale jazykem účelovým. Je to jazyk bez jakýchkoli slohových ozdob, emocionálnosti apod. a dbá zejména na přesnost vyjadřování.

Speciální využití funkčního jazyka administrativního představuje styl soudních rozhodnutí, tj. rozsudků a usnesení. Styl těchto projevů se výrazně liší od ostatních stylů využívajících prostředků administrativního jazyka zejména tím, že v těchto projevech (především v rozhodnutích ve věcech trestních) jsou mj. popisovány všední, nedůstojné, asociální až antisociální životní situace, popř. situace, které jinak nebývají předmětem veřejného vyjadřování.¹³

1.3.1. Funkce a vlastnosti právního jazyka

Právní jazyk lze zkoumat z pohledu jeho funkcí a vlastností a zároveň z pohledu lexikologie a stylistiky. Pokud se budeme zabývat funkcemi, které právní jazyk plní, nalezneme dvě hlavní, ze kterých dále vyplývají vlastnosti právního jazyka:

- Funkce jazykového vyjádření právních norem* – z této funkce vyplývá požadavek jednoznačnosti a přesnosti. Tento požadavek však není zcela plněn v oblasti terminologie, ale spíše v oblasti stylistiky, syntaxe či gramatiky.
- Funkce informační* - prostřednictvím právního jazyka sděluje zákonodárce adresátům právních norem druhy povinností, resp. dovoleného chování. Tato funkce je úzce spjata s požadavkem

¹² KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, str. 120.

¹³ ŠTÍCHA, František. *O jazyce soudních rozhodnutí*. In: Naše řeč, ročník 68 (1985), číslo 2.

srozumitelnosti právního jazyka a je již od nepaměti považována za nejdůležitější požadavek při tvorbě právních textů.

V některých odborných publikacích se autoři také zmiňují o tom, že porozumění právním textům není dáno pouze jejich srozumitelností, ale zejména i tzv. předporozuměním¹⁴. Toto předporozumění zahrnuje znalost přirozeného jazyka, pojmů jednotlivých oblastí práva, znalost pramenů práva, pravidel formulování právních norem, postupů právní interpretace, ale také obecné znalosti, zkušenosti, hodnotovou orientaci i povahu interpreta.

Je však zajímavé, že ve vztahu požadavků na přesnost a srozumitelnost právního jazyka vzniká jistý protiklad. Zatímco na jedné straně se vyvíjí snaha o zvýšení jednoznačnosti, přesnosti a tedy exaktnosti právního jazyka, na druhé straně to vede k jeho nesrozumitelnosti a tím ke snížení informační hodnoty práva. Platí to i naopak. Snaha zvýšit srozumitelnost vede ke snižování přesnosti.

Řešení problému protikladu mezi přesností a srozumitelností spočívá ve vzájemné proporcionalitě, tzn. vyváženosti obou funkcí právního jazyka a z nich plynoucích vlastností.

Jednoznačnost právního jazyka se vyznačuje konstantním používáním právní terminologie. Byly také vytvořeny tzv. legální definice, které mají napomoci jednoznačnosti právních textů, jsou právně závazné a uvedené v textu právní normy. Je vhodné vyvarovat se používání polysémantických výrazů, synonym a používat pro konkrétní pojem vždy jeden přesný výraz.

Snaha o co největší přesnost při vyjadřování informací vede často k vytváření určitých a přesných textových modelů, z nichž je jich několik typických právě pro právní jazyk:

- a. *Speciální právní termíny*
- b. *Ustálená větná spojení*
- c. *Jazykové šablony*

Existence těchto textových modelů nás přivádí k další kapitole této práce, a to k oblasti lexika právního jazyka.

¹⁴ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, str. 216.

1.3.2. Lexikum právního jazyka

Jak již bylo řečeno výše, hlavní zvláštnosti právního jazyka spočívají v jeho lexiku. Lexikum právního jazyka je souhrnem odborných právních termínů se všeobecným základem přirozeného jazyka a s termíny jiných odborných jazyků, obsaženými v právních textech.¹⁵

Nejdůležitější součástí lexika právního jazyka jsou speciální právní termíny, ustálená slovní spojení či jazykové šablony.

Speciální právní termíny jsou takové výrazy, které pojmenovávají právní skutečnost a dají se přesně definovat.¹⁶ Tyto termíny mohou být jedno či více slovné, avšak v právním jazyce převažují spíše termíny víceslovné.

Ustálená větná spojení jsou víceslovné neterminologické výrazy, které mají pevnou vazbu¹⁷. Nejčastěji je touto vazbou spojení slovesa s určitým podstatným jménem. Ustálená slovní spojení na rozdíl od speciálních právních termínů právní skutečnost pouze popisují, ale nepojmenovávají ji.

Jazykové šablony jsou nejčastěji charakterizovány jako ustálená slovní spojení. Podle Tomáška se jedná o víceslovné, často polovětné až větné konstrukce, které se vyskytují jako obvyklá náležitost právních projevů. Na prvním místě u nich není jejich sdělná hodnota, ale dokreslení právních projevů co do jejich stylu.¹⁸ Vznikly kombinací jednotek odborné slovní zásoby (termínů, obecněvědných slov) a běžně užívaných slov, ale jako celek jsou spojeny společnou odbornou funkcí. Častým opakováním v právních textech se stávají konvenčními a přispívají k dosažení vyššího stupně přesnosti a úspornosti právních textů. Směřují ke zkratkovitosti a zároveň také k intelektuálnosti projevu.

Hlavními náležitostmi právních termínů jsou jazyková správnost, odborná správnost, jednoznačnost, přesnost, ustálenost a zřetelnost. Jednoznačnost právní terminologie znamená konstantní používání právní termínů a tedy vyjádření určitého pojmu vždy stejným názvem. Tento požadavek vylučuje existenci synonymie, avšak nelze ho dodržet absolutně. Existují i případy polysémie, v nichž ale musí být z kontextu patrná významová odlišnost použitého termínu. Přesnosti právních termínů

¹⁵ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, str. 217.

¹⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. doplněné vydání. Praha: Linde, 2003, str. 49.

¹⁷ Tamtéž, str. 51.

¹⁸ Tamtéž, str. 47.

lze v právních textech dosáhnout používáním tzv. legálních definic, které byly již zmíněny výše.

Právní jazyk se vyvíjí v konfrontaci s předmětem právní regulace i s vývojem přirozeného jazyka. Tyto dva vlivy způsobují vznik tzv. právních neologismů, jakož i zastarávání právních termínů a vznik právních archaismů.¹⁹

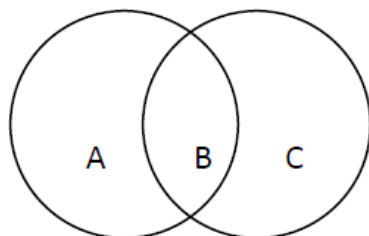
Výběr lexikální prostředků charakterizuje právní jazyk do podoby strohého, neemocionálního jazykového stylu. Je pro něj typické časté využívání substantiv a adjektiv, do určité míry i číslovek, dále pak používání sloves a spojek, menší výskyt zájmen, příslovcí, částic, absence citoslovcí.²⁰

Slovní zásobu právního jazyka lze rozdělit do několika základních skupin:

- a. slova vyskytující se pouze v právním jazyce,
- b. slova přirozeného jazyka, která nemají zvláštní právní význam a
- c. slova přirozeného jazyka, která mají v právním kontextu odlišný význam

Zařazení slov do některé ze skupin není absolutní a vyhraněné. Vztah slovní zásoby právního jazyka a slovní zásoby obecného jazyka se ve vývoji mění a slova často přecházejí z jednoho typu jazyka do druhého.

M. Tomášek celou slovní zásobu právního jazyka zachycuje graficky pomocí tzv. Eulerových kruhů:

Obrázek č. 1: Eulerovy kruhy – slovní zásoba právního jazyka

Dva kruhy znázorňují dvě množiny významových slov. Kruh A+B je množinou všech výrazů obecného základu, B+C je množinou všech výrazů používaných v právním jazyce. Kruhy lze rozdělit na tři podmnožiny, z nichž podmnožina A zahrnuje slova, která se používají pouze v obecném jazyce, a v jazyce právním je nenajdeme. Podmnožina B zahrnuje slovní zásobu používanou jak v obecném jazyce, tak v jazyce

¹⁹ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, str. 219.

²⁰ Tamtéž.

právním a konečně podmnožina C znázorňuje slovní zásobu používanou pouze v jazyce právním.²¹

1.3.3. Rysy italského právního jazyka

Právní jazyk jednotlivých států se mnohdy velmi liší. Tyto rozdíly jsou dány mimo jiné odlišným historickým vývojem, sociálními podmínkami či ekonomickými a politickými vztahy. První snahy o vytvoření specializovaného právního jazyka v Itálii pocházejí z období restaurace, tedy z počátku 19. století. Jedním z prvních, kteří se věnovali odbornému právnímu jazyku, byl mantovský spisovatel a právník Ferdinando Arrivabene²².

Významným mezníkem pro používání právního jazyka v Itálii byl rok 1993, kdy došlo k jeho zjednodušení a ustálení a byla zavedena pravidla pro jeho užívání (byl vydán dokument nazvaný *Codice di stile*²³, ve kterém je přesně charakterizovaný právní jazyk a který překládá možnosti pro jeho úpravu tak, aby byl srozumitelnější běžnému občanovi). I přes toto opatření má však právní jazyk mnoho vlastností, které znesnadňují úplné porozumění právním textům běžnému občanovi. Mortarová ve své publikaci píše, že „*právo nevyužívá jazyk, ale je z jazyka vytvořené*“.²⁴

Na italský výraz „*linguaggio giuridico*“ můžeme nahlížet několika způsoby. Může označovat „univerzální“ jazyk práva, může to být jazyk právních norem či jazyk právního systému. Zároveň může označovat konkrétní jazyk těch, kteří se podílejí na tvorbě práva: jazyk zákonodárců, jazyk soudců, jazyk správních orgánů apod.²⁵

Právní jazyk má také pevnou a závaznou strukturu. Používá zastaralá slova, odborné termíny, někdy zbytečné neologismy, obtížně rozluštitelné zkratky, dlouhé a obšírné věty, komplikované frázování či složité řazení informací. Texty jsou často srozumitelné pouze vzdělané vrstvě obyvatel.²⁶

Stejně jako českém právním jazyce musí i ten italský splňovat několik podmínek: musí být přesný, jednoznačný, stručný, srozumitelný, ustálený, neexpresivní.

²¹ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003, str. 47 – 48.

²² DE MAURO, Tullio. *Storia linguistica dell'Italia unita*. Gius. Laterza & Figli, 1963, str. 420.

²³ Dostupné online: <<http://www.funzionepubblica.gov.it/media/875448/codice%20di%20stile%20cassese-1994.pdf>> [citace: 15-03-2014]

²⁴ MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2001, str. 4. („*il diritto non si serve della lingua, ma è fatto di lingua*“)

²⁵ MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2001, str. 9.

²⁶ Dostupné online: <<http://www.entilocali.provincia.le.it/> - Progetto di semplificazione del linguaggio, Manuale di stile.> [citace: 20-03-2014]

Na rozdíl od češtiny však není příliš důsledný v dodržování stručnosti, jelikož se v italském právním jazyce velice často používají složité větné konstrukce a komplikované výrazy.

1.3.3.1. Specifika v rovině lexikální

V oblasti lexika právního jazyka byla v italštině vždy silná tendence vyhnout se nomenklaturní klasifikaci a jednotě slovní zásoby.²⁷ Avšak stejně jako v jiných odborných jazycích, i italský právní jazyk má svou specifickou slovní zásobu, která se liší od běžného jazyka.

Mortarová ve své knize dělí lexikum italského právního jazyka podle následující typologie²⁸:

- a. *Tecnicismi specifici*,
- b. *ridefinizioni, definizioni, specializzazioni ed estensioni del significato*,
- c. *tecnicismi collaterali*

První skupina zahrnuje všechny speciální odborné termíny, které se vyskytují pouze v právním jazyce. Jsou vždy jednoznačné a s přesným významem. Jsou to například termíny jako *incensurato, novellazione, rogatoria* apod. Tyto termíny se nevyskytují mimo oblast odborného jazyka.

Druhá skupina obsahuje slova běžného jazyka, která přešla do právního jazyka a získala odborný význam díky specializaci nebo rozšíření jejich významu. Jedná se například o slova typu *confusione, dispositivo, dottrina*... Právní jazyk je jazykem, ve kterém je používání běžné slovní zásoby s odborným významem nejrozsáhlejší. A to i bez toho, aby byla tato odborná hodnota výrazu výslovně definována, jelikož výraz je nositelem známé lexikální hodnoty.²⁹

Volba vzdát se vytvoření zcela samostatné terminologie odlišné od běžného jazyka představuje nepochybná pozitiva, ale zároveň má nepopiratelné nedostatky. Pozitivní stránka je přínosná pro obyčejného člověka, který má díky ní možnost lépe a snáze porozumět jak formě, tak mnohým právním výrazům. Negativní stránkou je nejasnost a polysémantičnost výrazů. Nastává zde také potřeba jednoznačného přiřazení významů, které je pro právní jazyk typická.

²⁷ ONDELLI, Stefano. *La lingua del diritto*. Roma: ARACNE editrice S.r.l., 2007, str. 71.

²⁸ MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2001, str. 10 -18

²⁹ Dostupné online: <<http://www.treccani.it/> - *Giuridico-amministrativo, linguaggio* di Michele A. Cortelazzo> [citace: 20-3-2014]

Ve třetí a poslední skupině jsou zahrnuty výrazy z běžného jazyka, které mají speciální odborný význam, ve kterém jsou užívány častěji než jako slova běžného jazyka.³⁰ Tato slova lze rozdělit do čtyř podskupin:

- *nomi generali* – obecné názvy nezbytné k zajištění nejširší možné platnosti práva,
- *tecnicismi collaterali di uso stabile* – ustálené termíny, které jsou nyní již téměř nenahraditelné,
- *scelte sinonimiche* – synonymní výrazy a
- *tecnicismi collaterali microsintattici* – například předložkové fráze

Tecnicismi collaterali jsou typické zejména pro odborné jazyky s velmi silnou intelektuální charakteristikou a ve skutečnosti jsou velmi hojně zastoupeny v právním jazyce. Lze sem zahrnout častý výskyt relačních adjektiv typu *criminoso* (*associazione criminosa*), *contravvenzionale* (*reato contravvenzionale*), *dibattimentale* (*udienza dibattimentale*). Výrazná je vysoká frekvence specifických předložkových výrazů jako například *ai sensi di*, *a carico di*, *a titolo di*, *a seguito di*, dále upřednostnění některých předložek (*avverso* místo *contro*), časté používání obecných názvů, které prošly výraznou specializací (*soggetto* – jako subjekt, který má práva a povinnosti) či v neposlední řadě slovesné výrazy odkazující na stupeň řízení a odpovídající dokazování: *presentare* (*ricorso*, *istanza*), *proporre* (*ricorso*, *appello*, *impugnazione*) nebo *pronunciare - emettere* (*una sentenza*).

Dalšími výrazy, které se často nacházejí v italských stejně jako v českých právních textech, jsou latinismy (např. *ab origine*, *ad abundantiam*). Latinské termíny jsou tradičně spojovány se způsobem vyjadřování všech právníků. Jsou důkazem toho, že právnícká praxe je dnes jedním z mála oborů, ve kterých je latina stále živým jazykem. Používání latinských termínů v právním jazyce pochází z římské tradice, ve které má italské i kontinentální právo svůj základ. V právních textech určených bez rozdílu všem občanům je však užívání latinismů neužitečnou komplikací. V korpusu, se kterým jsem pracovala pro tuto práci, se latinské výrazy nacházely pouze jako označení článků či odstavců (*bis*, *ter*, *quater*...).

V italském právním jazyce se také vyskytují odborné termíny přejaté z terminologií jiných odborných oblastí. Tyto výrazy jsou často v anglickém jazyce. Je s podivem, jak málo pozornosti bylo dosud věnováno rostoucímu vlivu a množství slov

³⁰ SERRIANI, Luca. In: MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2001, str. 16.

přejatých z jiných disciplín. Zatím jediným, kdo se věnoval a poukázal na přítomnost anglicismů (např. *leasing, franchising, factoring* v oblasti ekonomie) byl Luca Serianni ve svém díle *Italiani scritti*.³¹ Opět platí, že všechny tyto termíny musí být používány s ohledem na přesnost a jasnost vyjádření informací.

Sjednocujícím faktorem všech typů lexikálních jednotek může být dominance abstraktních výrazů. Jejich častý výskyt v právních textech lze považovat za jeden z důvodů obtížné srozumitelnosti právního jazyka. Právní jazyk je podle Mortarové opravdovým triumfem abstrakcí.³² Za důvod lze považovat neosobnost, tendenci upravit celkové propojení projevu a schopnost udržet vyjádření na stupni formálnosti. Tato schopnost se zdá být nejlépe zaručená právě užitím abstraktních výrazů a procesu nominalizace.

I přes velkou složitost lexikální stránky právního jazyka, která způsobuje obtížné porozumění právním textům, se mnoho autorů odborných publikací domnívá, že hlavním důvodem, proč obyčejný člověk špatně rozumí právním textům, není jejich lexikální struktura, ale struktura gramatická. Tato stránka právního jazyka však není předmětem zkoumání této práce.

³¹ ONDELLI, Stefano. *La lingua del diritto*. Roma: ARACNE editrice S.r.l., 2007, str. 76.

³² MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2001, str. 171.

2. PŘEKLAD PRÁVNÍCH TEXTŮ

Veškeré právní normy mají v širokém slova smyslu vždy fixní textovou podobu, a to podobu psanou. Právní předpisy jsou v širokém slova smyslu, tj. písemné formy právních norem, jsou tedy zásadně komunikátem, jehož společenská funkce vyžaduje a vždy vyžadovala mimořádně velkou pozornost jeho textové stránce.³³

Při překladu právních textů stejně jako při překladu jakéhokoliv jiného odborného textu je dáván velký důraz zejména na znalost a správnou interpretaci terminologické složky daných textů. Cílem překladu je v první řadě reprodukovat nikoli jazykové prostředky, ale informaci, kterou vyjadřují, její vztah k objektivní realitě, k podavateli i příjemci. Následující kapitola je věnována nezbytným požadavkům, možnostem a problémům překladatele při překladu odborného textu.

³³ BENEŠ, Martin et al. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 2, Komunikační situace a styl*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, str. 52.

2.1. Úloha překladatele

Odborný překlad musí být adekvátní nejen po terminologické stránce, ale rovněž předpokládá dobrou znalost stylistické podoby příslušného odborného textu, jeho charakteristických rysů v jednotlivých položkách a plánech, zvukovém a grafickém, syntaktickém i sémantickém ve výchozím i cílovém jazyce tak, aby překládaný text vyhovoval nejen po stránce funkční ekvivalence, ale i po stránce ekvivalence komunikační, směřující k docílení stejného sdělovacího účinku.³⁴

Odborný překlad klade tedy velké nároky na překladatele a na jeho odbornou, ale i jazykovou připravenost, jelikož je v roli osoby, na které závisí úspěch či neúspěch, přijetí či nepřijetí překladu. Kvalitní odborný překlad je vždy dílem nejen vysoké jazykové kompetence překladatele, ale i jeho značné kompetence věcné a je proto třeba jej hodnotit jako výsledek vysoce profesionální činnosti.³⁵ Překladatel odborného textu musí být rámcově obeznámen s danou tematikou a v potřebném rozsahu ovládat terminologickou soustavu v obou jazycích.

Na rozdíl od překladu literárního textu je při překladu textu odborného kladen zásadní důraz na obsah informace. Není tedy tak důležitá estetika vyjadřování či harmonie jazyka jako při překladu literárního textu, ale do popředí se dostává důležitost jasnosti a přesnosti vyjadřování obsahu informace. Důležitým bodem je také schopnost překladatele přetransformovat právní text a jeho terminologický systém jednoho jazyka do správné podoby právního textu cílového jazyka. Je totiž nezbytné zajistit, aby originální i přeložený právní text byly identické jak po stránce jazykové, tak po stránce právní.

³⁴ DUBSKÝ, J. *Vícesložkovost odborného textu v překladu*. In Gromová E., Hrdlička M., Vilímek V. *Antologie teorie odborného překladu (výběr citací z prací českých a slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2010, str. 19.

³⁵ HANÁKOVÁ, M. *Termín z hlediska překladu odborného textu*. In Gromová E., Hrdlička M., Vilímek V. *Antologie teorie odborného překladu (výběr citací z prací českých a slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2010, str. 57.

2.2. Standardy pro překlad textů z cizích jazyků

Uspokojení zákazníka kvalitní překladatelskou službou je jeho právo. Je to o to důležitější, když si uvědomíme, že zákazník má pouze omezené možnosti, jak kvalitu překladu posoudit, zvláště když jde o překlad do cizího jazyka, který nezná.³⁶ Za účelem uspokojení potřeb zákazníka vznikly normy, které mají kvalitní překlad zajistit.

V roce 2006 byla vydána evropská norma EN 15038, která vznikla z iniciativy Evropské asociace překladatelských agentur. Normu vytvořil Evropský výbor pro normalizaci (CEN) a od listopadu 2006 platí i v ČR pod označením ČSN EN 15038. Národní rada pro certifikaci překladatelských služeb vytvořila paralelně s evropskou produktovou normou procesní specifikaci CEPRES:2007. Tato specifikace si tak neklade za cíl výše zmiňovanou evropskou normu nahradit, velmi vhodně jí však doplňuje a upřesňuje. Specifikace CEPRES:2007 vznikla jako souhrn nejlepší praxe pro provádění komerčních překladatelských zakázek a je založena na mezinárodně prověřených principech systému řízení kvality podle ISO 9001. Specifikace však zahrnuje také všechny požadavky evropské normy EN 15038 a jasně vymezuje práva a povinnosti překladatelů, agentur a jejich klientů. Národní rada pro certifikaci překladatelských služeb je pak garantem udělování certifikátů „Odborný poskytovatel překladatelských služeb“.

Certifikace podle CEPRES:2007 není povinná, nicméně je pro potenciální klienty překladatelských agentur a překladatelů nejsilnější zárukou kvalitně vyhotoveného překladu.³⁷ Ze všech norem vyplývají v zásadě tři základní body: pečlivý výběr překladatele, dohoda o specifikaci projektu před započítím překladu a seznam požadavků.

³⁶ Dostupné online: <http://www.info-kvalita.cz/cepres_2007_informace/> [citace: 26-03-2014]

³⁷ Tamtéž.

2.3. Vnitrojazykový a mezijazykový překlad

Podle Tomáška však lze rozlišit dva typy překladu. Prvním typem je překlad vnitrojazykový. Jedná se o překlad uvnitř jednoho jazyka, při kterém je překládanému právnímu projevu přidělován jeho význam. Vnitrojazykový neboli intralingvální překlad zjišťuje, komu jsou právní projevy určeny a vystupuje jako spojnice mezi právními projevy a jejich významem.³⁸ Jednoduše řečeno se jedná o převod textu z odborného jazyka do jazyka běžného.

Druhým typem a nejběžnější formou překladu je pak překlad mezijazykový neboli interlingvální. Jedná se o překlad mezi dvěma různými jazyky, jazykem výchozím a jazykem cílovým.

V některých publikacích nalezneme i třetí typ překladu, kterým je transmutace neboli intersemiotický překlad. V tomto případě se jedná o reprodukci slovních znaků prostředky jiných znakových systémů. Známým příkladem je například přepis literárního díla do „jazyka“ filmu.³⁹

Každý typ překladu zahrnuje několik metod a postupů, díky kterým lze dosáhnout určitého požadovaného cíle.

2.3.1. Překladatelské postupy mezijazykového překladu

K dosažení významové shodnosti právního textu ve výchozím a cílovém jazyce jsou využívány různé překladatelské postupy. Podle Knittlové lze rozlišovat sedm základních překladatelských postupů, jimiž se řeší nedostatek přímého ekvivalentu. Těchto sedm základních postupů od nejjednoduššího po nejsložitější zahrnuje transkripci, kalk, substituci, transpozici, modulaci, ekvivalenci a adaptaci.⁴⁰ Podrobněji se věnuji čtyřem z nich.

Transpozice je překladatelský postup, který usiluje o co největší zachování významové stránky projevu. Toho je možné dosáhnout změnou výrazové stránky projevu. Potřeba změny výrazové stránky je vyvolána zejména snahou o věrnější vystižení obsahu právního projevu nebo snahou o jeho větší ústrojnost. Důsledkem použití překladatelského postupu transpozice je změna cílového právního jazyka oproti

³⁸ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003, s. 55.

³⁹ VILIKOVSKÝ, Ján. *Překlad jako tvorba*. Praha: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, 2002, s. 25.

⁴⁰ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000, s. 14.

jazyku výchozímu, a to na úrovni slovních druhů a větných členů. Dvěma základními druhy transpozice jsou tak transpozice slovnědruhová a větněčlenská.⁴¹

Transpozice slovnědruhová spočívá ve vyjádření sémantického obsahu výrazu výchozího jazyka jiným slovním druhem v jazyce cílovém. Využívá se zejména při překladu víceslovných termínů. Oproti tomu transpozice větněčlenská se používá spíše při překladu neterminologických výrazů, které jsou součástí právního jazyka.

Základem každého překladu je *ekvivalent*. V teorii překladu se mluví o funkčně adekvátním ekvivalentu, který vyjadřuje obecný smysl (invariant), informaci originálu, situaci (kulturní a jinou) za níž informace probíhá, a funkce, jež originál splňuje. Při výběru ekvivalentu musí překladatel počítat s rozdíly mezi gramatickými a sémantickými strukturami obou jazyků. Tyto rozdíly lze překlenout pomocí překladových transformací, což jsou operace, při nichž se překládaná jednotka výchozího jazyka změní v cílovém jazyce formálně v jinou, tzn. ve svůj transform, při zachování obecného invariantu obsahu (jde o přesnost v rámci celku).⁴² Výběr správného ekvivalentu může ovlivnit pochopení obecně vědeckých slov, které jsou součástí terminologické složky odborných textů.

Překladatelský postup *modulace* tedy spočívá v převodu sémantické stránky právního projevu ve výchozím jazyce do odpovídající sémantické stránky v cílovém jazyce za použití přiměřených prostředků.⁴³ Je nutná tam, kde by přímý nebo i transponovaný ekvivalent byl sice gramaticky správný, ale odporoval by duchu cílového jazyka.

Při použití překladatelského postupu *kalkování* dochází k přesnému překladu vnitřní struktury právního projevu z výchozího jazyka do cílového jazyka při zachování jeho mluvnické kategorie. Výsledkem je vznik nových právních termínů. K tomuto překladatelskému postupu se přistupuje zvláště tehdy, když překládané právní projevy v cílovém jazyce neexistují. Nejvíce se kalkování uplatní v překladu zkratk různých institucí.

Dalším možným překladatelským postupem jsou *výpůjčky*, které spočívají v přenesení právních projevů beze změny jejich významové, ale i výrazové stránky. Překladatel nevytvoří nový termín, ale použije termín obsažený ve výchozím jazyce. Lze rozlišit dva základní případy, kdy je použita výpůjčka. V prvním případě se může

⁴¹ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003, str. 109.

⁴² MAN, O. *Otázky ekvivalence v odborném překladu*. In Gromová E., Hrdlička M., Vilímeček V. *Antologie teorie odborného překladu (výběr citací z prací českých a slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2010, str. 131.

⁴³ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003, str. 116.

jednat o novou skutečnost a pojem, který v cílovém jazyce neexistuje (například „leasing“, „know-how“). Ve druhém případě se jedná o pojem, který sice v daném jazyce sice existuje a označuje stejnou nebo podobnou právní skutečnost, ale pro zkvalitnění komunikace je použit termín z jiného jazyka (například arbitr namísto rozhodce).

2.4. Problémy překladatele

Celá staletí, od Cicerona až po Leconta de Lisle, se problémy překladu vysvětlovaly jako těžkosti, dané zejména stylistikou a poetikou. Současná lingvistika ukázala, že obtížnost překladu je větší, než se mnozí domnívali a že je dána povahou jazykových záležitostí.⁴⁴

Při překladu právních textů se mohou objevit i komplikace, které mají svůj původ také v odlišnosti právních systémů výchozího a cílového jazyka. Překladatel se s takovými komplikacemi musí vypořádat tak, aby byla přesně zachována informace obsažená v textu originálu a aby byly dodrženy všechny požadavky a náležitosti právních textů. Aby se překladatel nedopouštěl chyb v překladu z neznalosti, je třeba, aby znal a studoval cizí jazyk spolu s etnografií společnosti, které tímto jazykem hovoří.

Za kardinální překladatelský problém se dlouho považovala otázka ekvivalentnosti. Zdůrazňovala se možnost převedení veškeré informace textu výchozího jazyka do textu cílového jazyka i při různosti gramatických systémů obou jazyků. Od 80. let přichází do teorie překladu nová vlna, nová orientace spíše na kulturní než na jazykový transfer, překlad se chápe spíše jako komunikativní záležitost než jako proces překódování, orientace směřuje spíše k funkci cílového textu, který se nepovažuje za izolovaný jazykový útvar.⁴⁵

Také nutnost souladu termínů a pojmů ve výchozím a cílovém jazyce staví překladatele do obtížné situace. V podmínkách, kdy daný právní termín nemá doslovný ekvivalent v cílovém jazyce, je nejjednodušším řešením kalkování. Není-li uvedený postup možný, je nutné provést volbu mezi vyhledáním alespoň přibližně funkčně obdobného analogického konceptu z českého právního řádu, jehož pojmenování by bylo aplikovatelné na daný případ, nebo vytvořením zcela nového originálního termínu.⁴⁶

Jiný problém nastane, pokud určitý pojem existuje v obou jazycích, ale neodráží stejné skutečnosti nebo v případě, kdy slovu v jednom jazyce odpovídá více ekvivalentů v druhém jazyce. Jakýkoliv posun významu, ke kterému by se mohl překladatel při překladu přiklonit, je nežádoucí, neboť i malá změna významu by mohla vyvolat

⁴⁴ MOUNIN, Georges. *Teoretické problémy překladu*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 1999, str. 159.

⁴⁵ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000, str. 5.

⁴⁶ PETRŮ, Ivo. *Několik poznámek k překladu francouzského právního textu*. In VALCEROVÁ, Anna. *Vztahy a závislosti v odbornom preklade*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešově, Filozofická fakulta, 2007, str. 92.

dalekosáhlé následky. V případech, kdy si překladatel není jist správným pochopením překládaného textu, doporučuje se konzultovat danou terminologii s odborníkem v oboru.⁴⁷

⁴⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003, str. 136.

3. Shrnutí soudního systému v České republice a v Itálii

Soudní soustava je může být zcela jednotná a zahrnovat všechny soudy ve státě, nebo, jak je tomu v ČR i v Itálii, může být rozdělená do více soustav. Základem je tedy dělení na soudnictví obecné a zvláštní. Obecné soudnictví se dále dělí na civilní a trestní. Soudnictví zvláštní je dále děleno na správní a ústavní.

Toto rozdělení je tedy využíváno v soudním systému jak v České republice, tak v Itálii. Shodné však v těchto dvou státech soudní systémy evidentně nejsou. Nejznatelnější rozdíl lze nalézt zejména v oblasti zvláštního soudnictví. Ze zvláštních soudů v ČR lze zmínit například Ústavní soud, Nejvyšší správní soud či rozhodčí soudy. Dalšími zvláštními soudy jsou vojenské soudy (které byly v ČR k 31. 12. 1993 zrušeny), církevní soudy (které však nejsou orgány státní správy) apod. Co se týká zvláštních soudů v Itálii, existuje zde kromě ústavního či správního soudy i celá řada zvláštních soudů, které se specializují na konkrétní případy. Jmenovat můžeme například účetní a daňové soudy (*Corti dei conti*), oproti České republice stále funkční vojenské soudy (*Tribunali militari*), Soud pro věci veřejných vod (*Tribunale delle acque pubbliche*), Soud pro mladistvé (*Tribunale per i minorenni*) nebo třeba Soud pro dohled nad výkonem trestu (*Tribunale di sorveglianza*) apod. Při dělení na jednotlivé stupně soudního systému však již narazíme na rozdíly způsobené s největší pravděpodobností rozdílným historickým vývojem těchto dvou zemí.

Podle článku 91 Ústavy ČR řeší občanskoprávní i trestněprávní záležitosti pouze okresní, krajské, vrchní soudy nebo Nejvyšší soud. Ústavní soud se podle článků 83-89 Ústavy zabývá ústavností či souladem zákonů apod. Příklad Ústavního soudu je jedním z mála shodných bodů mezi českým a italským soudním systémem. Na rozdíl od čtyřčlankového českého systému, je italský systém pouze tříčlankový. V každém stupni však existuje několik soudů, ke kterým se jednotlivé případy přiřazují podle míry závažnosti.

Celou organizaci soudů upravuje v České republice především zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a také čl. 91-92 Ústavy. V Itálii je organizace soudů upravena Ústavou (*La Costituzione della Repubblica Italiana*⁴⁸ z roku 1947) a to zejména články 101-113 a 134-139. Dále se organizací soudů zabývají i některé další zákony, jako například Občanský soudní řád (*Codice di*

⁴⁸ Dostupné online: <<http://www.governo.it/governo/constituzione/principi.html>> - oficiální stránky italské vlády [citace 9-10-14]

*procedura civile*⁴⁹) či zákon č. 1775 z 11. prosince 1933 (*Regio decreto 11 dicembre 1933, n. 1775*).

⁴⁹ Dostupné online: <<http://www.studioboller.it/NORMATIVE/>> [citace 9-10-14]

3.1. Soudní systém v České republice

Soudní soustava ČR je postavena důsledně na principu jednoty soudnictví s minimálním počtem zvláštních soudů. Proto v České republice působí v současné době pouze okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy a Nejvyšší soud. Vedle nich pak již zmíněné speciální soudy, a tedy Ústavní soud ČR, Nejvyšší správní soud České republiky a rozhodčí soudy. V roce 2010 se uvažovalo o zrušení vrchních soudů, což by mělo za následek zjednodušení soudní soustavy ČR a její změnu ze čtyřčlankové soustavy na jednodušší tříčlankovou. K této změně však nakonec nedošlo.

Jak již bylo řečeno, nejnižší složkou soudní soustavy jsou u nás okresní soudy. Tyto soudy vykonávají řízení v prvním stupni ve věcech civilních i trestních. V některých případech také provádějí přezkoumání rozhodnutí orgánů státní správy, tedy rozhodnutí o opravných prostředcích proti rozhodnutí správních orgánů. V civilním řízení rozhodují okresní soudy například spory v oblasti věcných práv, prohlášení o způsobilosti k právním úkonům, spory z oblasti rodinného práva či spory týkající se pracovněprávní agendy. V trestním řízení se tyto soudy zabývají všemi druhy trestných činů, vyjma ty, o kterých podle zákona rozhodují v prvním stupni soudy krajské⁵⁰.

Krajské soudy rozhodují podle zákona ve většině případů jako soudy druhého stupně, tedy jako soudy odvolací. V civilním soudnictví tvoří výjimku například spory ve věcech ochrany osobnosti, ve kterých krajský soud rozhoduje jako soud prvního stupně. V trestním soudnictví jsou výjimkou trestné činy vyjmenované v článku 17 trestního řádu (viz výše) a dále trestné činy sabotáže, záškodnictví či teroru, o kterých rozhoduje krajský soud vždy v prvním stupni, a to v případě, že dolní hranice trestu je nižší než pět let.

Jako soudy druhého stupně ve věcech, o nichž v prvním stupni rozhodovaly krajské soudy, fungují v ČR Vrchní soudy. Tyto soudy existují dva, jeden v Praze a jeden v Olomouci a rozhodují o řádných opravných prostředcích proti rozhodnutím krajských soudů ať již z civilního nebo z trestního soudního řízení.

Vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském i v trestním řízení je Nejvyšší soud se sídlem v Brně. Tento soud zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování. Rozhoduje tedy zejména o mimořádných opravných

⁵⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) – čl. 17: Krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest.

prostředcích a o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů. Jeho další činností je také sledování a vyhodnocování pravomocných rozhodnutí soudů.

Zvláštní postavení v oblasti soudnictví má správní právo a tedy i správní soudy. Na nižších stupních jednají a rozhodují podle soudního správního řádu⁵¹ okresní a krajské soudy. Pokud se jedná o rozdělení pravomocí, tak okresní soudy rozhodují ve věcech soukromoprávních a krajské soudy ve věcech veřejnoprávních. Nejvyšším orgánem správního soudnictví je Nejvyšší správní soud. Případy, kterými se soudy v této oblasti zabývají, jsou například žaloby proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy, ochrana proti nečinnosti správního orgánu apod.

Zcela zvláštním soudem naší soudní soustavy je Ústavní soud ČR. Tento soud je hlavním orgánem ochrany ústavnosti a jeho organizací a postavením se zabývá Ústava České republiky a zákon o ústavním soudu⁵².

⁵¹ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, část II, hlava I, čl. 11-22.

⁵² Zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky a zákon č. 182/1993 Sb., ze dne 16. června 1993, o Ústavním soudu.

3.2. Soudní systém v Itálii

Na rozdíl od české čtyřčlankové soudní soustavy je italský soudní systém sice pouze tříčlankový, avšak na druhou stranu zde existuje celá řada specializovaných a zvláštních soudů, které v Českém soudním systému nenajdeme. Do oblasti obecného soudnictví se v Itálii řadí *Giudice di Pace* (*Smírčí soudce*), *Giudice Unico* (*Samosoudce*), *Tribunale* (*Soud 1. stupně*), *Tribunale per i minorenni* (*Soud pro mladistvé*), *Corte d'Assise* (*Porotní soud*), *Corte d'Appello* (*Odvolací soud*), *Corte di Cassazione* (*Kasační soud*) a *Corte d'Assise d'Appello* (*Porotní odvolací soud*). Co se týká zvláštního soudnictví v Itálii, stále zde existují *Tribunali militari* (*Vojenské soudy*). Dále sem můžeme zařadit *Consiglio di Stato* (*Státní rada*) jakožto orgán správního soudnictví, *Tribunali Amministrativi Regionali* (*Krajské správní soudy*) či *Corte dei Conti* (*Nejvyšší účetní dvůr*). A stejně jako v České republice stojí mimo celou soudní soustavu také zde *La Corte Costituzionale* (*Ústavní soud*).

Často se ve spojitosti se soudním systémem mluví také o *Consiglio Superiore della Magistratura* (*Nejvyšší rada po otázky soudců a státních zástupců*). Tento orgán byl ustaven jako orgán soudní samosprávy. Tímto orgánem se zabývají články 104–110 Ústavy Italské republiky. Jedná se samosprávný orgán soudů, který má za úkol chránit jejich nezávislost, řídit nejdůležitější činnosti potřebné pro výkon soudnictví a provádět disciplinární řízení. Členy tohoto orgánu je prezident republiky, který mu zároveň předsedá, dále první kasační předseda, generální prokurátor Kasačního soudu a dalších 24 členů delegovaných z 1/3 z parlamentu a ve 2/3 z obecných soudů.

V Itálii existuje i mnoho dalších typů soudů. O všech budeme podrobněji mluvit v analytické části této práce.

4. Excerpce lexikálního materiálu

Hlavními zdroji lexikálního materiálu pro tuto práci byly primární a tedy nejdůležitější italské zákony týkající se úpravy soudního systému: *La Costituzione della Repubblica Italiana, Regio decreto 12/1941 - ordinamento giudiziario, Codice Penale, Codice del processo amministrativo, Codice di procedura penale, Codice di procedura civile*. Poslední tři zmíněné zákony jsou pro výběr lexika zcela zásadní, jelikož se v nich objevuje slovní zásoba používaná v celém soudním systému Itálie. Ostatní texty byly zvolené kvůli doplnění pojmů z oblasti stratifikace soudního systému.

*Codice di procedura civile*⁵³ neboli Občanský soudní řád je stejně jako v České republice základním pramenem občanského práva procesního a tedy hlavní úpravou civilního procesu. Tento zákon tedy upravuje postup soudů a účastníků soudů v občanském soudním řízení. Je důležitý pro zajištění spravedlivé ochrany soukromí a práv účastníků soudu.

*Codice di procedura penale*⁵⁴ či česky Trestní řád soudní je hlavním pramenem a úpravou trestního práva procesního. Tento zákon upravuje zejména činnost a postup orgánů v trestním řízení, upravuje způsob trestání pachatelů trestných činů a stanoví práva a povinnosti účastníků trestního řízení a dalších osob (svědků, odborných poradců apod.).

Třetím velmi důležitým textem je *Codice del processo amministrativo*⁵⁵ neboli Správní řád. Tento zákon upravuje činnost při správním řízení před správními soudy a Státní radou.

*Codice penale*⁵⁶, Trestní zákon nebo také trestní zákoník, je primárním pramenem trestního práva hmotného. Obsahuje skutkovou podstatu všech trestných činů a stanoví tresty za tyto činy.

*Regio decreto 12/1941 - ordinamento giudiziario*⁵⁷ je zákon, který byl navržen v roce 1941 Radou ministrů a vyhlášený králem jako královský dekret. Takové zákony se v Itálii vydávaly až do roku 1946, kdy bylo stávající království nahrazeno republikou.

53 Codice di procedura civile aggiornato al 2013. Dostupné online. <<http://www.gdp3000.it/files/12211.pdf>> [citace 3-2-2014]

54 Codice di procedura penale. Dostupné online. <<http://www.studiocataldi.it/codiceprocedurapenale/codiceprocedurapenale.asp>> [citace 3-2-2014]

55 Codice del processo amministrativo. Dostupné online. <<http://www.altalex.com/index.php?idnot=11992>> [citace 10-3-2014]

56 Codice penale. Dostupné online. <<http://www.studiocataldi.it/codicepenale/>> [citace 10-3-2014]

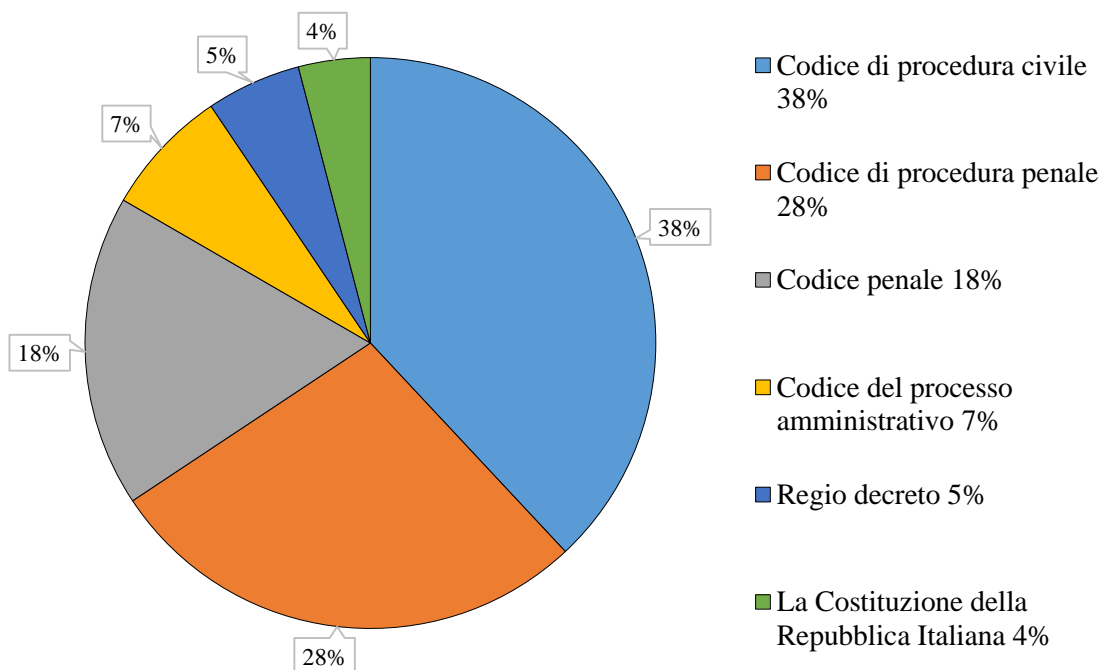
57 Regio decreto 12/1941 – ordinamento giudiziario. Dostupný online. <http://archivio.rivistaaic.it/materiali/atti_normativi/XIII/pdf/rd1941_00012.pdf> [citace 6-3-2014]

Posledním důležitým dokumentem je *La Costituzione della Repubblica Italiana*⁵⁸, tedy Ústava Italské republiky. Ústava Italské republiky byla vyhlášena roku 1948 a je rigidní. Nelze ji tedy měnit běžnými zákony, ale pouze na základě velmi složitého postupu, který je stanovený v ústavě samotné.

Nabízí se otázka, proč není mezi těmito všemi dokumenty zahrnutý také *Codice civile*, tedy Občanský zákoník. Tento zákon však neobsahuje žádné termíny či nějakou úpravu problematiky, o níž pojednává tato práce a není tedy pro naše účely důležitý.

Všechny lexikální materiály využívané v této práci jsou tedy vybrané ze šesti výše uvedených textů. Veškeré dokumenty byly používány v elektronické podobě. V této formě je bylo možné ihned ukládat jako textový dokument a poté z nich pomocí softwaru Sketchengine⁵⁹ vytvořit korpus. Vložení zmíněných textů vznikl korpus čítající celkem 467 282 grafických slov. Největší část tvoří *Codice di procedura civile* – 177 725 slov a *Codice di procedura penale* – 129 179 slov. Následuje *Codice penale* – 82 561 slov, *Codice del processo amministrativo* – 33 753 slov, *Regio Decreto* – 25 068 slov a nakonec *La Costituzione della Repubblica Italiana* – 18 996 slov.

Graf 1: Rozložení použitých zdrojů v korpusu

⁵⁸ La Costituzione della Repubblica Italiana. Dostupné online na <<http://www.quirinale.it/qmw/statico/costituzione/costituzione.htm>> [citace 3-2-2014]

ANALYTICKÁ ČÁST

Srovnáním vytvořeného korpusu s korpusem itWaC byl získán seznam čítající 55 klíčových slov, která jsou pro tuto práci důležitá. K těmto klíčovým slovům byly dohledány kombinace, ve kterých se v právních textech vyskytují nejčastěji. Finální seznam tedy obsahuje celkem 233 položek (55 slov a 178 slovních spojení). Všechny výrazy byly pro jednodušší orientaci rozděleny do několika skupin:

1. Výrazy označující soudy
2. Výrazy označující soudce
3. Výrazy označující další osoby podílející se na soudních řízeních
4. Výrazy označující skutky projednávané u soudů
5. Výrazy označující soudní řízení
6. Výrazy označující žaloby
7. Výrazy označující rozhodnutí soudů

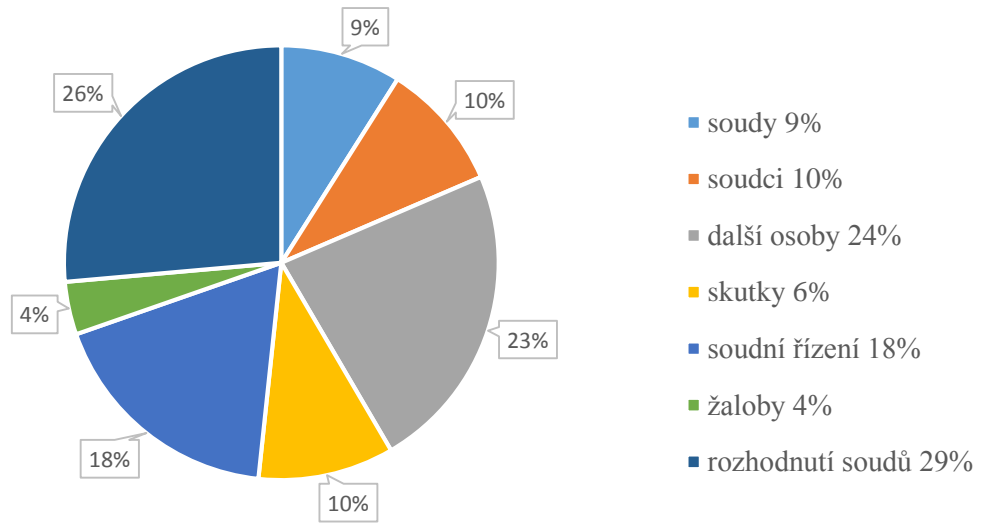
K jednotlivým skupinám byly výrazy přiřazovány na základě konzultace s výkladovým slovníkem *Lo Zingarelli (2013), Vocabolario della lingua italiana* (dále jen *Zin.*) v elektronické podobě na CD-ROM a dále dle konzultace s výkladovým slovníkem *il Sabatini Coletti, Dizionario della Lingua Italiana* (dále jen *SC.*) přístupným na internetových stránkách italského deníku *Corriere della Sera*.

Ve zmíněných zvolených skupinách jsou pojmy rozděleny následovně:

Tab. 1: Rozdělení excerpovaných slov z hlediska sémantické klasifikace

Skupina	Počet výrazů
Výrazy označující soudy	16
Výrazy označující soudce	17
Výrazy označující další osoby podílející se na soudních řízeních	41
Výrazy označující skutky projednávané u soudů	18
Výrazy označující soudní řízení	32
Výrazy označující žaloby	7
Výrazy označující rozhodnutí soudů	47

Graf 2: rozdělení excerpovaných slov z hlediska sémantické klasifikace

Jak je z tabulky a grafu patrné, největší zastoupení mají výrazy označující rozhodnutí soudů (29%), pojmenování dalších osob podílejících se na soudních řízeních (24%) a výrazy označující soudní řízení (18%).

1. Analýza vybraných právních termínů

Terminologie v oblasti práva je velice obsáhlá, proto v této práci nejsou zachyceny všechny termíny používané v soudnictví. Termíny použité v této práci nejsou zvolené náhodně. Jak již bylo zmíněno výše, byly vybrány na základě srovnání vlastního vytvořeného korpusu s korpusem itWaC.

Jelikož je tato práce zaměřena obecně na celou oblast soudnictví, nepokrývají vybrané termíny pouze jednu jeho oblast (např. pouze civilní či trestní soudnictví). Díky zvoleným textovým zdrojům, ze kterých byl korpus vytvořen, se v této práci budeme věnovat těm nejfrekventovanějším výrazům, které jsou používány v primárních zdrojích z oblasti soudnictví.

Kromě již dříve zmíněných primárních zdrojů byly využívány i české protějšky těchto zákonů: zákon č. 500/2004 Sb., správní řád⁶⁰, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním⁶¹ a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád⁶²

Pro překlad všech excerpovaných výrazů byly používány informace získané zejména z výkladových slovníků uvedených výše. Dále byl využíván italsko-český a česko-italský překladový slovník⁶³, Italsko-český právní slovník⁶⁴, český právní slovník⁶⁵ a IATE⁶⁶ (konsolidovaná terminologie databází evropských institucí).

⁶⁰ Správní řád. Dostupné online. [citace 3-10-2014]. <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/spravni_rad/>

⁶¹ Trestní řád. Dostupné online. [citace 3-10-2014]. <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/>

⁶² Občanský soudní řád. Dostupné online. [citace 3-10-2014]. <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/>>

⁶³ PhDr. JANEŠOVÁ, Jarmila, CSc. *Italsko-český a česko-italský slovník*. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1. vydání, 2008.

⁶⁴ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. *Italsko-český právní slovník*. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁶⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003.

⁶⁶ IATE [online] – InterActive Terminology for Europe. [citace 03-10-2014].

<<http://iate.europa.eu/SearchByQueryEdit.do>>

1.1. Výrazy označující soudy

Jak již bylo uvedeno v teoretické části v kapitole 3.2. (Soudní systém v Itálii), je italský soudní systém třístupňový. Pro označení soudů se používají zejména dva výrazy, jejichž použití se liší zpravidla podle stupně řízení, které u daného soudu probíhá a dále také podle počtu soudců, ze kterých se daný soud skládá.

Tab. 2: Výrazy označující soudy

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
tribunale	s.m. (<i>pl. -li</i>)	tribunale monocratico
		tribunale collegiale
		tribunale per i minorenni
		tribunale di sorveglianza
		tribunale militare
		tribunale delle acque pubbliche
		tribunale ordinario
		tribunale amministrativo regionale
corte	s.f. (<i>pl. -ti</i>)	corte dei conti
		corte costituzionale
		corte d'appello
		corte di cassazione
		corte suprema di cassazione
		corte d'assise
		corte d'assise d'appello
pretura	s.f. (<i>pl. -re</i>)	NT

Základními výrazy v této skupině jsou pojmy *tribunale* a *corte*. Tyto termíny jsou v překladových slovnících sice překládány shodně jako *soud*, avšak bližší zkoumání jasně ukazuje, že výraz *tribunale* slouží k označení soudů nižšího stupně, zatímco výrazem *corte* se označují soudy vyššího stupně.

Ve výkladovém slovníku Zingarelli je u výrazu ***tribunale*** uvedeno: „*organo che esercita la giurisdizione in materia civile e penale nei modi e casi stabiliti dalla legge*“ [orgán, který vykonává soudní pravomoc v občanských a trestních věcech způsobem stanoveným zákonem (vlastní překlad)] Pokud jde o dataci, pochází podle Zingarelliho tento výraz z latinského *tribunal* a původ má ve 13. století. V římském právu je označením pro soudní dvůr a původně znamenal vyvýšené místo, tribunu na římském fóru, na niž byla umístěna křesla úředníků, kteří zde vykonávali jurisdikci.⁶⁷

⁶⁷ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 1042.

O termínu *corte* uvádí Zingarelli pouze: „*collegio di giudici*“ [kolegium soudců (vlastní překlad)]. Z této definice jasně vyplývá, proč se *corte* nikdy nepoužívá v názvech soudů, které nejsou tvořeny několika soudci. Termín pochází z latinského *cohorte*, jež se používalo od roku 1219.

Termín *pretura*, pocházející ze 14.století ze slova *praetura*, se dnes používá již téměř výhradně ve starých textech. Výraz pochází z římského práva, kdy byl úřad préтора významnou součástí Římského impéria. V našich pramenech se tento výraz vyskytuje pouze v člancích, které pojednávají o nahrazení pretury novým typem soudu, kterým je v současné době *tribunale monocratico*. Podle překladového slovníku⁶⁸ je *pretura* soud prvního stupně na úrovni okresů.

Tribunale monocratico

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *monocratico* = monokratický

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Samosoudce

Jedná se o soud, který byl vytvořen zákonem 479/1999, známým také jako „*la legge Carotti/Carottiho zákon*“⁶⁹. Nahradil tak funkci préтора. *Tribunale monocratico* má na starosti trestné činy, za které může být uložen trest až do výše 10 let, pokud tyto případy nejsou v kompetenci smírčího soudce.⁷⁰ Tento výraz lze tedy zařadit do kategorie výrazů označujících soudy a stejně tak by se mohl zařadit i do kategorie výrazů označujících soudce. V českém právnickém slovníku je u tohoto pojmu vysvětlení, že se jedná o označení pro způsob obsazení soudu a může jím být jen soudce, nikoli přísedící.⁷¹ Z toho důvodu se přikláním k zařazování termínu do skupiny výrazů označujících soudy. I přesto, že se výraz vyskytuje v našich primárních zdrojích poměrně často, je s podivem, že není přeložen v žádném překladovém slovníku a nezabývají se jím ani výkladové slovníky. Proto se přikláním k navrženému překladu.

⁶⁸ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. *Italsko-český právní slovník*. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁶⁹ Dostupné online. [citace 3-10-2014]. < http://it.wikipedia.org/wiki/Tribunale_monocratico>

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003.

Tribunale collegiale

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *collegiale* = kolektivní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soud rozhodující v senátu

Tribunale collegiale rozhoduje v trestním řízení v prvním stupni o trestných činech, za které může být uložen trest odnětí svobody na více než deset let. U těchto řízení je nutná přítomnost státního zástupce. Tento soud je upraven zejména článkem 33 *codice di procedura penale* / *trestního řádu*. Ani v tomto případě se jím nezabývají překladové ani výkladové slovníky, proto také doporučuji používání navrženému překladu.

Tribunale per i minorenni

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *minorenni* = mladiství, nezletilí

český slovníkový překlad: Soud pro záležitosti nezletilých⁷²

Soud pro záležitosti nezletilých je složený ze dvou soudců z povolání a dvou čestných členů, expertů v oboru psychologie a pedagogiky.⁷³ Jeho pravomoci zasahují jak do oblasti občanského soudnictví, tak do oblasti trestního i správního soudnictví. Jeho úkolem je především chránit zájmy nezletilých dětí. Typickým příkladem je rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče při rozvodu nebo adopce dítěte. Český slovníkový překlad byl nalezen a vzhledem k tomu, že je z něho jasně patrné, čím se tento soud zabývá, navrhuji další používání právě tohoto překladu.

Tribunale di sorveglianza

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *sorveglianza* = dozor, dohled

český slovníkový překlad: Soud dohlížející na průběh výkonu trestu⁷⁴

Podle Tomaščinové⁷⁵ je tento soud kompetentní pro udělování či odvolávání alternativních forem trestu. Je složen ze dvou soudců, předsedy soudu a dvou odborníků z oblasti kriminologie. Do jeho pravomoci patří například jednání o lepším zacházení s vězni a opatření týkající se zmírnění trestu odnětí svobody. Jelikož v našem soudním systému se tento typ soudu nevyskytuje, přiklonila bych se k již existujícímu slovníkovému překladu, který zcela vystihuje podstatu tohoto soudu.

⁷² TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁷³ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.istitutosike.com/site/files/Legge-tribunale-per-i-minorenni-R.d.l.-1404-1934.pdf>>

⁷⁴ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁷⁵ Tamtéž.

Tribunale militare

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *militare* = vojenský

český slovníkový překlad: Vojenský soud⁷⁶

Vojenský soud je soud, který v Českém soudním systému nenajdeme, jelikož byly k 31.12.1993 zrušeny. Podle článku 103 Ústavy Italské republiky mají tyto soudy v době války pravomoci vymezené zákonem. V době míru mohou rozhodovat pouze případy vojenských trestných činů spáchaných příslušníky branné moci. V Itálii jsou tyto soudy celkem tři a to ve Veroně, v Neapoli a v Římě.

Tribunale delle acque pubbliche

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *acqua* = voda; *pubbliche* = veřejný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soud pro věci veřejných vod

Podle zákona⁷⁷ se tento soud zabývá spory mezi státem a jednotlivci nebo mezi jednotlivci navzájem, které se týkají veřejných vod, státních pozemkových fondů a vodních cest. Důležitými osobami u tohoto soudu jsou především specializovaní inženýři. Vzhledem k nenalezení slovníkového ekvivalentu a neexistenci podobného soudu v našem soudním systému, řešila bych překlad tohoto termínu použitím navrženého překladu.

Tribunale ordinario

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *ordinario* = obyčejný, běžný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Obecný soud

Tento soud má kompetenci řešit ty případy, které nespádají do pravomoci jiného soudu a působí také jako odvolací soud v případech, o kterých v prvním stupni rozhodoval smírčí soudce (*giudice di pace*). Podle závažnosti případu je zákonem stanoveno kdy rozhoduje samosoudcem a kdy v senátu.⁷⁸ Jelikož se nepodařilo najít český slovníkový překlad, přikláním se k překládání tohoto výrazu navrženým překladem. Možný by byl také vzhledem k funkci, kterou tento soud má, překlad *Okresní soud*, jelikož jeho pravomoc je vždy územně omezena. Vhodnější se mi však jeví překlad navržený.

⁷⁶ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁷⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.minambiente.it/sites/default/files/R.D._11-12-1933_n._1775.pdf>

⁷⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Tribunale_ordinario>

Tribunale amministrativo regionale

význam jednotlivých složek: *tribunale* = soud; *amministrativo* = správní; *regionale* = krajský

český slovníkový překlad: Správní krajský soud⁷⁹

Tribunale amministrativo regionale nebo také zkráceně *TAR* je orgánem správního soudnictví. Správních krajských soudů je v Itálii celkem 20 a skládají se z předsedy a nejméně pěti soudců. K jejich hlavní činnosti patří rozhodování o odvolání proti správním úkonům, které jsou v rozporu se zákonem. Takové úkony či akty mohou zrušit a nařídit správnímu orgánu nápravu a uhrazení škod.⁸⁰ Český překlad názvu tohoto soudu již existuje a dle mého názoru je plně vyhovující.

Corte dei conti

význam jednotlivých složek: *corte* = soud; *conto* = účet

český slovníkový překlad: Nejvyšší účetní dvůr⁸¹

Corte dei conti je zvláštní soudní orgán, jehož pravomoci jsou upraveny v Ústavě. Podle článků 100 a 103 má pravomoc rozhodovat v případech týkajících se veřejných účtů a dále v dalších oblastech stanovených zákonem. Do jeho kompetence spadá například řízení týkající se administrativní a finanční odpovědnosti. Má na starosti i kontrolu finanční situace státních a vládních úředníků. Český slovníkový překlad by nalezen a zdá se vyhovující, jelikož se tento výraz používá i v české terminologii pro označení účetního dvora EU. Proto se přikláním k používání nalezeného překladu.

Corte costituzionale

význam jednotlivých složek: *corte* = soud; *costituzionale* = ústavní

český slovníkový překlad: Ústavní soud⁸²

Stejně jako v České republice má Ústavní soud v Itálii velmi důležitou a zvláštní funkci. V Itálii byl tento soud založen v roce 1947 a k zahájení jeho činnosti došlo roku 1956. Jeho funkce a pravomoci jsou upraveny v člancích 134 - 137 Ústavy Italské republiky. Obdobně jako u nás má i v Itálii *Corte costituzionale* na starosti rozhodování ve sporech o ústavnosti zákonů či o žalobě podané na prezidenta republiky. Oproti České republice

⁷⁹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁸⁰ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Tribunale_amministrativo_regionale>

⁸¹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁸² Tamtéž.

zde ale nalezneme jeden velký rozdíl. V Itálii není zavedena instituce tzv. ústavní stížnosti. Tzn., že jedinec se nemůže na ústavní soud obrátit, pokud byla porušena jeho občanská, ústavou zaručená práva. Ochrany se v těchto případech lze v Itálii dovolávat u správních soudů. Volit nejuvhodnější variantu pro překlad není v tomto případě nutné. Jedná se o významný soud, který se vyskytuje v každém státě, a není jiná možnost, jak tento termín překládat než podle nalezeného překladu.

Corte d'appello

význam jednotlivých složek: *corte* = soud; *appello* = výzva, odvolání

český slovníkový překlad: Odvolací soud⁸³

Ve slovníku *Zingarelli* je u tohoto pojmu uvedeno: „*organo giudiziario che esplica prevalentemente la propria funzione di giudice di secondo grado in materia civile e penale, rispetto alle pronunce del Tribunale*“ [soudní orgán, který vykonává svou funkci převážně ve druhém stupni v občanskoprávních a trestněprávních věcech, s ohledem na rozsudky soudu 1. stupně (vlastní překlad)]. Tento soud má pravomoc rozhodovat například o přezkoumání rozsudku nižšího soudu, o opravě justičního omylu či o vydání osob.⁸⁴

Corte di Cassazione / Corte suprema di Cassazione

význam jednotlivých složek: *corte* = soud; *cassazione* = kasace, zrušení; *suprema* = nejvyšší

český slovníkový překlad: Kasační soud⁸⁵

navržený překlad: Nejvyšší kasační soud

Corte di Cassazione je nejvyšší soud, orgán stojící na vrcholu celého soudního systému. Rozhoduje pouze v případě, kdy byla podaná tzv. kasační stížnost, tedy tehdy, kdy jedna strana sporu tvrdí, že došlo k porušení zákonnosti. Tento soud vznikl ve Francii, z jejíhož modelu tzv. *civil law* si Itálie vzala příklad. Do roku 1923 se pro něj používalo pojmenování *Corte di Cassazione* a až od roku 1923 se začal používat název *Corte suprema di Cassazione*.⁸⁶ V používaném překladovém slovníku nalezneme překlad pouze pro *Corte di Cassazione*. Je zvláštní, že v něm není uveden i *Corte suprema di*

⁸³ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁸⁴ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Corte_d%27appello>

⁸⁵ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁸⁶ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Corte_di_cassazione>

Cassazione. Jelikož se druhý název pro tento soud používá dnes místo názvu prvního, přiklání bych se spíše k používání překladu *Nejvyšší kasační soud*.

Corte d'assise

význam jednotlivých složek: *corte* = soud; *assise* = shromáždění

český slovníkový překlad: Porotní soud⁸⁷

Ve slovníku *Zingarelli* se o tomto soudu uvádí: „*collegio giudiziario investito della potestà di decidere sui delitti più gravi*“ [*soudní shromáždění, rozhodující o nejzávažnějších trestných činech* (vlastní překlad)]. *Corte d'assise* rozhoduje v případech zločinů proti bezpečnosti státu (například terorismus), zločinů proti životu a osobní svobodě apod. Stručně řečeno, rozhoduje v případech, za které mohou být uloženy ty nejpřísnější tresty, kterými jsou podle italských zákonů doživotí nebo odnětí svobody na více než 24 let.⁸⁸ Odvolání proti rozhodnutí tohoto soudu se mohlo dříve podat pouze ke *corte suprema di cassazione / nejvyššímu kasačnímu soudu*, později byl vytvořen *corte d'assise d'appello / porotní odvolací soud*. V českém soudním systému se tento typ soudu nevyskytuje, proto se přikláním k používání nalezeného překladu.

Corte d'assise d'appello

význam jednotlivých složek: *corte* = soud; *assise* = shromáždění; *appello* = výzva, odvolání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Porotní odvolací soud

Jak bylo zmíněno výše, jedná se o soud, který rozhoduje v případě odvolání od Porotního soudu. Zabývá se jím stejný zákon jako v případě předchozího soudu, tedy *Legge 10 aprile 1951, n. 287 - Riordinamento dei giudizi di Assise*. Vzhledem k nenalezení ekvivalentu v překladovém slovníku, přikláním se tedy k používání navrženého překladu.

⁸⁷ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁸⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:legge:1951-04-10;287>>

1.2. Výrazy označující soudce

Stejně jako pro soudy, i pro pojmenování soudců existuje v Itálii několik výrazů. Nejdůležitější jsou mezi nimi termín *giudice* a *magistrato*. Zatímco *giudice* je obecný pojem, kterým se může označovat nejen právnická osoba nebo orgán vykonávající právní moc, termínem *magistrato* se označuje konkrétní osoba pověřená určitou veřejnou funkcí. Může to být buď soudce, nebo státní zástupce. Termín *giudice* je tedy hyperonymem k výrazu *magistrato*.⁸⁹

V této kapitole se budeme zabývat následujícími termíny:

Tab. 3: Výrazy označující soudce

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
giudice	s. m. e f. (pl. -ci)	giudice straordinario
		giudice speciale
		giudice singolo / unico
		giudice di pace
		giudice istruttore
		giudice di primo grado
		giudice di appello
		giudice dell'esecuzione
		giudice amministrativo
		giudice di rinvio
arbitro	s.m. (pl. -i)	arbitro di parte
		arbitro singolo / unico
		accettazione del arbitro
pretore	s.m. (pl. -i)	primo pretore
magistrato	s.m. (pl. -i)	magistrato di sorveglianza
		magistrato di appello
		magistrato della direzione nazionale antimafia

Termín *giudice* pochází podle slovníku *Zingarelli* přibližně z roku 1261, z latinského slova *iudice*. V latině tento pojem označoval toho, kdo měl rozhodovat o spravedlnosti, podle náboženských zákonů. V dnešním významu se jím označuje veřejný činitel, který byl pověřen funkcí dohledu nad dodržováním zákonů. Může se jím označovat soudce v jakémkoli stupni soudního řízení.

Arbitro se používá od roku 1292 a pochází z latinského *arbitrum*. V právnickém jazyce se jím označuje osoba, skupina osob nebo instituce, která působí jako rozhodce

⁸⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.differenzatira.it/differenza-tra-giudice-e-magistrato/>>

určitého sporu. Arbitr je obvykle vybrán oběma stranami sporu.⁹⁰ Tento výraz se používá i v českém právním jazyce, častěji je však nahrazován českým ekvivalentem *rozhodce*.

Výraz *pretore*, který se podle slovníku *Zingarelli* používá od roku 1308 a pochází z latinského *praetore*, označuje soudce, kterému byl podle římského práva přidělen úkol správy spravedlnosti. Až do roku 1998 měl tento soudce podle zákona pravomoc rozhodovat menší případy. V roce 1998 byl nahrazen *samosoudcem* / *tribunale monocratico*.⁹¹

Posledním výrazem, kterým lze pojmenovat soudce, je *magistrato*. Slovo pochází z roku 1292 z latinského slova *magistratum*. Jak již bylo zmíněno výše, jedná se o hyponymum ke slovu *giudice*. Označuje se jím osoba, která je pověřena určitou veřejnou funkcí, nejčastěji tedy soudce či státní zástupce.

Giudice straordinario

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *straordinario* = mimořádný, zvláštní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Mimořádný soudce

Kvůli zpřehlednění soudních řízení a dodržení spravedlnosti bylo zákonem stanoveno, že soudní moc mohou vykonávat pouze pověření a ustanovení soudci. Znamená to, že je zákaz existence *giudice straordinario* / *mimořádný soudce* a *giudice speciale* / *zvláštní soudce*. V případě mimořádného soudce existovalo riziko úplatnosti a zániku nestrannosti, jelikož byl vždy ustavený až přímo pro každý konkrétní případ.⁹² V pramenech, které byly použity k sestavení korpusu, se tento pojem vyskytuje v člancích, které pojednávají právě o jeho zákazu. Jedná se zejména o italskou Ústavu. V českém soudním systému se tento název nevyskytuje, proto je navržený překlad doslovným překladem italského názvu.

⁹⁰ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.treccani.it/enciclopedia/arbitro_res-4802ae87-457d-11e2-8bbb-00271042e8d9/>

⁹¹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.treccani.it/enciclopedia/pretore_res-55668dba-45fe-11e2-8bbb-00271042e8d9/>

⁹² Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.tesionline.it/v2/appunto-sub.jsp?p=35&id=408>>

Giudice speciale

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *speciale* = zvláštní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zvláštní soudce

Pokud se jedná o *giudice speciale*, je to soudce, který je také zmíněn v Ústavě Italské republiky, a to v souvislosti s *giudice straordinario / mimořádný soudce*. *Giudice speciale* je ale na rozdíl od mimořádného soudce zatím ještě povolená instituce. Rozdíl je v tom, že *giudice speciale* je stanovený již před tím, než se k němu případ, který má projednávat, dostane. Je to speciální orgán pro řešení zvláštních případů charakteristických vysokou mírou odbornosti. Tato instituce není upravena soudním řádem.⁹³

Giudice singolo / unico

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *singolo* = jednotlivec; *unico* = jediný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Samosoudce

Jedná se o *giudice istruttore / vyšetřujícího soudce* nebo *giudice della esecuzione / soudce dohlížejícího na výkon rozhodnutí*, který nerozhoduje v senátu, ale sám a přímo. Zajišťuje jednodušší postup soudního řízení a rychlejší rozhodování. Můžeme se také setkat s označením *giudice monocratico*.⁹⁴ V českém překladovém slovníku nebyl tento výraz nalezen, proto doporučuji používání navrženého překladu.

Giudice di pace

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *pace* = mír

český slovníkový překlad: Smírčí soudce⁹⁵

Název je převzatý z anglického *justice of the peace*. V anglickém systému *common law* se tento výraz začal používat v roce 1306 a v Itálii byla tato funkce uzákoněna v roce 1991. Jeho hlavním úkolem je pokusit se dosáhnout smíru mezi stranami mimosoudní cestou. Zabývá občanskoprávními i trestněprávními záležitostmi. Řeší tedy menší

⁹³ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.simone.it/cgi-local/Codici/newart.cgi?102,1,393,1,0,0,0#def>>

⁹⁴ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.brocardi.it/dizionario/3758.html>>

⁹⁵ TOMAŠČINOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

případy, které se týkají movitých věcí s hodnotou nepřevyšující 5.000 eur či případy do výše 20.000 eur týkající se škody způsobené provozem motorových vozidel a plavidel.⁹⁶ V českém soudním systému neexistuje přesný ekvivalent, který bychom mohli použít pro překlad. Proto je nejvhodnější použít překladu již vytvořeného, který je doslovným překladem názvu.

Giudice istruttore

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *istruttore* = vyšetřující

český slovníkový překlad: Vyšetřující soudce⁹⁷

Ve slovníku *Zingarelli* je u tohoto hesla uvedeno: „*giudice sotto la cui direzione si svolge l'istruzione della causa*“ [soudce, pod jehož vedením se provádí vyšetřování případu (vlastní překlad)]. V Itálii byl tento úřad v roce 1989 zrušen. V České republice nebo přesněji v Československu byl zrušen v roce 1949. Zatímco v České republice byly pravomoci vyšetřujícího soudce přeneseny na prokurátora, v Itálii byl vytvořen úřad tzv. *giudice per le indagini preliminari* [soudce v přípravném řízení⁹⁸].⁹⁹

Giudice di primo grado

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *primo* = první; *grado* = stupeň

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soudce rozhodující v prvním stupni soudního řízení

Giudice di primo grado je pojmenování jakéhokoli soudce, který rozhoduje v prvním stupni soudního řízení. Slovníkový překlad neexistuje, proto se přikláním k doslovnému překladu tohoto výrazu.

Giudice di appello

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *appello* = odvolání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Odvolací soudce / Soudce rozhodující ve druhém stupni soudního řízení

⁹⁶ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Giudice_di_pace>

⁹⁷ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://thes.bncf.firenze.sbn.it/termine.php?id=31686>> a <<http://vasevec.parlamentnilisty.cz/blogy/institut-vysetrujiciho-soudce-jeho-zanik-nutnost>>

Stejně jako v případě *giudice di primo grado*, je i *giudice di appello* pouze pojmenování jakéhokoli soudce, který však rozhoduje ve druhém stupni soudního řízení. Slovníkový překlad nebyl nalezen, proto se i zde přikláním k navrženému překladu.

Giudice dell'esecuzione

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *esecuzione* = výkon rozhodnutí

český slovníkový překlad: Soudce dohlížející na výkon rozhodnutí¹⁰⁰

Tento soudce je zodpovědný za dohled na výkon soudního rozhodnutí.¹⁰¹ Vzhledem k existenci adekvátního slovníkového překladu, doporučuji jeho další používání.

Giudice amministrativo

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *amministrativo* = správní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soudce správního soudu

Giudice amministrativo je soudce působící u zvláštních soudů jako jsou *Tribunali amministrativi regionali* [správní krajské soudy] a *Corte dei conti* [Nejvyšší účetní dvůr]. Působí také u *Consiglio di Stato* [Státní rada]. Zabývá se zejména ochranou práv jednotlivců ve sporech se subjekty veřejné správy.¹⁰² V překladovém slovníku nebyl nalezen překlad tohoto názvu, a proto doporučuji navržený překlad i pro další používání.

Giudice di rinvio

význam jednotlivých složek: *giudice* = soudce; *rinvio* = postoupení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soudce rozhodující o postoupení věci

Jedná se o soudce, který vydává tzv. *giudizio di rinvio* / *rozhodnutí o postoupení věci*¹⁰³. Řízení s tímto rozhodnutím se koná pouze v případech stanovených v článku 360 občanského soudního řádu. Takovým případem je například porušení zákona či nedodržení předpisů. V českém překladovém slovníku nebyl tento výraz nalezen, avšak

¹⁰⁰ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁰¹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Giudice_dell%27esecuzione>

¹⁰² Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Giudice_amministrativo>

¹⁰³ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

vyskytuje se v něm právě *giudizio di rinvio / rozhodnutí o postoupení věci*, proto doporučuji k dalšímu používání navržený překlad, který s nalezeným překladem úzce souvisí.

Arbitro di parte

význam jednotlivých složek: *arbitro* = rozhodce, rozhodčí; *parte* = strana

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zástupce strany

Arbitro da parte de facto zastupuje specifické zájmy strany, která ho zvolila. Bylo však navrženo, aby tato definice byla odstraněna, aby byl vytvořen prostor pro skutečně nezávislé a nestranné arbitry.¹⁰⁴ V překladovém slovníku nalezneme pouze překlad samotného výrazu *arbitro*. Doporučuji proto navržený překlad k dalšímu používání.

Arbitro singolo / unico

význam jednotlivých složek: *arbitro* = rozhodce, rozhodčí; *singolo / unico* = jediný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Arbitr / Rozhodce

Arbitr je osoba, skupina osob, nebo instituce, která je stranami sporu vybrána jako rozhodce jejich pře.¹⁰⁵ Musí být nezávislý a nestranný. Pokud by měl spor rozhodovat arbitr, musí se obě strany dohodnout, kdo by jím měl být. Pokud nastane shoda, následuje **accettazione del arbitro**, tedy *přijetí arbitra*. Termín arbitr byl přejatý i do českého právního jazyka, proto doporučuji navržený překlad k dalšímu používání, neboť se jedná o zmíněný český ekvivalent.

Primo pretore

význam jednotlivých složek: *primo* = první; *pretore* = soudce

český slovníkový překlad: Samosoudce¹⁰⁶

Pretore pochází podle slovníku *Zingarelli* z latinského výrazu *praetore* a v římském právu označoval osobu, která měla pravomoc vykonávat soudní moc. Prétori byli vždy voleni dva a měli rozdělené kompetence podle míry závažnosti činů nebo podle stupně řízení. Z toho důvodu bych termín „*primo pretore*“ navrhovala překládat spíše jako

¹⁰⁴ SPACCAPELO, Chiara. *L'imparzialità dell'arbitro*. Giuffrè Editore, 2009, str. 132.

¹⁰⁵ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.treccani.it/enciclopedia/arbitro_res-4802ae87-457d-11e2-8bbb-00271042e8d9/>

¹⁰⁶ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. - s.r.o., 1999.

Samosoudce v prvním stupni soudního řízení. Jak bylo již zmíněno v úvodu této kapitoly, úřad prétora byl v roce 1998 zrušen a nahrazen institucí *tribunale monocratico / samosoudce*.¹⁰⁷

Magistrato di sorveglianza

význam jednotlivých složek: *magistrato* = úředník, soudce, státní zástupce; *sorveglianza* = dozor, dohled

český slovníkový překlad: Soudce dohlížející na průběh výkonu trestu¹⁰⁸

Tento soudce má stejnou funkci a pravomoci jako soud dohlížející na výkon trestu (*Tribunale di sorveglianza*). Jelikož se však jedná o samosoudce, nemá na starosti tak závažné případy jako *tribunale di sorveglianza*, který rozhoduje v kolegiálním složení.

Magistrato di appello

význam jednotlivých složek: *magistrato* = úředník, soudce, státní zástupce; *appello* = odvolání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Odvolací soudce / Soudce rozhodující se druhém stupni soudního řízení

Magistrato di appello je synonymem k výrazu *giudice di appello*. Označuje soudce, který rozhoduje ve druhém stupni soudního řízení. Jelikož nebyl nalezen slovníkový překlad, doporučuji používání navrženého překladu.

Magistrato della direzione nazionale antimafia

význam jednotlivých složek: *magistrato* = úředník, soudce, státní zástupce; *direzione* = řízení; *nazionale* = národní; *antimafia* = protimafiánský

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zástupce národního úřadu pro boj s mafií

Úřad pro boj s mafií by založen zákonem roku 1991. Je sestaven z 20 státních zástupců, kteří se zabývají případy týkajícími se mafie, *camorry* (mafiánská organizace v Neapoli), *'ndranghety* (mafiánská organizace v Kalábrii), obchodu s drogami, s lidmi,

¹⁰⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.treccani.it/enciclopedia/pretores-res-55668dba-45fe-11e2-8bbb-00271042e8d9/>>

¹⁰⁸ TOMAŠČINOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

podezřelých finančních obchodů apod.¹⁰⁹ Úřad je tvořen státními zástupci, a proto je v tomto případě výraz *magistrato* překládán jako *zástupce*.

¹⁰⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Direzione_nazionale_antimafia>

1.3. Výrazy označující další osoby podílející se na soudních řízeních

Soudních řízení se účastní tzv. účastníci a tzv. osoby zúčastněné na soudním řízení. Účastníkem je žalobce (též navrhovatel) a žalovaný (též odpůrce). Osobami zúčastněnými jsou všichni, kteří se jakkoli na soudním řízení podílejí, a to i pokud nejsou osobně přítomni. Podle paragrafu 34 soudního správního řádu ČR je osobou zúčastněnou na soudním řízení i ten, kdo může být jakkoli dotčen vydáním rozhodnutí na svých právech. Za osobu zúčastněnou může být považován například i svědek, soudní znalec, soudní zapisovatel, tlumočník atd.).

V této kapitole se budeme zabývat následujícími výrazy.

Tab. 4: Výrazy označující další osoby podílející se na soudních řízeních

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
pubblico ministero	s.m. (pl. -ci -i)	magistrato del pubblico ministero
		intervento del pubblico ministero
		attribuzione del pubblico ministero
difensore	s.m. (pl. -i)	difensore di fiducia
		difensore di ufficio
		difensore della persona
		difensore della parte
		difensore dell'imputato
cancelliere	s.m. (pl. -i)	cancelliere del giudice
procuratore	s.m. (pl. -i)	procuratore generale
		procuratore speciale
		procuratore della Repubblica
		procuratore nazionale antimafia
		vice procuratore onorario
		procuratore distrettuale
avvocato	s.m. (pl. -i)	avvocato della parte
esecutore	s.m. (pl. -i)	esecutore testamentario
parte	s.f. (pl. -i)	parte civile
		parte privata
		parte soccombente
		parte interessata
persona	s.f. (pl. -e)	persona offesa
		persona in stato di detenzione
		persona in stato di custodia cautelare
		persona in stato di infermità
		persona in stato di libertà vigilata
		persona in stato di manifesta ubriachezza
		persona giuridica
		persona imputata
		persona incaricata di un pubblico servizio
		interrogatorio della persona
		confronto di persona
		generalità della persona
		persona socialmente pericolosa

imputato	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT
testimone	s.m. e f. (<i>pl. -i</i>)	ufficio di testimone
		esame del testimone
		intimazione al testimone
		citazione del testimone
consulente	s.m. e f. (<i>pl. -i</i>)	consulente tecnico
perito	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT
condannato	s.m. (<i>pl. -i</i>)	condannato all'ergastolo
attore	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT
esperto	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT
querelante	s.m. e f. (<i>pl. -i</i>)	NT
controparte	s.f. (<i>pl. -i</i>)	NT
danneggiato	s.m. (<i>pl. -i</i>)	danneggiato dal reato
coimputato	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT
stimatore	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT
avversario	s.m. (<i>pl. -i</i>)	NT

Pubblico ministero, neboli *státní zástupce* je právník, který je přiřazen k určitému státnímu zastupitelství a vykonává jeho úkony. V ČR působí státní zástupci od roku 1994, do té doby vykonávali tuto funkci prokurátoři. Podle čl. 80 Ústavy ČR státní zástupce zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení. Stejnou funkci má i *pubblico ministero* v Itálii. Jako synonymní výraz se v některých italských textech vyskytuje termín *procuratore/prokurátor, státní zástupce*.

Difensore znamená česky *obhájce*. Podle slovníku Zingarelli pochází z latinského *defensore* (cca 1261). Obhájcem může být pouze advokát a je to právní zástupce osoby, proti které se vede trestní stíhání. V italštině se tento výraz nepoužívá tak často v právním smyslu. Využívá se spíše ve spojení se sportem, ve významu *obránce* a v právním jazyce se místo něho užívá termínu *avvocato/advokát*. **Avvocato** pochází podle slovníku Zingarelli z roku 1261, z latinského výrazu *advocatu(m)*. Stejně jako *difensore* je právním zástupcem osoby, proti které je vedeno řízení.

Cancelliere pochází z roku 1288 z latinského *cancellariu(m)*. V překladu znamená *soudní zapisovatel*. Soudní zapisovatel zajišťuje psaní a přepisování textů. Má na starost zpracování písemností podle pokynů, obsluhuje kancelářskou techniku, píše a upravuje text nebo textové soubory a zajišťuje písemnou dokumentaci a záznamy z porad a jednání.¹¹⁰

Esecutore je v překladu *vykonavatel*. Slovo pochází z roku 1305 z latinského *exsecutore*. Nejčastějším spojením, ve kterém se tento termín vyskytuje je *esecutore testamentario / vykonavatel závěti*.

¹¹⁰ Dostupné online. <http://www.prace.cz/poradna/encyklopedie-profesi/s/soudni-zapisovatel/> [citace 6-11-2014]

Termín *parte/strana* je obecné označení pro účastníka soudního procesu. Pokud se použije v této formě, nemá žádný specifický význam či přesnější určení. Častěji se však používá v různých kombinacích, které budou zmíněny později. Stejný případ nastává u výrazu *persona/osoba*.

Důležitou osobou v soudním řízení je také *imputato/obžalovaný*. Obžalovaný je osoba, proti které je vedeno trestní řízení. V mnoha textech se můžeme setkat i s jeho synonymem, kterým je *accusato/obžalovaný*.

Při soudním řízení hraje podstatnou roli i *testimone/svědék*. Svědci mají podávat věrohodné a pravdivé informace k případu, který se u soudu projednává. Pravdivost takové výpovědi je důležitá, neboť může ovlivnit finální rozhodnutí soudu.

V mnoha případech se soudu účastní také *consulente/odborný poradce*. Pro tento výraz existuje mnoho synonym, kterými jsou například *perito/znalec*, *esperto/znalec* či *stimatore/odhadce*. *Consulente* je soudní znalec v občanském procesu. Oproti tomu *perito* je soudní znalec v trestním procesu. *Stimatore* je soudní znalec, který se zabývá zejména odhadem škody.

Condannato neboli *odsouzený* je osoba, která byla shledána v trestním řízení vinnou ze spáchání nějakého trestného činu, a byl jí vyměřen trest za tento čin.

Attore, česky *žalobce* či také *navrhovatel*, pochází podle slovníku *Zingarelli* z roku 1298 z latinského *actore(m)*. Žalobce figuruje v občanském soudním řízení, podává k soudu žalobu, již se domáhá svých práv. V českém trestním soudním řízení se tento výraz běžně nepoužívá, jelikož zde žalobu podává státní zástupce. V Itálii se můžeme v případě podání žaloby k zahájení trestního řízení setkat také s výrazem *querelante/žalobce*.

Proti žalobci vystupuje v soudním řízení *controparte*, česky *protistrana*. Synonymem k tomuto výrazu je také *convenuto/odpůrce* či *avversario/oponent*.

Danneggiato/poškozený, je osoba, která byla v důsledku spáchání trestného činu jakkoli poškozena. Ve většině případů je poškozená osoba zároveň žalobcem.

Magistrato del pubblico ministero

význam jednotlivých složek: *magistrato* = úředník, soudce, státní zástupce; *pubblico* = veřejný; *ministero* = ministerstvo, úřad

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Státní zástupce

I přesto, že v ostatních případech se výraz *magistrato* používá v překladu jako *soudce*, zde se jedná zcela evidentně o člena státního zastupitelství. Z překladu, který nalezneme v překladovém slovníku u hesla *magistrato* vyplývá, že se může jednat jak o soudce, tak o státního zástupce. Jak jsme již zmiňovali v kapitole pojednávající o soudcích, je *magistrato* hyponymem slova *giudice*. Protože tento pojem neoznačuje soudce, není zařazený v kapitole pojednávající o soudcích. Překvapivým zjištěním bylo, že ho nenalezneme v českém překladovém slovníku. K dalšímu používání tedy doporučuji navržený překlad, který je výrazem používaným v českém právním jazyce.

Difensore di fiducia

význam jednotlivých složek: *difensore* = obhájce; *fiducia* = důvěra

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Obhájce

Difensore di fiducia je ochránce práv osoby obžalované v trestním řízení, který je přímo touto osobou zvolený.¹¹¹ Jelikož nebyl nalezen žádný český slovníkový překlad a protože i v českém soudním řízení se tento výraz běžně užívá, přikláním se k překládání tohoto výrazu podle navrženého překladu. V některých textech se setkáme i s názvem *difensore della persona* / *obhájce*, *difensore della parte* / *obhájce* nebo *difensore dell'imputato* / *obhájce*. Často se také můžeme setkat se synonymem *avvocato di fiducia*/obhájce.

Difensore d'ufficio

význam jednotlivých složek: *difensore* = obhájce, *ufficio* = úřad

český slovníkový překlad: Obhájce ex offa¹¹²

V některých případech v trestním soudním řízení musí mít obžalovaný obhájce, a pokud si ho nezvolí sám, je mu přidělen soudem. Takovému obhájci se běžně říká *ex offa*, či

¹¹¹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.tesionline.it/v2/appunto-sub.jsp?p=59&id=260>>

¹¹² TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

také *zvolený obhájce*. Výraz pochází z latinského *ex officio* / z *úřední povinnosti*.¹¹³ Stejně se překládá i synonymum *avvocato ex offo/obhájce ex offo*. Jedná se o výraz běžně používaný i v našem právním systému, proto zcela souhlasím s nalezeným překladem.

Cancelliere del giudice

význam jednotlivých složek: *cancelliere* = koncipient, soudní zapisovatel, tajemník;
giudice = soudce

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Asistent soudce / Soudní zapisovatel

Cancelliere del giudice je pouze synonymum pro samotný výraz *cancelliere*. Jak již bylo zmíněno dříve, jedná se o soudního zapisovatele, či asistenta, který má na starosti veškerou dokumentaci soudních řízení a na pokyn se stará i o další dokumenty.¹¹⁴ Navržený překlad je českým termínem, který se používá v našem právním systému.

Procuratore speciale

význam jednotlivých složek: *procuratore* = prokurátor, státní zástupce;
speciale = zvláštní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zvláštní žalobce

Zvláštní žalobce má pravomoc podávat žalobu v případech, jakými jsou například podezření z padělání dokumentů či nepravdivé prohlášení. Jedná se o institut, který se využívá zejména v obchodním právu.¹¹⁵ Český slovníkový překlad nebyl nalezen, proto doporučuji k dalšímu užívání navržený překlad.

Procuratore della Repubblica

význam jednotlivých složek: *procuratore* = prokurátor, státní zástupce;
repubblica = republika

český slovníkový překlad: Státní zástupce u Kasačního a Odvolacího soudu¹¹⁶

¹¹³ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Obh%C3%A1jce>>

¹¹⁴ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.treccani.it/enciclopedia/cancelliere_res-a35c2df9-457a-11e2-8bbb-00271042e8d9/>

¹¹⁵ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.rn.camcom.it/registro-impres-e-albi/registro-impres-rea/istruzioni-e-informazioni/presentazione-pratiche-tramite-procuratore-speciale>>

¹¹⁶ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

Procuratore della Repubblica je státní zástupce, který zastupuje zájmy společnosti a státu a zahajuje trestní řízení.¹¹⁷ V některých textech je možné nalézt tento termín jako *procuratore generale della Repubblica* či pouze *procuratore generale*. V českém soudním systému by ekvivalentem k tomuto státnímu zástupci mohl být Nejvyšší státní zástupce. Avšak vzhledem k rozdílným soudním systémům se přikláním k překládání tohoto termínu podle nalezeného českého překladu.

Procuratore nazionale antimafia

význam jednotlivých složek: *procuratore* = prokurátor, státní zástupce; *nazionale* = národní; *antimafia* = protimafiánský

český slovníkový překlad: Státní zástupce u Kasačního soudu pro boj s mafií¹¹⁸

Tento úřad byl v Itálii zřízen 20. ledna 1992 a je pod dohledem kasačního soudu, jak vyplývá i z názvu. Jeho úkolem je zajistit především efektivní koordinaci všech složek při vyšetřování zločinů a trestných činů spáchaných mafií. Na rozdíl od běžného státního nemá však pravomoc sám vyšetřovat či podávat žaloby.¹¹⁹

Vice procuratore onorario

význam jednotlivých složek: *vice* = zástupce; *procuratore* = prokurátor, státní zástupce; *onorario* = čestný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Čestný zástupce prokurátora

Il vice procuratore onorario je vyšetřující soudce, který zastupuje kancelář státního zástupce při všech trestních řízeních, které rozhoduje samosoudce nebo smírčí soudce. To samé platí i v případech občanského soudního řízení, pokud je zákonem vyžadována přítomnost státního zástupce.¹²⁰ Jelikož nebyl nalezen slovníkový překlad, přikláním se k používání navrženého překladu.

¹¹⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Procuratore_della_Repubblica>

¹¹⁸ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹¹⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Procuratore_nazionale_antimafia>

¹²⁰ Dostupné online. [citace 20-11-2014].

<http://it.wikipedia.org/wiki/Magistrato_onorario#Il_vice_procuratore_onorario>

Procuratore distrettuale

význam jednotlivých složek: *procuratore* = prokurátor, státní zástupce; *distrettuale* = okresní

český slovníkový překlad: Státní zástupce u okresních soudů¹²¹

Tento výraz byl převzat do italštiny z amerického soudního systému a termínu *district attorney*. Jsou to státní zástupci, kteří jsou příslušní vždy v daném okresu / obvodu / městě.¹²² Vzhledem k tomu, že v Itálii slovo okres nepoužívá, použila bych raději při překladu místo *okres* slovo *obvod*. Celý výraz bych tedy překládala spíše jako *Státní zástupce u obvodních soudů*.

Esecutore testamentario

význam jednotlivých složek: *esecutore* = vykonavatel; *testamentario* = poslední vůle

český slovníkový překlad: Vykonavatel poslední vůle¹²³

Esecutore testamentario není veřejná funkce. Je to osoba, která byla ustanovena tzv. zůstavitelem, aby dohlížela na správné vykonání jeho poslední vůle.¹²⁴ Tento výraz se vyskytuje v našich primárních zdrojích velmi často, i když to není osoba, která by se přímo účastnila soudů. Ve spojení se soudy je pro nás důležitý *esecutore ufficiale giudiziario*/vykonavatel soudního exekutora. Častěji je ale označován pouze výrazem *esecutore*/vykonavatel.

Parte civile

význam jednotlivých složek: *parte* = strana; *civile* = občanský

český slovníkový překlad: Občanská / Žalující strana¹²⁵

Parte civile / *Žalující strana* je v trestním soudním řízení osoba či strana, která byla poškozená spáchaným trestným činem a dožaduje se svých práv. Může to být jak osoba fyzická, tak právnická.¹²⁶ Nalezený slovníkový překlad je dle mého názoru vyhovující a doporučuji jeho používání.

¹²¹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹²² Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/District_attorney>

¹²³ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹²⁴ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.dirittierisposte.it/Schede/Successioni/Successione-per-testamento/esecutore_testamentario_id1118360_art.aspx>

¹²⁵ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹²⁶ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Parte_civile>

Parte privata

význam jednotlivých složek: *parte* = strana; *privata* = soukromá

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soukromá / Obžalovaná strana

Parte privata / *Soukromá strana* se používá k označení protistrany v trestním soudním řízení. Žalobu v takovém řízení zpravidla podává státní zástupce, *parte privata* je tedy strana obžalovaná. Je opakem k *parte civile* a tedy synonymem k termínu *imputato*.¹²⁷ V překladovém slovníku nebylo toto heslo nalezeno, proto se přikláním k navrženému překladu, který je opakem nalezeného překladu výrazu *parte civile*.

Parte soccombente

význam jednotlivých složek: *parte* = strana; *soccombente* = podlehnout

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Prohrávající strana

Prohrávající strana je strana, která prohrála soudní spor a byla odsouzena k nějakému trestu.¹²⁸ Slovníkový překlad nebyl nalezen, proto se přikláním k navrženému překladu.

Parte interessata

význam jednotlivých složek: *parte* = strana; *interessata* = zúčastněný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zúčastněná strana

Jedná se o osobu, které se jakkoli týká spor a jeho rozhodnutí. V překladovém slovníku se toto heslo nevyskytuje, proto doporučuji navržený překlad k dalšímu používání.

Persona offesa

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *offesa* = poškození

český slovníkový překlad: Poškozená osoba¹²⁹

Persona offesa je osoba poškozená spáchaným trestným činem. V italském právu se rozlišuje *persona offesa* a *danneggiato dal reato*. I přesto, že se obojí překládá jako *poškozená osoba*, význam není totožný. Podrobnější popis rozdílu mezi těmito dvěma termíny bude uveden později u výrazu *danneggiato dal reato*. Pokud se jedná o český

¹²⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.enciclopedia-juridica.biz14.com/it/d/parte-civile/parte-civile.htm>>

¹²⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.wordreference.com/definizione/soccombente>>

¹²⁹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

právní jazyk, můžeme nalézt vysvětlení, že *poškozený* je fyzická nebo právnická osoba, které bylo trestným činem ublíženo na zdraví či způsobena majetková, morální nebo jiná škoda.¹³⁰ V italsko-českém právnickém slovníku byl tento výraz nalezen a vzhledem k tomu, že se jedná o výraz používaný i v českém právním jazyce, přikláním se k jeho dalšímu používání.

Persona in stato di detenzione

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *stato* = stav; *detenzione* = vazba

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zadržená osoba

Persona in stato di detenzione / *zadržená osoba* je osoba, která je proti své vůli držena ve vazbě či ve vězení.¹³¹ V českém právním řádu se rozlišuje zadržení obviněného, zadržení podezřelého a omezení osobní svobody.¹³² Jako synonymum k výrazu *detenzione* se ve spojení s uvězněním často používá termín *reclusione*, který se překládá jako *trest odnětí svobody*. K dalšímu používání doporučuji navržený překlad.

Persona in stato di custodia cautelare

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *stato* = stav; *custodia* = dohled; *cautelare* = zajišťovací

český slovníkový překlad: Osoba držená ve vazbě¹³³

Ve slovníku Zingarelli je pod heslem *custodia cautelare* definice: „*misura coercitiva che comporta la detenzione dell'imputato in un istituto di custodia prima della sentenza definitiva*“ [donucovací opatření, kterým je držení obviněného ve vazební věznici před vynesením pravomocného rozsudku (vlastní překlad)]. Nalezený překlad je právním termínem používaným v našem právním jazyce, proto ho doporučuji k dalšímu používání.

¹³⁰ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 679.

¹³¹ Lo Zingarelli (2011), *Vocabolario della lingua italiana*, CD-ROM.

¹³² HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 1195.

¹³³ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

Persona in stato di infermità di mente

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *stato* = stav; *infermità* = nemoc; *mente* = mysl

český slovníkový překlad: Osoba s duševní chorobou¹³⁴

V soudním systému je duševní stav každé osoby velmi důležitý. Pokud je obžalovaná osoba jakkoli duševně nemocná, můžete to mít vliv na konečný rozsudek. V italském právním řádu se podle článků 88 a 89 trestního řádu rozlišuje, zda je osoba zcela duševně nemocná či pouze částečně. Podle závažnosti duševní choroby lze uložit i lehčí trest než by byl uložen v případě zdravého a způsobilého člověka. V případě, že trestný čin spáchá osoba zcela duševně nemocná, hovoří se o tzv. nepřičetnosti.¹³⁵ I přesto, že byl nalezen slovníkový překlad, navrhovala bych překládání tohoto výrazu spíše jako *osoba trpící duševní poruchou*. Slovo *choroba* se mi nezdá v tomto spojení příliš vhodné, jelikož evokuje představu viditelného tělesného onemocnění, což však duševní porucha zpravidla nebývá.

Persona in stato di libertà vigilata

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *stato* = stav; *libertà* = svoboda; *vigilata* = střežený

český slovníkový překlad: Osoba podmíněčně propuštěná¹³⁶

Podmíněné propuštění je využívané oblasti trestního práva v mnoha zemích. Jedná se o podmíněné přerušení výkonu trestu. V Itálii je tento institut upraven ve člancích 176 a 177 trestního zákoníku, ve kterém jsou také přesně stanovené podmínky takového propuštění. Propuštěná osoba musí dodržovat stanovená pravidla. V případě, že pravidla nedodržuje a nevede řádný život, bude muset opět nastoupit do vězení a odpykat si zbytek trestu. V českém právním systému je podmíněné propuštění upraveno v paragrafu 61 trestního zákona. V případě tohoto výrazu bych se místo k nalezenému překladu přikláběla k překládání přesnějším českým ekvivalentem, kterým je *osoba podmíněně propuštěná z výkonu trestu odnětí svobody*.

¹³⁴ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹³⁵ Dostupné online. [citace 20-11-2014].

<http://it.wikipedia.org/wiki/Imputabilit%C3%A0#Infermit.C3.A0_di_mente>

¹³⁶ Dostupné online. [citace 12-11-2014] <www.seznam.slovník.cz>.

Persona in stato di manifesta ubriachezza

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *stato* = stav; *manifesta* = zjevný; *ubriachezza* = opilost

český slovníkový překlad: nenalezeno

návrh překladu: Osoba ve stavu zjevné opilosti

Tento výraz se vyskytuje v trestním zákoně v článku 688, který říká: „*chiunque, in luogo pubblico o aperto al pubblico, è colto in stato di manifesta ubriachezza è punito con la sanzione amministrativa pecuniaria da euro 51 a euro 309*“ [kdokoli kdo se na veřejném místě či na místě přístupném veřejnosti vyskytuje ve stavu zjevné opilosti, bude potrestán peněžním trestem ve výši 51 – 309 eur (vlastní překlad)]. Český právní řád upravuje tzv. trestný čin opilství v paragrafu 201a trestního zákona. Jedná se podle něj o formu zaviněné nepřičetnosti spočívající v úmyslném nebo nedbalostním přivedení se do stavu plné nepřičetnosti.¹³⁷

Persona giuridica

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *giuridica* = právnická

český slovníkový překlad: Právnická osoba¹³⁸

V italském právním řádu, stejně jako v tom českém, se tímto termínem označuje organizované uskupení osob a prostředků, kterým právní řád přiznává způsobilost k právním úkonům. Nikdy se však nejedná o způsobilost v takovém rozsahu, jakou má *fyzická osoba / persona fisica* a tedy každý jednotlivec.¹³⁹ Právnická osoba je umělý právní útvar, odvozený od osob fyzických a zásadně vybavené právními způsobilostmi adekvátními osobám fyzickým.¹⁴⁰ Nalezený překlad je přesným a tedy zcela vhodným ekvivalentem vyskytujícím se v českém právním řádu.

Persona imputata

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *imputato* = obžalovaný, obviněný

český slovníkový překlad: Obžalovaný/Obviněný¹⁴¹

Imputato je podle článků 60 a násl. italského trestního zákoníku osoba, která je v rámci trestního řízení obviněná ze spáchání trestního činu. Za obžalovanou se daná osoba

¹³⁷ HENDRYCH, D. a kol. Právnický slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 822.

¹³⁸ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právnický slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹³⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Persona_giuridica>

¹⁴⁰ HENDRYCH, D. a kol. Právnický slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 715.

¹⁴¹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právnický slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

považuje až po uzavření tzv. předběžného vyšetřování, které provádí státní zástupce. Ve slovníku *Zingarelli* najdeme u tohoto hesla: „*Persona nei cui confronti è esercitata l'azione penale e pertanto è instaurato e svolto il processo penale*“ [osoba, proti které je vedeno trestní stíhání a proti které je zahájeno trestní řízení (vlastní překlad)]. Termínem obviněný se označuje podezřelý, vůči kterému bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin. Je to označení i pro obžalovaného a odsouzeného.¹⁴²

Persona incaricata di un pubblico servizio

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *incaricata* = pověřený; *pubblico* = veřejný; *servizio* = služba

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Osoba ve veřejné službě.

Jedná se například o hasiče, policisty, úředníky apod. pracující v takovém pracovním poměru musí dodržovat speciální pracovní předpisy a zákony (např. služební zákon apod.).

Persona socialmente pericolosa

význam jednotlivých složek: *persona* = osoba; *socialmente* = společensky; *pericoloso* = nebezpečný

český slovníkový překlad: Osoba společensky nebezpečná¹⁴³

Tento pojem je rozvinutý v článku 203 trestního zákoníku. Jednoduše řečeno je *persona socialmente pericolosa* osoba, která by svým jednáním mohla ohrozit zásady a hodnoty společenského soužití. Nalezený překlad je doslovným překladem italského termínu a zdá se být vyhovující, proto ho doporučuji k dalšímu používání.

Testimone

český slovníkový překlad: Svědek¹⁴⁴

V českém právním řádu platí pro postavu svědka jednotná definice: „*je to osoba, která není ani stranou sporu ani zaměstnancem příslušného úřadu*“¹⁴⁵. V italském právním řádu je v trestním právu i v právu občanském samostatná definice. Podle občanského práva je to fyzická osoba, která může být požádána o poskytnutí informací

¹⁴² HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 503.

¹⁴³ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Dostupné online. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Bdek>> [citace 12-11-2014]

k vyšetřovanému případu. Nemusí se účastnit procesu a ani nemusí být projednávaným případem nějak dotčena.¹⁴⁶ Podle trestního práva se jedná o tzv. třetí osobu, která má za úkol podat zprávu o skutečnostech, které se nějak týkají případu.¹⁴⁷ Pokud svědek přednese svou výpověď, hovoříme o *ufficio di testimone/svědectví*. Vyšetřovatel svědka vyslechne a zařadí jeho výpověď do spisu. Tento proces se nazývá *esame del testimone/výslech svědka*. Pokud má svědek svědčit u soudu, musí být písemně předvolán. Pro tento výraz má italské právo ekvivalent *intimazione al testimone/předvolání svědka*. Často se můžeme setkat i se synonymním výrazem *citazione del testimone/předvolání svědka*. Překlady všech výše uvedených termínů jsou pouze navrhované, avšak jsou vytvořené podle českých ekvivalentů používaných v našem právním systému, proto se doporučuji jejich dalšímu používání.

Consulente tecnico

význam jednotlivých složek: *consulente* = poradce; *tecnico* = odborný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navrhovaný překlad: Odborný poradce

Codice di procedura civile / Občanský soudní řád rozlišuje dva typy poradců. Jedním je *consulente tecnico d'ufficio / odborný poradce soudce* a druhým je *consulente tecnico di parte / odborný poradce jedné ze stran*. První je jmenován v případě potřeby soudcem, druhý některou ze stran. V obou případech je vhodný poradce vybírán ze speciálního seznamu. Úkolem odborného poradce je kontrolovat a objektivně zkoumat tvrzení strany. Nikdy nemůže být vyzván, aby vyřešil nějaké pochybnosti.¹⁴⁸ Český slovníkový překlad nebyl nalezen, proto navrhuji používání překladu *odborný poradce*. Možný by byl i český ekvivalent *soudní znalec*.

Condannato all'ergastolo

význam jednotlivých složek: *condannato* = odsouzený; *ergastolo* = doživotní trest

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Osoba odsouzená k doživotnímu trestu odnětí svobody

Podle článku 22 italského trestního zákoníku je doživotní trest odnětí svobody výjimečným trestem odnětí svobody, který je vykonáván v místech k tomu určených.

¹⁴⁶ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.brocardi.it/dizionario/3847.html>>

¹⁴⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.brocardi.it/dizionario/5673.html>>

¹⁴⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.treccani.it/enciclopedia/consulente-tecnico-diritto-processuale-civile/>>

Odsouzený má povinnost pracovat a v noci musí být izolován od ostatních. Může mu být povolena práce venku. Odnětí svobody na doživotí se dnes ve většině zemí používá místo trestu smrti. Je ukládán za nejzávažnější trestné činy.¹⁴⁹ Opět se jedná o termín běžně používaný v českém právním jazyce, proto je navržený překlad vhodnou možností, jak překládat italský termín.

Danneggiato dal reato

význam jednotlivých složek: *danneggiato* = poškozený; *reato* = trestný čin

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Osoba poškozená spáchaným trestným činem

Jak již bylo zmíněno výše, je poškozená osoba obětí trestného činu. *Danneggiato dal reato* lze shodně jako *persona offesa* přeložit jako *poškozená osoba*. *Danneggiato* je však osoba, která je sice poškozená trestným činem, ale není oprávněná domáhat se spravedlnosti. Oproti tomu *persona offesa* je ten, kdo je poškozený trestným činem a má právo domáhat se svých práv a tedy podat žalobu. Jako příklad se uvádí případ padělání.¹⁵⁰ V takovém případě je *danneggiato* osoba, která byla uvedena v omyl a používala padělané peníze v domnění, že jsou pravé. *Persona offesa* je vláda, která může podat proti pachateli žalobu.

¹⁴⁹ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 513.

¹⁵⁰ Dostupné online. <<http://it.wikipedia.org/wiki/Danneggiato>> [citace 13-11-2014]

1.4. Výrazy označující skutky projednávané u soudů

Skutků projednávaných u soudních řízení je mnoho. V této práci si blíže přiblížíme pouze ty činy, které byly vybrány z vytvořeného korpusu jako nejčastěji zmiňované. Vzhledem k tomu, že je korpus sestaven z těch nejzákladnějších primárních pramenů, je možné, že zde nebudou zmíněny všechny činy, které lze u soudů projednávat. Takové činy mohou být upraveny v jiných pramenech, které nebyly k sestavení korpusu použité. Obecně platí, že v občanskoprávním procesu / *processo civile* se řeší případy týkající se soukromého práva. V trestněprávním procesu / *processo penale* se projednávají spory týkající se odpovědnosti určité osoby za trestný čin a následné sankce za takový čin. Na následujících stránkách se budeme věnovat těmto výrazům:

Tab. 5: Výrazy označující skutky projednávané u soudů

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
reato	s.m. (<i>pl. -i</i>)	reato di ingiuria e diffamazione
		reato bancario
		reato elettorale
		reato ministeriale
		reato societario
		reato tributario
		reato commesso in udienza
		reato di favoreggiamento
		reato di omicidio
		gravità del reato
contravvenzione	s.f. (<i>pl. -i</i>)	NT
trasgressione	s.f. (<i>pl. -i</i>)	trasgressione alle prescrizioni
		trasgressione all'ordine
infrazione	s.f. (<i>pl. -i</i>)	NT
illecito	s.m. (<i>pl. -i</i>)	illecito penale
danneggiamento	s.m. (<i>pl. -i</i>)	danneggiamento di cose altrui
		danneggiamento di affissioni
		danneggiamento di informazioni
		danneggiamento di sistemi informatici
		danneggiamento di animali

Výraz **reato** je ve slovníku *Zingarelli* definován velmi stručně jako „*infrazione di una norma penale*“ [porušení trestního zákona (vlastní překlad)]. Slovo pochází z latinského *reatu(m)* a používat se začalo v roce 1311. V překladovém italsko-českém slovníku je přeložen jako *trestný čin*. Slovník *Zingarelli* k němu uvádí jako synonymum

termín *illecito penale*, což do češtiny překládáme také jako *trestný čin*. Trestný čin nebo také trestněprávní delikt je čin, který vykazuje zákonem diferencovaně stanovený typový charakter a stupeň nebezpečnosti pro společnost, vyjádřený ve skutkové podstatě, pomocí znaků objektu trestného činu, objektivní stránky trestného činu, subjektu trestného činu a subjektivní stránky trestného činu, za který zákon stanoví trest.¹⁵¹

Dalším pojmem v našem seznamu je *contravvenzione*. Toto slovo pochází podle *Zingarelliho* z roku 1540 ze slovesa *contravvenire*. Jako definice je ve slovníku uvedeno, že je to „*violazione della legge penale per cui sono previste le pene dell'arresto e dell'ammenda*“ [porušení trestního zákona, za které je stanoven trest odnětí svobody a finanční odškodnění za způsobenou škodu (vlastní překlad)]. Za synonymum lze považovat výraz *trasgressione*, které můžeme také přeložit jako *porušení trestního zákona*. To samé platí i o termínu *infrazione* / *porušení zákona*. Podle slovníku *Zingarelli* je výraz *infrazione* z těchto synonym nejmladší, protože pochází až z roku 1640 a to z latinského *transgressione(m)*.

Jak již bylo zmíněno výše, je výraz *illecito* synonymem termínu *reato*. Pochází z roku 1308 z latinského *illicitus*. Nejčastěji se překládá českým ekvivalentem *protiprávní čin*. Často se rozlišuje *illecito penale* / *trestný čin* a *illecito amministrativo* / *správní delikt*.

Posledním zkoumaným termínem v této kapitole bude výraz *danneggiamento*. Jedná se o substantivum vytvořené ze slovesa *danneggiare* a v překladovém slovníku je přeložen jako *poškození*. Zpravidla se rozlišuje *danneggiamento doloso* / *úmyslné poškození* a *danneggiamento colposo* / *poškození z nedbalosti*.

Reato di ingiuria e difamazione

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *ingiuria* = urážka, škoda; *difamazione* = pomluva

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Trestný čin urážky na cti a pomluvy

Ingiuria je ve slovníku *Zingarelli* popsána jako „*offesa rivolta al decoro e all'onore altrui*“ [útok proti důstojnosti a cti ostatních (vlastní překlad)]. U hesla *diffamazione* nalezneme v *Zingarellim* definici „*reato consistente nell'offendere l'altrui reputazione*

¹⁵¹ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 1041.

comunicando con più persone in assenza dell'offeso“ [časté urážky cizí pověsti mezi více osobami bez přítomnosti uráženého (vlastní překlad)]. V italském právním řádu se tomuto trestnímu činu věnuje článek 594 trestního zákona, podle kterého může být každý, kdo se dopustí trestného činu urážky na cti, odsouzen k trestu odnětí svobody až na šest měsíců nebo k pokutě až 516 eur. Pokud se dopustí trestného činu pomluvy, může být podle článku 595 trestního zákona odsouzen k odnětí svobody až na jeden rok nebo k pokutě až 1032 eur. V českém právním řádu je urážka na cti a pomluva přestupkem, kterým se zabývá paragraf 49 zákona o přestupcích.

Reato bancario

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *bancario* = bankovní

český slovníkový překlad: Trestný čin v bankovníctví¹⁵²

Reato bancario, či přesněji *reato di usura bancaria* bychom do češtiny mohli přeložit ekvivalentem *trestný čin lichvy*. V českém právním řádu se těmto zločinům věnuje devátá hlava trestního zákona. V italském právním řádu je to článek 644 trestního zákona. Výraz *usura* byl přejat i do české terminologie, neboť *lichva* se může říct také *úžera* a pochází z latinského *usura*.¹⁵³

Reato elettorale

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *elettorale* = volební

český slovníkový překlad: Volební trestný čin¹⁵⁴

Italský trestní zákoník definuje dva druhy volebních trestných činů. Prvním je v článku 294 trestný čin útoku proti politickým právům občanů. Druhým je podle článku 416c politicko-mafiánská volební výměna. Jinými slovy se jedná o zločiny jako je podplácení, podvod, nepravdivost údajů a násilí kvůli ovlivnění voleb. V českém právním řádu je pro tento druh trestného činu zavedený název *maření přípravy a průběhu voleb*. Tento ekvivalent by se mohl používat i jako obecný název pro oba trestné činy pojmenované v italském trestním zákoníku.

¹⁵² TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁵³ Dostupné online. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Lichva>> [citace 15-11-2014]

¹⁵⁴ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

Reato ministeriale

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *ministeriale* = ministerský

český slovníkový překlad: Ministerský trestný čin¹⁵⁵

Ministerské trestné činy jsou upraveny v článku 96 italské ústavy. Jedná se o trestné činy spáchané ministry nebo předsedou vlády a to při výkonu jejich funkce. V tomto případě se přikláním k používání již zavedeného překladu nalezeného v překladovém slovníku.

Reato societario

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *societario* = podnikový

český slovníkový překlad: Trestný čin neplnění povinností při správě a řízení obchodních společností¹⁵⁶

Do této kategorie trestných činu patří podle článků 2621 – 2641 občanského zákoníku trestný čin spekulace, jakákoli manipulace s trhem, obchodování s cennými papíry s někým, kdo má k dispozici ještě nezveřejněné informace. Patří sem také falšování obchodních záznamů. V českém právním systému bychom mohli tyto činy zařadit mezi trestné činy hospodářské, ale při překladu se přikláním k používání nalezeného překladu, ze kterého je více patrné co trestný čin zahrnuje.

Reato tributario

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *tributario* = daňový

český slovníkový překlad: Trestný čin neplnění daňových a poplatkových povinností¹⁵⁷

I tento trestný čin bychom českého práva mohli zařadit mezi trestné činy hospodářské. Pro překlad by bylo možné použít i ekvivalent *trestné činy daňové, poplatkové a devizové*, které jsou upraveny ve druhé části českého trestního zákoníku.

Reato commesso in udienza

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *commesso* = spáchaný; *udienza* = soudní líčení

český slovníkový překlad: Trestný čin spáchaný během líčení¹⁵⁸

¹⁵⁵ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ Tamtéž.

Podle článku 476 italského trestního řádu může být osoba, která spáchá trestný čin během soudního líčení, zatčena. V českém právním řádu existuje pro tyto činy pojmenování *trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*.¹⁵⁹ V tomto případě bych se přiklonila k používání nalezeného překladu, protože je z něho patrnější, o jaký trestný čin se přesně jedná.

Reato di favoreggiamento

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *favoreggiamento* = spolupachatelství, napomáhání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Trestný čin spolupachatelství

V českém i v italském právním řádu je spolupachatel definován jako osoba, která se podílela na spáchání trestného činu a je za tento čin zodpovědná, jako kdyby ho spáchala zcela sama.¹⁶⁰ Jelikož nebyl nalezen vytvořený český překlad, doporučuji používání navrženého překladu.

Reato di omicidio

význam jednotlivých složek: *reato* = trestný čin; *omicidio* = vražda

český slovníkový překlad: Vražda¹⁶¹

Článek 575 trestního zákona uvádí „*chiunque cagiona la morte di un uomo è punito con la reclusione non inferiore ad anni ventuno*“ [ten, kdo způsobí smrt jiného člověka, bude potrestán odnětím svobody na více než dvacet let (vlastní překlad)]. V českém právním řádu je tento čin zařazen do kategorie trestných činů proti životu, kterými se zabývají články 219 – 230 trestního zákona. Jedná se o trestné činy, které jsou charakterizovány způsobením smrti nebo ohrožením života.¹⁶²

Gravità del reato

význam jednotlivých složek: *gravità* = závažnost; *reato* = trestný čin

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Závažnost trestného činu

¹⁵⁹ III. Hlava zvláštní části trestního zákona.

¹⁶⁰ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 603.

¹⁶¹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁶² HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 1035.

Závažnost trestného činu může mít vliv na konečné rozhodnutí soudu. Podle závažnosti také dělíme trestné činy na přečiny a zločiny.¹⁶³ V překladovém slovníku nebyl žádný překlad tohoto výrazu nalezen, proto se přikláním k navrženému překladu, který je českým ekvivalentem používaným v našem právním řádu.

Trasgressione alle prescrizioni

význam jednotlivých složek: *trasgressione* = porušení; *prescrizione* = předpis

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Porušení předpisů

V závislosti na motivech a okolnostech porušení předpisů či soudního rozhodnutí, může soudce podle článku 276 trestního zákona nařídít náhradu nebo přísnější trest. Jako synonymum je možné použít i výraz *trasgressione all'ordine* / *porušení předpisů*. V překladovém slovníku nebyl tento výraz nalezen, a proto doporučuji používání navrženého překladu.

Danneggiamento di cose altrui

význam jednotlivých složek: *danneggiamento* = poškození; *cosa* = věc; *altrui* = cizí

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Poškozování cizí věci

Pokud někdo poškodí cizí věc, může být potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo udělením pokuty. Podle paragrafu 257 českého trestního zákona se poškozování cizí věci dopustí ten, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (nejméně 5000 Kč). V překladovém slovníku sice nebyl tento výraz nalezen, ale navržený překlad je přesným českým ekvivalentem, který je upraven v trestním zákoníku. Proto doporučuji jeho používání.

Danneggiamento di affissioni

význam jednotlivých složek: *danneggiamento* = poškození; *affissione* = vylepování plakátů

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Ilegální výlep plakátů

Nelegálním vylepováním plakátů mimo povolené plochy se podle článku 345 trestního zákona dotyčná osoba vystavuje pokutě ve výši 103 – 619 eur. Zpravidla není tento čin

¹⁶³ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/trestny-cin>>

hodnocen jako trestný, ale pouze jako přestupek. Stejně je tomu i v českém právním řádu, podle něhož byl vybrán navržený překlad, který doporučuji k dalšímu používání.

Danneggiamento di informazioni / di sistemi informatici

význam jednotlivých složek: *danneggiamento* = poškození; *informazione* = informace

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací

Trestný čin poškozování informací či záznamů v počítači apod. spadá do oboru počítačové kriminality. I přesto, že se v dnešní době jedná o velmi diskutované téma, není v žádném právním systému přesná definice. Počítačová kriminalita je souhrnným označením různých trestných činů, jejichž spáchání určitým způsobem souvisí s výpočetní technikou.¹⁶⁴ Ve většině zemí se proto právní řády uchylují k termínu *počítačová kriminalita*. V překladovém slovníku nebyl tento výraz nalezen, a proto doporučuji používání navrženého překladu, kterým je termín používaný v českém trestním zákoně.

Danneggiamento di animali altrui

význam jednotlivých složek: *danneggiamento* = poškození; *animale* = zvíře

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Týrání zvířat

Trestný čin týrání zvířat je upraven v článku 638 italského trestního zákona. Pokud někdo bezdůvodně zabije nebo bude týrat cizí zvíře, vystavuje se trestu odnětí svobody až na jeden rok nebo udělení pokuty. Vždy záleží na závažnosti případu. V českém právním řádu je zvíře považováno za tzv. „věc se zvláštním postavením“ a zabití či týrání zvířat je upraveno ve speciálním zákoně na ochranu zvířat. V překladovém slovníku nebyl nalezen odpovídající překlad, proto doporučuji i v tomto případě používání navrženého překladu.

¹⁶⁴ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 628.

1.5. Výrazy označující soudní řízení

Soudní řízení probíhá u soudu a jeho účelem je především vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti určité osoby (*konstitutivní rozhodnutí*), nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá (*deklaratorní rozhodnutí*), případně se rozhoduje o jiných právních skutečnostech.¹⁶⁵

Zpravidla rozlišujeme občanské soudní řízení, trestní soudní řízení a správní soudní řízení. Vedle těchto soudních řízení se ještě vyčleňuje soudní řízení před Ústavním soudem, jelikož tento soud stojí mimo soudní systém.

V italštině existuje pro český výraz *proces* mnoho synonym. V této kapitole si přiblížíme jednotlivé kolokace, které nalezneme v primárních zdrojích.

Tab. 6.: Výrazy označující soudní řízení

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
udienza	s.f. (<i>pl. -e</i>)	udienza di comparizione
		udienza di discussione
		udienza di trattazione
		udienza d'istruzione
		udienza di convalida
giudizio	s.m. (<i>pl. -zi</i>)	giudizio di primo grado
		giudizio di appello
		giudizio civile
		giudizio amministrativo
		giudizio di impugnazione
		giudizio di rinvio
		giudizio di revisione
		giudizio di ottemperanza
		giudizio di revocazione
		giudizio di merito
		giudizio di opposizione
		giudizio di cassazione
processo	s.m. (<i>pl. -i</i>)	processo di cognizione
		processo amministrativo
		processo verbale
		processo di primo grado
		processo esecutivo
		processo di merito
dibattimento	s.m. (<i>pl. -i</i>)	dibattimento di primo grado
		dibattimento di atti contenuti nel fascicolo...
procedura	s.f. (<i>pl. -e</i>)	procedura civile
		procedura penale
		procedura di affidamento

¹⁶⁵ Dostupné online. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soudn%C3%AD_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD> [citace 15-11-2014]

rito	s.m. (pl. -i)	rito speciale
		rito ordinario
		rito prescritto
		rito abbreviato
lite	s.f. (pl. -i)	NT
contesa	s.f. (pl. -e)	NT

Udienza pochází z latinského výrazu *audientia(m)* z roku 1287. Slovník *Zingarelli* uvádí u tohoto termínu „*durata dell'amministrazione della giustizia in un singolo giorno*“ [soudní řízení během jednoho dne (vlastní překlad)]. Do češtiny bychom tento výraz mohli překládat jako *slyšení*. Lze říci, že označuje spíše část soudního řízení.

Dalším termínem je **giudizio** pocházející již z roku 1065 z latinského *iudiciu(m)*. *Zingarelli* v tomto případě žádnou definici týkající se práva neuvádí, věnuje se spíše kolokacím, které si podrobněji ukážeme později. Jedná se o soudní řízení obecně jako celek, od počátku až do konce.

Synonymem ke slovu *giudizio* je **processo**. To podle *Zingarelliho* pochází z roku 1261 z latinského *processu(m)*. Jako definici uvádí „*svolgimento pratico di attività tese alla formazione di provvedimenti giurisdizionali*“ [provádění praktické činnosti zaměřené na vydání soudních rozhodnutí (vlastní překlad)].

Dalším výrazem, který je možné překládat jako *soudní řízení* je **dibattimento**. Pochází podle slovníku *Zingarelli* ze třináctého století ze slovesa *dibattere*. Označuje se jím ta část soudního řízení, kdy se předkládají a diskutují důkazy za přítomnosti všech zúčastněných.

Procedura pochází až z roku 1638 z francouzského výrazu *procédure*, které bylo přežaté z latiny ze slova *procedere*. I když v překladovém slovníku je jako překlad uveden výraz *proces*, jedná se spíše o postup, kterým celé soudní řízení probíhá. K této verzi se přiklání i slovník *Zingarelli*. Jako synonymum se používá termín **rito** / *řízení (procedura)*.

I výraz **lite** označuje a překládá se jako *soudní spor*. V *Zingarellim* je uvedeno, že se jedná o občanskoprávní spor. Z toho vyplývá, že v případě trestněprávního sporu se tento výraz používat nebude.

Posledním slovem, kterým lze označit soudní proces je **contesa**. Slovník *Zingarelli* ani *Sabattini* se mu v právním kontextu nevěnuje.

Důležitým pojmem v této kapitole je *procedura civile* / občanský soudní řád a *procedura penale* / trestní řád. V těchto dvou zákonech je upraveno soudní řízení před všemi soudy, které se v soudním systému nacházejí.

Udienza di prima comparizione

význam jednotlivých složek: *udienza* = jednání, slyšení; *primo* = první; *comparizione* = dostavení se k soudu

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Předběžné řízení

Jedná se o moment, tedy čas a místo, kdy se obě strany sporu a soudce poprvé setkají. Podle článku 183 italského občanského soudního řádu je možné i projednávání případu. V užším významu je to ale spíše seznámení a představení skutkové podstaty případu oběma stranám. Slovníkový překlad nalezen nebyl, proto navrhuji překládání dle navrženého překladu.

Udienza di discussione

význam jednotlivých složek: *udienza* = jednání, slyšení; *discussione* = spor

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Projednávání případu

Udienza di discussione označuje tu část procesu, kdy strany ústně přednesou dvě důvody k činu a k žalobě. V pracovním právu se jedná o hlavní moment celého soudního řízení. Jeho hlavním cílem je zajištění prvního kontaktu mezi soudcem a stranami sporu. Zabývá se jím článek 420 občanského soudního řádu.¹⁶⁶

Udienza di trattazione

význam jednotlivých složek: *udienza* = jednání, slyšení; *trattazione* = projednávání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Předběžné řízení

Jedná se o synonymum k *udienza di comparizione* / *předběžné řízení*. V této fázi se soud věnuje seznámení s případem, se stranami sporu a s jejich motivy. Stanoví si základní otázky, na které potřebuje znát odpovědi, aby mohl rozhodnout. Probíhá pod

¹⁶⁶ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.studiocataldi.it/argomenti.asp?opt=dettaglio&codice=27>>

vedením vyšetřujícího soudce.¹⁶⁷ Český překladový slovník toto heslo nezahrnuje, proto doporučuji používání navrženého překladu. Jako synonymum bychom mohli použít i *processo di cognizione* / první projednání případu, seznámení se s případem.

Udienza d'istruzione

význam jednotlivých složek: *udienza* = jednání, slyšení; *istruzione* = vzdělání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Dokazovací proces

V této fázi prochází vyšetřovací soudce všechny důkazy, vyslýchá případné svědky. Jedná se tedy o zjišťovací a dokazovací proces o skutkovém stavu věcí v soudním řízení.¹⁶⁸ V českém právním systému se zpravidla používá pouze výraz *dokazování* a rozlišuje se stejně jako v italském systému dokazování v civilním procesu a dokazování v trestním procesu. V překladovém slovníku nebylo toto heslo nalezeno, proto doporučuji navržený překlad.

Udienza di convalida

význam jednotlivých složek: *udienza* = jednání, slyšení; *convalida* = potvrzení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Schvalovací řízení ke stíhání obviněné osoby

Tímto řízením se zabývá článek 391 trestního řádu. Je nutné pro možnost zatčení či policejní vazbu stíhané osoby. Koná se na neveřejném zasedání za nezbytné přítomnosti obhájce stíhaného. V případě, že žádného obhájce tato osoba nemá, jmenuje ho soudce. V překladovém slovníku nebyl český výraz nalezen, proto doporučuji navržený překlad.

Giudizio di primo grado

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *primo* = první; *grado* = stupeň

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soudní řízení v prvním stupni

Soudní řízení v prvním stupni je řízení probíhající u nejnižšího soudu. Od tohoto soudu může poté řízení postoupit k vyššímu soudu, tedy do druhého stupně soudního řízení. V překladovém slovníku heslo nalezeno nebylo, ale jedná se o termín používaný

¹⁶⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014].

<<http://www.simone.it/newdiz/newdiz.php?action=view&dizionario=1&id=1732>>

¹⁶⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://www.treccani.it/enciclopedia/istruzione_res-68ab0e2b-8b74-11dc-8e9d-0016357eee51_%28Enciclopedia-Italiana%29/>

i v českém soudním systému, proto navrhuji k používání navržený překlad, který je českým ekvivalentem italského výrazu. Mnohdy můžeme v textech nalézt i synonymní výraz ***processo di primo grado*** / *soudní řízení v prvním stupni*. Za synonymum lze z excerpovaných termínů považovat i ***dibattimento di primo grado*** / *líčení v prvním stupni*.

Giudizio di appello

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *appello* = odvolací

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Odvolací řízení

Druhý stupeň soudního řízení. Postoupí k němu ta řízení, ve kterých se některá ze stran odvolá k vyššímu soudu, pokud není spokojená s rozhodnutím soudu prvního stupně. I v tomto případě navrhuji používat jako překlad český ekvivalent.

Giudizio civile

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *civile* = občanský

český slovníkový překlad: Občanskoprávní / civilní řízení¹⁶⁹

Občanskoprávní řízení je zvláštním druhem soudního řízení, při němž soud rozhoduje o soukromých právech procesních stran. Typologicky se rozlišují různé druhy civilního řízení, např. obchodní řízení, dědické, rozvodové či pracovněprávní řízení.¹⁷⁰ Platí to pro český i italský právní systém. Nalezený překlad je českým termínem, který se běžně používá a je vhodným ekvivalentem k italskému výrazu.

Giudizio amministrativo

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *amministrativo* = správní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Správní řízení

Giudizio amministrativo nebo také ***processo amministrativo*** je soudní řízení, ve kterém se podle italského správního řádu projednávají případy ochrany oprávněného zájmu určité fyzické či právnické osoby. Tento druh řízení probíhá podle konkrétního

¹⁶⁹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁷⁰ Dostupné online.

<http://iuridictum.pecina.cz/w/Ob%C4%8Danskopr%C3%A1vn%C3%AD_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD> [citace 15-11-2014]

projednávaného případu jako *rito ordinario* / běžný postup, *rito speciale* / zvláštní postup a *rito semplificato (rito abbreviato)* / zjednodušený (zkrácený) postup.¹⁷¹

Giudizio di impugnazione

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *impugnazione* = opravný prostředek
český slovníkový překlad: Soudní řízení o opravném prostředku¹⁷²

Opravný prostředek je formalizovaný úkon účastníka řízení, které směřuje proti konkrétnímu rozhodnutí vydanému orgánem, který v daném řízení rozhoduje a jehož smyslem je docílit opravy tohoto rozhodnutí dle představ účastníka. O opravném prostředku nejčastěji rozhoduje orgán nadřízený orgánu, který rozhodnutí vydal. Existují opravné prostředky řádné a mimořádné.¹⁷³

Giudizio di rinvio

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *rinvio* = postoupení
český slovníkový překlad: Řízení s rozhodnutím o postoupení věci¹⁷⁴

V českém právním řádu upravuje postoupení věci jinému orgánu trestní řád. Státní zástupce má pravomoc postoupit věc jinému orgánu pokud se v přípravném řízení zjistí, že nejde o trestný čin, ale o skutek, který může být posouzen jako přestupek, správní delikt či jiný podobný čin. V Itálii se tímto případem zabývá občanský soudní řád v článku 383.

Giudizio di revisione

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *revisione* = obnova řízení
český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Obnova řízení

Obnova řízení může nastat po úspěšně využitím opravném prostředku, kterým navrhovatel požádal o obnovení již skončeného řízení, protože se ve věci objevily nové skutečnosti. Zabývá se jím trestní řád v článku 636. V překladovém slovníku nebyl nalezen překlad tohoto výrazu. Existuje však český ekvivalent, který doporučuji pro

¹⁷¹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Processo_amministrativo>

¹⁷² TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁷³ Dostupné online. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Opravn%C3%BD_prost%C5%99edek> [citace 15-11-2014]

¹⁷⁴ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

používání při překladech. Za synonymum můžeme považovat výraz *giudizio di revocazione* / *obnova řízení*. I přesto, že samotný termín *revocazione* znamená *zrušení* a používá se ve spojení *revocazione della sentenza* / *zrušení rozsudku*, jde v podstatě o synonymum pro obnovu řízení. Po zrušení rozsudku se zpravidla zahajuje nové řízení.

Giudizio di ottemperanza

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *ottemperanza* = shoda, dodržování

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Soudní řízení o zahájení výkonu rozsudku správního řízení

Giudizio di ottemperanza je institut v italském právním systému. Jedná se o soudní řízení, které má funkci umožnit vítězné straně sporu nabytí účinnosti rozsudku správního řízení, pokud správní orgán nezačne jednat spontánně.¹⁷⁵ Český překlad nebyl nalezen, proto doporučuji používání navrženého překladu, který byl vytvořen na základě významu tohoto hesla.

Giudizio di merito

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *merito* = zásluha

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Meritorní řízení

Jedná se o soudní řízení ve věci samé. Rozhodnutím je *sentenza di merito* / *meritorní rozhodnutí*. Synonymem tohoto termínu je *processo di merito* / *meritorní řízení*. Navržený překlad je doslovným překladem italského termínu a v českém jazyce se používá, proto ho navrhuji k dalšímu používání.

Giudizio di opposizione

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *opposizione* = odpor

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Odvolací soudní řízení

Řízení, které se koná na základě odvolání jedné ze stran proti rozsudku vydanému v prvním stupni soudního řízení. Tuto možnost mají obě strany sporu.

¹⁷⁵ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Giudizio_di_ottemperanza>

Giudizio di cassazione

význam jednotlivých složek: *giudizio* = řízení; *cassazione* = zrušení

český slovníkový překlad: Kasační rozsudek¹⁷⁶

I přesto, že slovo *giudizio* se samostatně překládá jako řízení, v tomto případě se ve spojení s druhým slovem přeloží jako *kasační rozsudek*. Přiklonila jsem se však k zařazení tohoto výrazu do této skupiny, neboť *giudizio* samo o sobě je označení pro soudní řízení.

Processo esecutivo

význam jednotlivých složek: *processo* = jednání, řízení; *esecutivo* = výkonný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Vykonávací řízení

V tomto řízení se jedná o uspokojení zájmů věřitele. Hlavním cílem je, aby věřitel dostal to, co požaduje i se všemi zárukami stanovenými zákonem a to v rozsahu uvedeném v zákoně.¹⁷⁷

Proceso verbale

význam jednotlivých složek: *processo* = jednání, řízení; *verbale* = ústní, zápis

český slovníkový překlad: Protokol¹⁷⁸

Protokol je zápis úředního jednání, zachycuje jednotlivé úkony nebo průběh celého jednání, aby mohlo být s časovým odstupem věrně rekonstruováno v jaké úřední věci, co přesně a s jakými účastníky se odehrálo. Protokoly využívají ve svém jednání soudy, správní nebo finanční úřady, policie apod.¹⁷⁹

Procedura di affidamento

význam jednotlivých složek: *procedura* = řízení; *affidamento* = svěřeni

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Řízení o svěřeni dítěte do péče

V situacích, kdy děti nemohou z nejrůznějších důvodů vyrůstat ve vlastní rodině a je třeba hledat vyhovující náhradní výchovu, dostává se ke slovu soud. Pokud se jedná

¹⁷⁶ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁷⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Processo_di_esecuzione>

¹⁷⁸ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁷⁹ Dostupné online. <[http://cs.wikipedia.org/wiki/Protokol_\(z%C3%A1pis\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Protokol_(z%C3%A1pis))> [citace 17-11-2014].

o výběr osoby, které bude dítě svěřeno, upřednostňují se většinou příbuzní dítěte, ale pouze s podmínkou, je-li to v souladu se zájmy dítěte.¹⁸⁰

¹⁸⁰ Dostupné online. [citace 20-11-2014].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9B%C5%99en%C3%AD_d%C3%ADt%C4%9Bte_do_p%C3%A9%C4%8De_jin%C3%A9_osoby>

1.6. Výrazy označující žalobu

Žaloba, výraz pocházející z latinského *actio*, je procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud a žádá o ochranu porušených nebo ohrožených práv, eventuálně uplatňuje jiný návrh. Žaloba se vždy týká oboustranných právních vztahů.¹⁸¹

V italštině existuje několik výrazů, které můžeme použít pro označení žaloby. Jedná se například o termín *querela*, který podle slovníku *Zingarelli* pochází z roku 1342 z latinského *querela(m)*. Podle překladového slovníku je to trestní žaloba podaná na návrh poškozeného.

Dalším termínem je *imputazione* / *obžaloba, obvinění*. Ve slovníku *Zingarelli* je tohoto hesla uvedeno, že pochází z roku 1348 z latinského výrazu *imputazione(m)*. Jde o žalobu podanou státním zástupcem, na základě které je zahájeno trestní řízení.

Důležitým pojmem je i *denuncia* / *ohlášení*. *Denuncia* je akt, kdy určitá osoba informuje státního zástupce či úřady o nějakém skutku, který může být na základě těchto informací vyšetřovaný jako zločin. Původ má toto slovo v roce 1289 ve slovese *denunciare*.

Posledním zkoumaným termínem v této kapitole bude *accusa* / *obžaloba, žaloba*. Termín z roku 1261 vytvořený ze slovesa *accusare*. Je to žaloba podaná z důvodu páčání trestného činu či přečinu, podaná na určitou osobu veřejným orgánem nebo soukromou osobou.

Tab. 7.: Výrazy označující žalobu

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
querela	s.f. (pl. -e)	querela di falso
		querela della persona
imputazione	s.f. (pl. -i)	NT
denuncia	s.f. (pl. -ce/-cie)	denuncia di reato
		denuncia di materie esplodenti
		denuncia di malattie di mente
		denuncia all'autorità
accusa	s.f. (pl. -e)	accusa di omicidio

¹⁸¹ Dostupné online. [citace 15-11-2014]. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDaloba>>

Querela di falso

význam jednotlivých složek: *querela* = žaloba; *falso* = podvod

český slovníkový překlad: Žaloba o nepravost listiny¹⁸²

Žaloba o nepravost listiny je akt, díky kterému je určitá veřejná či soukromá listina podrobena zkoumání, zda se jedná o pravý dokument či falsifikát.¹⁸³ V českém systému se častěji používá termín *žaloba o pravost listiny*, ale v tomto případě se přikláním k používání nalezeného slovníkového překladu.

Querela della persona offesa

význam jednotlivých složek: *querela* = žaloba; *persona* = osoba; *offeso* = poškozený

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Žaloba na návrh poškozeného

Podle článku 120 trestního zákon má každý, kdo byl jakýmkoli závažným způsobem poškozen, právo podat návrh na podání žaloby na pachatele trestného činu. V překladovém slovníku nebyl nalezen překlad tohoto hesla, avšak po prozkoumání českých názvů žalob se přikláním k navrhovanému překladu.

Denuncia di reato

význam jednotlivých složek: *denuncia* = ohlášení; *reato* = trestný čin

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Oznámení trestného činu

Oznámení může být ústní i písemné a osoba, který trestný čin oznamuje, může být anonymní.¹⁸⁴

Denuncia di materie esplodenti

význam jednotlivých složek: *denuncia* = ohlášení; *materia* = látka, téma, předmět; *esplodente* = výbušný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Ohlášení nalezení výbušniny

¹⁸² TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

¹⁸³ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.treccani.it/enciclopedia/querela-di-falso/>>

¹⁸⁴ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Denuncia#Denuncia_e_querela>

Denuncia di malatie di mente

význam jednotlivých složek: *denuncia* = ohlášení; *malatia* = nemoc; *mente* = mysl

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Oznámení duševní poruchy

Denuncia all' autorità

význam jednotlivých složek: *denuncia* = ohlášení; *autorità* = úřad

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Stížnost podaná k příslušnému úřadu

Accusa di omicidio

význam jednotlivých složek: *accusa* = žaloba, obžaloba; *omicidio* = vražda

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Žaloba pro spáchání vraždy

Výše uvedené termíny nejsou více rozváděné, jelikož dle mého názoru vyplývá obsah přímo z jejich názvu. U všech výrazů jsou navržené vlastní překlady, které doporučuji k dalšímu používání.

1.7. Výrazy označující rozhodnutí soudů

V České republice existuje několik forem rozhodnutí, které dělíme podle toho, zda je vydal soud nebo správní orgán. Mezi rozhodnutí soudu patří rozsudek, usnesení soudu, trestní příkaz a platební rozkaz. Aby bylo rozhodnutí platné, musí splňovat přesně dané formalilty. Základním dělením soudních rozhodnutí je většinou dělení na *rozhodnutí konstitutivní* (právní vztah se jím zakládá, mění nebo ruší) a *rozhodnutí deklaratorní* (prohlašuje se jím, že nějaký právní vztah již existuje).

V Itálii existuje také několik forem rozhodnutí. Pokud se jedná o soudní rozhodnutí, nalezneme v pramenech termíny *sentenza*, *ordinanza*, *decreto*, *provvedimento*, *decisione*, *condanna*, *lodo*, *ordine* a *delibera*.

Tab. 8.: Výrazy označující rozhodnutí soudů

HESLO	MORF. INF.	KOLOKACE
sentenza	s.f. (pl. -e)	sentenza di non luogo a procedere
		sentenza di condanna
		sentenza di proscioglimento
		sentenza penale
		sentenza di merito
		sentenza di assoluzione
		sentenza di annullamento
		sentenza di primo grado
		sentenza di appello
ordinanza	s.f. (pl. -e)	ordinanza non impugnabile
		ordinanza di esibizione
		ordinanza di correzione
		ordinanza di convalida
		ordinanza di inammissibilità
		ordinanza di sfratto per morosità
		ordinanza di assegnazione di crediti
		ordinanza di estinzione della procedura esecut.
		ordinanza di sospensione
		ordinanza di incompetenza
decreto	s.m. (pl. -i)	decreto penale di condanna
		decreto di citazione
		decreto di irreperibilità
		decreto di trasferimento
		decreto di ingiunzione
		decreto di fissazione dell'udienza
		decreto di sequestro
		decreto di nomina
		decreto di convocazione
		decreto di giudizio immediato
provvedimento	s.m. (pl. -i)	provvedimento cautelare
		provvedimento temporaneo
		provvedimento di archiviazione
		provvedimento di assegnazione
		provvedimento di accoglimento

decisione	s.f. (pl. -i)	decisione della causa
		decisione del ricorso
		decisione della controversia
condanna	s.f. (pl. -e)	condanna a pena detentiva
		condanna al pagamento
		condanna alla reclusione
lodo	s.m. (pl. -i)	lodo arbitrale
ordine	s.m. (pl. -i)	ordine di protezione
		ordine di trattazione delle cause
		ordine di discussione delle cause
		ordine di pagamento
		ordine di esecuzione
delibera	s.f. (pl. -e)	delibera del Consiglio superiore della mag.

Sentenza pochází podle slovníku *Zingarelli* z roku 1250 z latinského *sententia(m)*. Jedná se o nejvýznamnější soudní rozhodnutí, kterým jsou obvykle rozhodovány všechny otázky předložené soudu. Synonymem pro výraz *sentenza* je *lodo*, což je rozhodnutí vydané arbitrem. Většinou se vyskytuje spíše ve spojení *lodo arbitrale*. **Lodo** má původ v roce 1238 ve slovese *lodare*. Zatímco *sentenza* se překládá jako *rozsudek*, pro *lodo arbitrale* existuje v českém jazyce ekvivalent *rozhodčí nález*.

Dalším důležitým pojmem je *ordinanza* / *nařízení*. Ve slovníku *Zingarelli* je uvedeno, že výraz pochází z roku 1287 z francouzského *ordonnance*. Je to typ soudního rozhodnutí, které vydá soud v občanskoprávním i trestním řízení. Zároveň se takto označuje i opatření vydané správním orgánem.

Decreto / *nařízení* pochází z latinského *decretu(m)* z roku 1268. Jako synonymum se používá termín *provvedimento* / *nařízení*. Oba výrazy označují akt, kterým stát vykonává svou pravomoc v rámci jedné ze svých základních funkcí. Slovo pochází podle slovníku *Zingarelli* z roku 1261.

Decisione se do češtiny překládá jako *rozhodnutí*. Jedná se o soudní rozhodnutí, které zčásti nebo zcela definuje hlavní předmět procesu. Podle *Zingarelliho* pochází toto slovo z roku 1342 a vzniklo z latinského slova *decisione(m)*. Občas se používá i synonymum *pronuncia* / *rozsudek*.

Condanna / *rozsudek* pochází ze třináctého století. Je to opatření, kterým soud ukládá odsouzenému trest nebo nějakou povinnost.

Ordine se nejčastěji používá jako označení příkazu či nařízení. Původ má v roce 1261 v latinském slově *ordine(m)*.

Posledním zkoumaným termínem je *delibera / usnesení, rozhodnutí*. Podle Zingarelliho má původ v roce 1783 ve slovese *deliberare*. Je to rozhodnutí kolektivních orgánů, nikdy jednotlivců.

Sentenza di non luogo a procedere

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *luogo* = místo; *procedere* = zahájit

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání

Rozhodnutí o zastavení stíhání vydává soudce na konci předběžného slyšení, pokud neexistuje dostatek přímých důkazů, které by dokazovaly vinu obviněného.¹⁸⁵ Toto rozhodnutí je upraveno článkem 425 trestního řádu. V překladovém slovníku tento výraz nalezen nebyl, avšak v českém právním jazyce existuje ekvivalent, který lze použít. Proto doporučuji používání navrhaného překladu.

Sentenza di condanna

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *condanna* = trest

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Odsuzující rozsudek

Jedná se o rozhodnutí soudu v občanskoprávním i trestněprávním procesu. Soudce v tomto rozhodnutí stanoví trest, který uděluje obviněnému za spáchání trestného činu. Navržený překlad je českým ekvivalentem, nalezeným v českém právnickém slovníku¹⁸⁶. Proto ho doporučuji k dalšímu používání.

Sentenza di proscioglimento

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *proscioglimento* = zproštění

český slovníkový překlad: Osvobozující rozsudek¹⁸⁷

Rozhodnutí o zproštění obžaloby může soudce vydat na konci vyšetřovací či předběžné části procesu. Za synonymum můžeme považovat termín *sentenza di assoluzione / osvobozující rozsudek* nebo také *sentenza di non luogo a procedere / rozhodnutí o zastavení trestního stíhání*. V Hendrychově právnickém slovníku je v pro tento

¹⁸⁵ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://it.wikipedia.org/wiki/Sentenza_di_non_luogo_a_procedere>

¹⁸⁶ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 856.

¹⁸⁷ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

rozsudek uveden ekvivalent *zprošťující rozsudek*. Z toho důvodu bych pro další překládání doporučila spíše tento nalezený ekvivalent.

Sentenza penale

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *penale* = trestní

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Odsuzující rozsudek

Sentenza penale je rozsudek v trestněprávním řízení, který stanoví, jaký trest je udělen obviněnému. Za synonymum můžeme považovat výraz *sentenza di condanna* / *odsuzující rozsudek*. Stejně jako u *sentenza di condanna* je navržený překlad českým ekvivalentem italského výrazu a proto se přikláním k jeho používání.

Sentenza di merito

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *merito* = zásluha

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Meritorní rozhodnutí

Podle českého práva je rozsudek druh soudního rozhodnutí, kterým se autoritativním způsobem vyslovuje výsledek soudního řízení ve věci samé, tzv. *meritorní rozhodnutí*.¹⁸⁸ Může se jednat o rozsudek jak v procesu občanskoprávním i v trestněprávním. Český slovníkový překlad nalezen nebyl, a proto se přikláním k navrženému překladu, který byl nalezen v textech týkajících se českého soudního systému.

Sentenza di annullamento

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *annullamento* = zrušení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rušící rozsudek

Tento rozsudek ruší či upravuje již existující právní stav. Může mít tři typy účinku. Prvním je „*un effetto “eliminatorio” o “caducatorio”*“ [vylučovací účinek (vlastní překlad)], druhým „*un effetto “ripristinatorio”*“ [obnovující účinek (vlastní překlad)] a třetím je „*un effetto “conformativo”*“ [přízpůsobující účinek (vlastní překlad)].¹⁸⁹ Při

¹⁸⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rozsudek>>

¹⁸⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.tesionline.it/v2/appunto-sub.jsp?p=180&id=283>>

překlady bychom mohli využít i český ekvivalent určovací rozsudek, kterým soud vyslovuje existenci či neexistenci práva nebo právního vztahu.¹⁹⁰

Sentenza di primo grado

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *primo* = první; *grado* = stupeň

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozsudek v prvním stupni soudního řízení

Jedná se o rozsudek vydaný v prvním stupni občanskoprávního či trestněprávního řízení. Proti takovému rozhodnutí lze podat odvolání k soudu vyššího stupně. I v českém právním řádu se navržený překlad používá, proto ho doporučuji k dalšímu používání.

Sentenza di appello

význam jednotlivých složek: *sentenza* = rozsudek; *appello* = odvolání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozsudek odvolacího soudu

Tento rozsudek vydaný ve druhém stupni soudního řízení, tedy odvolacím soudem. Proti rozsudku ve druhém stupni soudního řízení není možné se odvolat, ale je možné podat dovolání¹⁹¹

Ordinanza non impugnabile

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *impugnabile* = sporný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nenapadnutelné nařízení

Impugnazione je možnost odvolacího prostředku proti rozhodnutí soudu. Právní řád stanoví, v kolika stupních může soudní řízení probíhat a dále stanoví dobu, ve které může být podáno odvolání proti rozsudku. Pokud není tato lhůta využita, pokládá se rozsudek za pravomocný a rozhodnutí soudu již není napadnutelné.¹⁹²

¹⁹⁰ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 856.

¹⁹¹ Tamtéž, str. 161.

¹⁹² Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://it.wikipedia.org/wiki/Impugnazione>>

Ordinanza di esibizione

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *esibizione* = předložení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Výzva k předložení důkazů

Podle článku 210 trestního soudního řádu může soudce jedné i druhé straně sporu nařídit, aby předložila důkazy, které považuje za nezbytné pro rozhodnutí případu. V překladovém slovníku nebyl žádný překlad nalezen. Přikláním se tedy k používání ekvivalentního výrazu, který se objevuje v českých právních textech v souvislosti s předkládáním důkazů, zejména v třetí části českého občanského soudního řádu.

Ordinanza di correzione

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *correzione* = oprava

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Opravný rozsudek

V článku 287 italského občanského soudního řádu stojí, že rozsudek, proti kterému nebylo podáno odvolání, může být na žádost strany opraven stejným soudcem, kterým byl vydán. Tento případ může nastat tehdy, když je zjištěna chyba vzniklá opomenutím nebo mylným předpokladem. Navržený překlad doporučuji k dalšímu používání.

Ordinanza d'inammissibilità

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *inammissibilità* = nepřipustnost

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Usnesení o nepřipustnosti

Ordinanza d'inammissibilità je vydávána Ústavním soudem v případě, kdy zamítá předloženou otázku, aniž by bylo započato řízení ve věci samé. Tento případ nastává tehdy, pokud chybí některá důležitá náležitost, jako je například skutečnost, že napadnutý akt nemá sílu zákona.¹⁹³ Navržený překlad doporučuji k dalšímu používání.

¹⁹³ Dostupné online. [citace 20-11-2014].
<http://it.wikipedia.org/wiki/Ordinanza_%28procedura_giuridica_italiana%29>

Ordinanza di assegnazione di crediti

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *assegnazione* = příkaz; *credito* = pohledávka

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Příkázání pohledávky

Je-li pohledávkou sporu finanční pohledávka, nezaniká právo na tuto pohledávku ani uvalením exekuce na dlužníka. Soud může nařídít bance, aby z účtu povinného odesílal určitou částku a nedovolil jiné nakládání s jeho finančními prostředky.¹⁹⁴

Ordinanza di estinzione della procedura esecutiva

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *estinzione* = zastavení; *procedura* = proces; *esecutivo* = výkonný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení zastavení výkonu soudního rozhodnutí

K zastavení výkonu rozhodnutí může dojít po nařízení výkonu rozhodnutí a před jeho provedením, jestliže bude zjištěno, že je zde taková relevantní okolnost, pro niž nelze v zahájeném postupu pokračovat.¹⁹⁵ V překladovém slovníku také nebyl tento výraz nalezen, proto se přikláním k nalezenému ekvivalentu, který se používá v českém soudním systému.

Ordinanza di sospensione

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *sospensione* = přerušení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení přerušení procesu

Nařízení přerušení soudního řízení je způsob, jak dát účastníkům sporu šanci, aby vyřešili svůj spor mimosoudně. V České republice je tento způsob upraven v paragrafu 110 a 111 občanského soudního řádu, kde se můžeme setkat také s názvem *klid řízení*. Při překladu bych se však přikláníla spíše k navrhovanému překladu.

¹⁹⁴ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.brocardi.it/codice-di-procedura-civile/libro-terzo/titolo-ii/capo-i/sezione-ii/art495.html>>

¹⁹⁵ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-zastaveni-vykonu-rozhodnuti-dle-osr-55534.html>>

Ordinanza di incompetenza

význam jednotlivých složek: *ordinanza* = nařízení; *incompetenza* = nekompetentnost, nezpůsobilost

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozhodnutí o nepříslušnosti soudu

Pro každý stupeň řízení i pro každý případ je příslušný určitý soud podle zákona. V případě, že daný soud nemůže z nějakého důvodu v případě rozhodovat, je určen jiný soud téhož stupně.¹⁹⁶ V českém občanském soudním řádu se využívá pouze jednoslovný termín *příslušnost*. Při překladu tohoto italského termínu bych se však přikláběla k navrženému překladu.

Decreto penale di condanna

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *penale* = trestní; *condanna* = odsuzující rozsudek

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Trestní příkaz

Trestní příkaz je rozhodnutí v trestním řízení. Soudce může toto rozhodnutí vydat, aniž by byl případ projednán v předběžném slyšení a v hlavním líčení.¹⁹⁷ V občanském soudním řízení je jeho obdobou *platební příkaz / condanna al pagamento*. V překladovém slovníku nebyl tento výraz nalezen. Pro používání při překládání odborných textů doporučuji navržený překlad, protože se jedná o ekvivalent, který se používá v českém právním jazyce.

Decreto di citazione

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *citazione* = obsílka, předvolání

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Předvolání k soudu

Zatímco v České republice zasílá předvolání soud, který má případ na starosti, v Itálii posílá předvolání státní zástupce příslušný k soudu, který případ rozhoduje. Může být doručováno v listinné i v elektronické podobě.¹⁹⁸ V překladovém slovníku nebyl tento výraz nalezen, proto doporučuji navržený překlad, kterým je termín používaný

¹⁹⁶ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.altalex.com/index.php?idnot=59898>>

¹⁹⁷ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.professionisti.it/enciclopedia/voce/1752/Decreto-penale-di-condanna>>

¹⁹⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <<http://www.brocardi.it/dizionario/4510.html>>

v českém soudním systému. Synonymem k tomuto výrazu je *decreto di convocazione / předvolání*.

Decreto di irreperibilità

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *irreperibilità* = nevypátratelnost, neznalost

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Prohlášení o nevypátratelnosti

Podle článku 160 trestního soudního řádu vydává *decreto di irreperibilità* soudce nebo státní zástupce po prozkoumání a prošetření případu, když zjistí, že hledaný se nenachází na žádném známém místě. Vydává se v rámci předběžného slyšení. Navržený překlad byl vytvořen na základě nalezeného významu termínu. Slovníkový překlad neexistuje, a proto doporučuji používání překladu navrženého.

Decreto di trasferimento

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *trasferimento* = přenesení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení postoupení pohledávky

Podle českého právního slovníku se jedná o změnu závazku, při které dochází ke změně věřitele.¹⁹⁹ V překladovém slovníku nebyl překlad nalezen. Doporučuji tedy k používání navržený překlad, vytvořený podle významu tohoto výrazu a podle ekvivalentu nalezeného v českém právním řádu.

Decreto di ingiunzione

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *ingiunzione* = rozkaz

český slovníkový překlad: Platební rozkaz²⁰⁰

Platební rozkaz je rozhodnutí ve zkráceném soudním řízení a vydává se pouze v případě, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem.²⁰¹ V mnoha textech se používá *decreto di ingiunzione di pagamento*. Synonymem k tomuto výrazu je *condanna*

¹⁹⁹ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 676.

²⁰⁰ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

²⁰¹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Platebn%C3%AD_rozkaz>

al pagamento / platební příkaz či *ordine di pagamento / platební příkaz*. Za další synonymum lze považovat i *provvedimento di assegnazione / platební příkaz*.

Decreto di fissazione dell'udienza

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *fissazione* = stanovení; *udienza* = soudní řízení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení zahájení přezkumného řízení

Podle článku 415 trestního soudního řádu vydává *decreto di fissazione dell'udienza* soud v případě, že je podané odvolání proti prvnímu rozsudku. Zpravidla se používá se spojení *decreto di fissazione dell'udienza di discussione / nařízení přezkumného řízení*.

Decreto di sequestro

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *sequestro* = zabavení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení zabrání věci

Zabrání věci je podle českého právníckého slovníku specifickým druhem ochranného opatření. Jeho smyslem je odebrat věc, která patří pachateli trestného činu, kterého nelze stíhat nebo odsoudit anebo jeho potrestání soud upustil, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku popř. jiný obecný zájem.²⁰² Navržený překlad je českým ekvivalentem italského termínu, nalezený v právníckém slovníku. Proto doporučuji jeho další používání.

Decreto di nomina

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *nomina* = úřední jmenování

český slovníkový překlad: Jmenovací dekret²⁰³

²⁰² HENDRYCH, D. a kol. Právnícký slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 1195.

²⁰³ Dostupné online. <<http://slovník.seznam.cz/it-cz/word/?q=decreto&id=Nt3wV-fIQIE=&sugid=UNMe2qIUvSA=&sugword=decretare>> [citace 20-11-2014]

Decreto di giudizio immediato

význam jednotlivých složek: *decreto* = nařízení; *giudizio* = řízení; *immediato* = okamžitý

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení okamžitého soudního řízení

Možností okamžitého soudního řízení se zabývá článek 453 italského trestního řádu. Jedná se o soudní řízení, které je zahájeno bez předchozího předběžného slyšení. Příslušnými orgány jsou státní zástupce a vyšetřující soudce.

Provvedimento cautelare

význam jednotlivých složek: *provvedimento* = usnesení soudu; *cautelare* = zajišťovací

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Předběžné opatření

Předběžné opatření slouží k tomu, aby byly předběžně, tj. prozatímně upraveny poměry účastníků nebo pro případ, že je zde obava z ohrožení výkonu soudního rozhodnutí.²⁰⁴

Podle českého právního slovníku je účelem předběžného opatření prozatímní úprava právních poměrů účastníků do doby, než bude jejich věc soudem rozhodnuta.²⁰⁵

Provvedimento temporaneo

význam jednotlivých složek: *provvedimento* = usnesení soudu; *temporaneo* = dočasný

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Přechodné ustanovení

V přechodných ustanoveních právních předpisů se upravuje vztah nové právní úpravy k dřívější (dosavadní) právní úpravě a k právním vztahům podle ní vzniklým, a to v zájmu právní jistoty a ochrany práv v dobré víře nabytých na základě předchozí právní úpravy. Smyslem přechodných ustanovení je především odstranit nebo alespoň zmírnit negativní důsledky, které by mohly při střetu dosavadní a nové právní úpravy vzniknout.²⁰⁶ I v tomto případě byl jako navržený překlad zvolen český ekvivalent, používaný v našem právním systému. Jelikož nebyl nalezen jiný vhodnější překlad, doporučuji používání navrženého překladu.

²⁰⁴ Dostupné online. <https://e-justice.europa.eu/content_interim_and_precautionary_measures-78-cz-maximizeMS_EJN-cs.do?member=1> [citace 20-11-2014]

²⁰⁵ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 768.

²⁰⁶ Dostupné online. <http://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/dokumenty/Metodicka_pomuckaII.pdf> [citace 20-11-2014]

Provvedimento di archiviazione

význam jednotlivých složek: *provvedimento* = usnesení soudu;
archiviazione = archivovat / zamítnutí žaloby

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Zamítnutí žaloby

Ve slovníku *Zingarelli* je u tohoto hesla uvedeno, že se jedná o usnesení, kterým vyšetřující soudce prohlásí nemožnost trestního stíhání z důvodů uvedených zákonem. V českém překladovém slovníku tento výraz nalezen nebyl, proto jsem se přiklonila k použití ekvivalentu, který odpovídá nalezenému popisu.

Decisione della causa

význam jednotlivých složek: *decisione* = rozhodnutí; *causa* = případ

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozsudek

Rozsudkem je rozhodnuto soudní řízení ve věci samé. Vydává ho soudce, který měl případ na starosti. Rozsudek se vždy vyhláší jménem republiky. Tento výraz je v podstatě hyperonymem pro *sentenza di merito* / *meritorní rozhodnutí* či *sentenza di primo grado* / *rozsudek v prvním stupni soudního řízení*. Můžeme ho považovat i za hyperonymum pro *sentenza di appello* / *rozsudek ve druhém stupni soudního řízení*.

Decisione del ricorso

význam jednotlivých složek: *decisione* = rozhodnutí; *ricorso* = rekurz (opravný prostředek)

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozhodnutí opravného soudního řízení

Tento výraz lze považovat za synonymum pro *sentenza di appello* / *rozsudek ve druhém stupni soudního řízení*. Slovníkový překlad nebyl nalezen, proto se přikláním k používání navrženého překladu.

Decisione della controversia

význam jednotlivých složek: *decisione* = rozhodnutí; *controversia* = spor

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Rozhodnutí sporu

Další výraz, který můžeme považovat za synonymum termínu *decisione della causa* / *rozsudek* a zároveň i všech ostatních termínů, který byly již zmíněny výše jako synonyma výrazu *decisione della causa*.

Condanna a pena detentiva

význam jednotlivých složek: *condanna* = odsouzení, rozsudek; *pena* = trest; *detentivo* = detenční

český slovníkový překlad: Odsouzení k trestu odnětí svobody²⁰⁷

Trest odnětí svobody spočívá v uvěznění pachatele na určitou dobu, kterou soudce stanoví v rozsudku. Jedná se o trest využívaný ve všech současných právních systémech. Ne všechny systémy však využívají trest odnětí svobody na doživotí a jen velmi málo z nich využívá trest odnětí svobody na neurčito.²⁰⁸ Za synonymum je považován výraz *condanna alla reclusione* / *odsouzení k trestu odnětí svobody*.

Ordine di protezione

význam jednotlivých složek: *ordine* = řád; *protezione* = ochrana

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Ochranné opatření

Ochranné opatření je prostředek z oblasti trestního práva sloužící k dosažení účelu trestního zákoníku. Nejde ale o trestní sankci, jako je trest, ale účelem ochranných opatření je ochrana společnosti před pachateli trestných činů.²⁰⁹ Jelikož nebyl nalezen český překlad v překladovém slovníku, doporučuji používání navrženého překladu.

²⁰⁷ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. Italsko-český právní slovník. Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 1999.

²⁰⁸ Dostupné online. [citace 20-11-2014]. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_odn%C4%9Bt%C3%AD_svobody>

²⁰⁹ Dostupné online. [citace 20-11-2014]
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ochrann%C3%A9_opat%C5%99en%C3%AD>

Ordine di trattazione delle cause

význam jednotlivých složek: *ordine* = řád; *trattazione* = jednání; *causa* = případ

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení projednání případu

Podle článku 83 italského občanského soudního řádu se jedná o nařízení, které vydává vyšetřující soudce. Dává přednost těm případům, kterým byly zkráceny termíny pro rozhodnutí a případům, které dříve zamítl z důvodů uvedených v zákoně. Synonymem je *ordine di discussione delle cause / nařízení k projednání případu*. Slovníkový překlad nebyl nalezen, proto se přikláním k používání překladu navrženého.

Ordine di esecuzione

význam jednotlivých složek: *ordine* = řád; *esecuzione* = výkon, provedení

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Nařízení výkonu rozhodnutí

Výkon rozhodnutí lze nařídit jen tehdy, obsahuje-li rozhodnutí označení oprávněné a povinné osoby, vymezení rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění byl výkon rozhodnutí navržen, a určení lhůty ke splnění povinnosti.²¹⁰

Delibera del Consiglio superiore della magistratura

význam jednotlivých složek: *delibera* = usnesení, rozhodnutí; *Consiglio superiore della magistratura* = nejvyšší rada pro věci soudců a státních zástupců

český slovníkový překlad: nenalezeno

navržený překlad: Usnesení nejvyšší rady pro věc soudců a státních zástupců

Nejvyšší rada pro věci soudců a soudních zástupců je samořídícím orgánem soudů, chrání jejich nezávislost, řídí nejdůležitější činnosti potřebné pro provoz soudnictví a provádí disciplinární řízení.²¹¹

²¹⁰ Dostupné online. <<http://www.mesec.cz/zakony/obcansky-soudni-rad/f2693727/>> [citace 20-11-2014]

²¹¹ Dostupné online. <http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_ita_cs.htm> [citace 20-11-2014]

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce byla analýza termínů vyexcerpovaných z vytvořeného korpusu. Úkolem této analýzy bylo přiblížení italského soudního systému a zejména jeho terminologie. První část práce byla koncipována jako teoretický základ pro část druhou. V té jsme se věnovali analýze jednotlivých excerpovaných termínů a snažili jsme se najít nejvhodnější překlad či ekvivalent z českého právního systému. Zkoumaná slova pocházela z vybraných primárních pramenů italského soudního systému.

Z provedené analýzy vyplývá, že zkoumané termíny používané v italském soudním systému jsou z valné většiny převzaty z latiny, pouze několik výrazů pochází z francouzštiny. Latina byla jazykem římského práva, ve kterém má italské právo svůj základ. Stejně tak i italština má svůj základ v latině, proto je potvrzení existence termínů přejatých z latiny pouze potvrzením našeho počátečního předpokladu. Pokud jde o slova, která byla přejata z francouzštiny, jedná se pouze o dvě slova. I ta byla ale původně přejata z latiny, proto můžeme říci, že všechny zkoumané výrazy používané v italském právním systému mají svůj původ v latině. V několika případech jsme dokonce narazili na výraz, který byl přejat i do českého právního jazyka. Na rozdíl od jiných oborů není v právním jazyce znát takový vliv angličtiny a to i přesto, že některé termíny se staly mezinárodními. Většinou ale mají všechny výrazy původ v latině, především v období 13. století.

Velmi zajímavým zjištěním byl počet kolokací, které nebyly nalezeny v českém překladovém slovníku. Jedná se o 122 kolokací, u kterých jsme museli navrhnout vlastní překlad. Pouze 50 kolokací bylo nalezeno v českém překladovém slovníku. Navržené překlady byly tvořené po prostudování významu dané kolokace. U většiny výrazů jsme se snažili najít český ekvivalent, který by korespondoval s významem italského výrazu. V případech, ve kterých to nešlo, jsme se přiklonili k doslovnému překladu. Navržené překlady jsme doporučili k dalšímu užívání. Při hledání slov v překladovém slovníku jsme zjistili, že se v něm vyskytuje velmi málo výrazů, které jsou používané v italských pramenech práva. Obsahují pouze základní termíny, které však nejsou dostatečné při překladu italských zákonů a dokumentů. Bylo tedy velmi obtížné přeložit některé nalezené kolokace, pokud v českém jazyce neexistoval odpovídající ekvivalent. V několika případech jsme se setkali s výrazy, které byly přejaté i do českého jazyka. Překlad takových termínů byl tedy značně zjednodušen.

U výrazů, které jsme našli v překladovém slovníku, jsme podle významu výrazu přezkoumali, zda stávající překlad vyhovuje. Kromě několika výjimek jsme zavedené překlady uznali za vhodné. U zmíněných výjimek jsme navrhli překlad vlastní, který je dle našeho názoru vhodnější než překlad uvedený ve slovníku. Ve zkoumaném vzorku jsme také zjistili poměrně častý výskyt synonym. Z toho důvodu jsme některé termíny nerozepisovali podrobně, protože se jednalo pouze o synonyma již popsaných výrazů.

Dále jsme také zjistili, že nejvíce výrazů ze zkoumaného vzorku patří do skupiny termínů, které označují soudní rozhodnutí a ostatní osoby, které se podílejí na soudním řízení.

V Itálii a v České republice jsou soudní systémy velmi rozdílné. Není to dáno pouze tím, že v Itálii je soudní systém třístupňový a v České republice je čtyřstupňový. Je to dáno i rozdílným historickým vývojem obou zemí. I přesto jsme při podrobnějším zkoumání jednotlivých termínů našli mnoho shodných bodů. Velmi často jsme pro navržený překlad mohli použít český ekvivalent díky existenci stejného či podobného institutu v českém soudním systému. Tento stav je zcela jistě způsoben demokratickým zřízením obou zkoumaných zemí. Jistý podíl můžeme určitě připsat i snaze uzpůsobení jednotlivých právních systémů mezinárodnímu právu. Díky tomu jsou si právní systémy různých zemí podobné a můžeme v jejich terminologii nalézt vhodné ekvivalenty k požadovaným termínům.

Z důvodu omezeného rozsahu diplomové práce jsme z primárních pramenů vybrali jen velmi úzký vzorek termínů, které jsme podrobili analýze. Vzhledem k velmi malému počtu studií a absenci rozsáhlejších překladových právnických italsko-českých slovníků zde však existuje velký prostor pro bližší zkoumání jednotlivých odvětví práva.

RIASSUNTO

Il tema principale di questa tesi è la terminologia della giustizia italiana. La tesi è divisa in due parti.

In questa tesi sono definiti i termini chiave del sistema giudiziario italiano e la tesi descrive le opzioni per la loro traduzione. I termini vengono selezionati dal corpus compilato dalle fonti primarie del sistema giudiziario italiano. Queste fonti sono: *La Repubblica Italiana della Costituzione*, *Codice procedura di civile*, *Codice procedura di penale*, *Regio Decreto 12/1941 - Ordinamento Giudiziario*, *Codice del Processo amministrativo* e *Codice penale*.

La prima parte è focalizzata sulla conoscenza teorica dello stile professionale e in particolare sulla questione del linguaggio giuridico e la sua composizione lessicale. C'è un tentativo di caratterizzare le specifiche del linguaggio giuridico e terminologia giuridica. Contemporaneamente indica le principali e le più importanti differenze tra il linguaggio giuridico italiano e quello ceco a livello lessicale. Questa parte include anche la descrizione delle norme, delle opzioni e delle procedure per la traduzione dei testi giuridici e, infine, mette a un breve confronto il sistema giudiziario ceco con quello italiano.

Alla fine di questo lavoro c'è il glossario bilingue italiano-ceco e ceco-italiano e anche un thesaurus tematico.

La parte più importante di questo lavoro è quella seconda, dove sono usate le conoscenze ottenute dalla prima parte. Questa parte è suddivisa nelle categorie secondo la classificazione semantica perché tale divisione è più pratica per questo lavoro. Ogni categoria è sottoposta alla indagine analitica dal punto di vista traslatologico. Quando si analizzano i termini, sono stati usati i dizionari monolingue e bilingue ed altra letteratura specializzata.

Lo scopo principale di questa tesi è di analizzare i termini scelti dal corpus e di descrivere il sistema giudiziario italiano e la sua terminologia. Abbiamo scoperto che la maggior parte dei termini usati nel sistema giudiziario italiano sono i prestiti dal latino. Poche espressioni sono derivate anche dal francese. Latino era la lingua del diritto romano, in cui la legge italiana ha la sua origine. Allo stesso modo, l'italiano ha la sua origine in latino. La presenza dei termini derivati dal latino ha confermato la nostra ipotesi iniziale. Per quanto riguarda le parole che sono state derivate dal francese, queste sono solo due. Anche queste due, però, sono state originariamente prese dal latino

quindi possiamo dire che tutte le espressioni usate nel sistema giuridico italiano hanno la sua origine nel latino. In alcuni casi abbiamo trovato anche i termini che sono stati adottati nel linguaggio giuridico ceco. A differenza di altre discipline non c'è l'influenza della lingua inglese, anche se alcuni termini sono stati diventati internazionali.

Il risultato molto interessante è il numero di collocazioni che non si trovano nel dizionario bilingue italiano-ceco. Si tratta delle 122 collocazioni a cui abbiamo dovuto trovare la propria traduzione. Solo 50 collocazioni sono state trovate nel dizionario bilingue. Le traduzioni proposte sono state formate che avevamo studiato il significato della collocazione. Per la maggior parte delle espressioni abbiamo cercato di trovare un equivalente ceco, che corrisponderebbe al significato dell'espressione italiana. Nei casi in cui non funzionava, abbiamo scelto una traduzione letterale. Durante la ricerca delle parole nei dizionari abbiamo scoperto che non ci sono molte espressioni che vengono utilizzate nelle fonti italiane del diritto. I dizionari contengono solo i termini di base che non sono sufficienti per la traduzione dei leggi e dei documenti italiani. Così era molto difficile tradurre alcune collocazione trovate. In alcuni casi abbiamo incontrato le espressioni che sono state adottate nella lingua ceca. La definizione di questi termini è stata notevolmente semplificata.

Abbiamo trovato anche molti sinonimi tra le parole analizzate. Per questo motivo non abbiamo descritto alcuni termini in dettaglio, perché erano solo i sinonimi delle espressioni già descritte.

Abbiamo scoperto che la maggior parte dei termini appartiene ad un gruppo di termini che si riferisce a decisioni giudiziarie e alle persone coinvolte in procedimenti giudiziari.

In Italia e nella Repubblica Ceca ci sono i sistemi giudiziari molto diversi. Non è solo per il fatto che in Italia esiste un sistema giudiziario a tre livelli mentre in Repubblica Ceca c'è un sistema a quattro livelli. È anche causato dal diverso sviluppo storico di entrambi paesi. Molto spesso abbiamo proposto utilizzare la traduzione equivalente ceca perché ci esiste un istituzione stessa o simile e quindi abbiamo l'espressione sufficiente. Questa situazione è certamente causata dai sistemi democratici di entrambi i paesi indagati. Una certa percentuale dell'analogia tra i due sistemi giuridici può certamente attribuire allo tentativo di adattare i vari ordinamenti giuridici al diritto internazionale. A causa di questo, i sistemi giuridici dei diversi paesi sono simili nella loro terminologia.

In conclusione, a causa di non numerosi studi linguistici su questo tema e dell'assenza di ampi dizionari bilingue italiano-ceco, c'è grande spazio per una ricerca più approfondita delle singole discipline del diritto.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BEČKA J.V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992
- BENEŠ, Martin. *Studie k moderní mluvnici češtiny 2. Komunikační situace a styl*.
Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013
- DE MAURO, Tulio. *Storia linguistica dell'Italia unita*. Gius: Laterza & Figli, 1963
- DUBSKÝ, J. *Vícesložkovost odborného textu v překladu*. In: Gromová E., Hrdlička M.,
Vilímek V. *Antologie teorie odborného překladu (výběr citací z prací českých a
slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravský univerzita v Ostravě, Filozofická
fakulta, 2010
- HANÁKOVÁ, M. *Termín z hlediska překladu odborného textu*. In: Gromová E.,
Hrdlička M., Vilímek V. *Antologie teorie odborného překladu (výběr citací
z prací českých a slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravský univerzita v Ostravě,
Filozofická fakulta, 2010
- HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2003.
- HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš
Čeněk, s.r.o., 2006
- JELÍNEK, M. *Odborná terminologie a jazyková kultura*. In: Knihovnická revue
Národní knihovny ČR, ročník 14 (2003), číslo 4
- KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995
- KNITTLOVÁ, Dagmar a kolektiv. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita
Palackého v Olomouci, 2010
- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého
v Olomouci, 2000
- MAN, O. *Otázky ekvivalence v odborném překladu*. In: Gromová E., Hrdlička M.,
Vilímek V. *Antologie teorie odborného překladu (výběr citací z prací českých
a slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravský univerzita v Ostravě, Filozofická
fakulta, 2010
- MASÁR, Ivan. *Obsah a forma termínu*. In: Jazykovědný časopis, ročník 35 (1984),
číslo 2
- MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino: Giulio Einaudi
editore s.p.a., 2001
- MOUNIN, Georges. *Teoretické problémy překladu*. Praha: Nakladatelství Karolinum,
1999

- ONDELLI, Stefano. *La lingua del diritto*. Roma: ARACNE editrice S.r.l., 2007
- PETRŮ, Ivo. *Několik poznámek k překladu francouzského právního textu*.
In: Valcerová, Anna. *Vztahy a súvislosti v odbornom preklade*. Prešov:
Prešovská univerzita v Prešově, Filozofická fakulta, 2007
- SERRIANI, Luca. In: MORTARA, Garavelli Bice. *Le parole e la giustizia*. Torino:
Giulio Einaudi editore s.p.a., 2001
- SPACCAPELO, Chiara. *L'imparzialità dell'arbitro*. Giuffrè Editore, 2009
- STICH, Alexandr. *O dvojznačnosti v právnickém vyjadřování*. In: Naše řeč, ročník 51
(1968), číslo 3
- ŠTÍCHA, František. *O jazyce soudních rozhodnutí*. In: Naše řeč, ročník 68 (1985),
číslo 2
- TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. doplněné vydání. Praha: Linde, 2003
- VILIKOVSKÝ, Ján. *Překlad jako tvorba*. Praha: Ivo Železný, nakladatelství
a vydavatelství, 2002

Slovníky

- JANEŠOVÁ, Jarmila. *Italsko-český a česko-italský slovník*. Nakladatelství
LEDA spol. s.r.o., 1. vydání, 2008
- TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, DAMOHORSKÝ, Milan. *Italsko-český právnický slovník*.
Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., 2008
- ZINGARELLI, N. *Vocabolario della lingua italiana*. CD, Zanichelli, 2011

Internetové zdroje

- Cepres. [online]. [citace: 26-03-2014]. Dostupné z:
<http://www.info-kvalita.cz/cepres_2007_informace/>
- Codice di stile delle comunicazioni scritte ad uso delle amministrazioni pubbliche.
[online]. [citace: 15-03-2014]. Dostupné z:
<<http://www.funzionepubblica.gov.it/media/875448/codice%20di%20stile%20cassese-1994.pdf>>
- Codice di procedura civile aggiornato al 2013. [online]. [citace 3-2-2014]. Dostupné z:
<<http://www.gdp3000.it/files/12211.pdf>>
- Codice di procedura penale. [online]. [citace 3-2-2014]. Dostupné z:
<<http://www.studiocataldi.it/codiceprocedurapenale/codiceprocedurapenale.asp>>

Codice del processo amministrativo. [online]. [citace 10-3-2014]. Dostupné z:
<<http://www.altalex.com/index.php?idnot=11992>>

Codice penale. [online]. [citace 10-3-2014]. Dostupné z:
<<http://www.studiocataldi.it/codicepenale/>>

Ec.Europa.eu. [online]. [citace 20-11-2014]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_ita_cs.htm>

Enciclopedia juridica. [online]. [citace 20-11-2014]. Dostupné z:
<<http://www.enciclopedia-juridica.biz14.com/it/enciclopedia-giuridica/dizionario-diritto.html>>

Enciclopedia Treccani. [online]. [citace: 20-3-2014]. Dostupné z:
<<http://www.treccani.it/>>

Epravo.cz. [online]. [citace 20-11-2014]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/>>

IATE – InterActive Terminology for Europe. [online]. [citace 03-10-2014]. Dostupné z: <<http://iate.europa.eu/SearchByQueryEdit.do>>

Il Sabatini Coletti. Dizionario della Lingua Italiana. [online]. [citace 25-5-2014].
Dostupné z: <http://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano>

Iuridictum – encyklopedie práva. [online]. [citace 15-11-2014]. Dostupné z:
<<http://iuridictum.pecina.cz/w/>>

Justice.europa.eu. [online]. [citace 20-11-2014]. Dostupné z:
<<https://e-justice.europa.eu/>>

La Costituzione della Repubblica Italiana. [online]. [citace 3-2-2014]. Dostupné z:
<<http://www.quirinale.it/qrnw/statico/costituzione/costituzione.htm>>

Občanský soudní řád. [online]. [citace 3-10-2014]. Dostupné z:
<<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/>>

Oficiální stránky italské vlády. [online]. [citace 9-10-14]. Dostupné z:
<<http://www.governo.it/governo/costituzione/principi.html>>

Práce.cz – encyklopedie pojmů. [online]. [citace 6-11-2014]. Dostupné z:
<<http://www.prace.cz/poradna/encyklopedie-profesi/>>

Progetto di semplificazione del linguaggio, Manuale di stile. [online]. [citace: 20-03-2014]. Dostupné z: <<http://www.entilocali.provincia.le.it/>>

Regio decreto 12/1941 – ordinamento giudiziario. [online]. [citace 6-3-2014].
Dostupné z:
<http://archivio.rivistaaic.it/materiali/atti_normativi/XIII/pdf/rd1941_00012.pdf>

Seznam.slovník.cz. [online]. [citace 12-11-2014]. Dostupné z:

<www.seznam.slovník.cz>

Sketch Engine. [online]. [citace 28-2-2014]. Dostupné z:

<<http://www.sketchengine.co.uk>>

Správní řád. [online]. [citace 3-10-2014]. Dostupné z:

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/spravni_rad/>

Trestní řád. [online]. [citace 3-10-2014]. Dostupné z:

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/>

Vláda ČR. [online]. [citace 20-11-2014]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/>>

Wikipedia.it. [online]. [citace 10-3-2014]. Dostupné z: <<http://it.wikipedia.org/wiki/>>

Wikipedia.cz. [online]. [citace 10-3-2014]. Dostupné z: <<http://cz.wikipedia.org/wiki/>>

PŘÍLOHY

ITALSKO-ČESKÝ SLOVNÍK

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
accettazione del arbitro	přijetí arbitra	
accusa	obžaloba, žaloba	
accusa di omicidio	žaloba pro spáchání vraždy	
arbitro	arbitr	
arbitro di parte	arbitr, rozhodce	v případě, že se jedná o skupinu osob
arbitro singolo / unico	arbitr, rozhodce	v případě, že se jedná o jednu osobu
attore	žalobce, navrhovatel	
attribuzione del pubblico ministero	přisouzení státního zástupce	
avversario	odpůrce	
avvocato	advokát	
avvocato della parte	advokát	
avvocato di fiducia	obhájce	
avvocato ex offo	obhájce ex offo	
cancelliere	soudní zapisovatel, koncipient, tajemník	
cancelliere del giudice	asistent soudce, soudní zapisovatel	
citazione del testimone	předvolání svědka	
coimputato	spoluobžalovaný	
condanna	rozsudek	
condanna a pena detentiva	odsouzení k trestu odnětí svobody	
condanna al pagamento	odsouzení k zaplacení pohledávky	
condanna alla reclusione	odsouzení k trestu odnětí svobody	
condannato	odsouzený	
condannato all'ergastolo	osoba odsouzená k doživotnímu trestu odnětí svobody	
confronta della persona	konfrontace osoby	nejčastěji se jedná o konfrontaci svědka
consulente	odborný poradce	
consulente tecnico	odborný poradce	
consulente tecnico d'ufficio	odborný poradce soudce	
consulente tecnico di parte	odborný poradce jedné ze stran	
contesa	soudní proces	
contravvenzione	porušení trestního zákona	
controparte	protistrana	
corte	soud	
corte	soud	
corte costituzionale	ústavní soud	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
corte d'appello	odvolací soud	
corte d'assise	porotní soud	
corte d'assise d'appello	porotní odvolací soud	
corte dei conti	nejvyšší účetní dvůr	
corte di cassazione	kasační soud	od roku 1923 se místo tohoto názvu používá Corte suprema di cassazione
corte suprema di cassazione	nejvyšší kasační soud	
danneggiamento	poškození	
danneggiamento colposo	poškození z nedbalosti	
danneggiamento di affissioni	ilegální výlep plakátů	
danneggiamento di animali	týrání zvířat	
danneggiamento di cose altrui	poškození cizí věci	
danneggiamento di informazioni / di sistemi informatici	neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací	
danneggiamento doloso	úmyslné poškození	
danneggiato	poškozený	
danneggiato dal reato	osoba poškozená spáchaným trestným činem	
decisione	rozhodnutí	
decisione del ricorso	rozhodnutí opravného soudního řízení	
decisione della causa	rozsudek	
decisione della controversia	rozhodnutí sporu	
decreto	nařízení	
decreto di citazione	předvolání k soudu	
decreto di convocazione	předvolání k soudu	
decreto di fissazione dell'udienza	nařízení zahájení přezkumného řízení	
decreto di giudizio immediato	nařízení okamžitého soudního řízení	
decreto di ingiunzione	platební rozkaz	
decreto di irreperibilità	prohlášení o nevypátratelnosti	
decreto di nomina	jmenovací dekret	
decreto di sequestro	nařízení zabavení věci	
decreto di trasferimento	nařízení exekuce	
decreto penale di condanna	trestní příkaz	
delibera	usnesení, rozhodnutí	
delibera del Consiglio superiore della mag.	usnesení Nejvyšší rady pro věci soudců a státních zástupců	
denuncia	ohlášení	
denuncia all'autorità	stížnost podaná k příslušnému soudu	
denuncia di malattie di mente	oznámení zjištění duševní poruchy	
denuncia di materie esplodenti	ohlášení nalezení výbušniny	
denuncia di reato	oznámení trestného činu	
dibattimento	soudní řízení	
dibattimento di atti contenuti nel fascicolo	projednání dokumentů zahrnutých ve složce	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
dibattimento di primo grado	řízení v prvním stupni	
difensore	obhájce, obránce	
difensore dell'imputato	obhájce	
difensore della parte	obhájce	
difensore della persona	obhájce	
difensore di fiducia	obhájce	
difensore di ufficio	obhájce ex offa, zvolený obhájce	
esame del testimone	výslech svědka	
esecutore	vykonavatel	vykonavatel soudních rozhodnutí
esecutore testamentario	vykonavatel poslední vůle	
esecutore ufficiale giudiziario	vykonavatel soudního exekutora	
esperto	znalec	
generalità della persona	obecnost osoby	
giudice	soudce	
giudice amministrativo	soudce správního soudu	
giudice dell'esecuzione	soudce dohlížející na výkon rozhodnutí	
giudice di appello	odvolací soudce / soudce rozhodující ve druhém stupni soudního řízení	
giudice di pace	smírčí soudce	
giudice di primo grado	soudce rozhodující v prvním stupni soudního řízení	
giudice di rinvio	soudce rozhodující o postoupení věci	
giudice istruttore	vyšetřující soudce	
giudice singolo / unico	samosoudce	
giudice speciale	zvláštní soudce	
giudice straordinario	mimořádný soudce	již zrušeno
giudizio	soudní řízení	
giudizio amministrativo	správní řízení	
giudizio civile	občanskoprávní / civilní řízení	
giudizio di appello	odvolací řízení	
giudizio di cassazione	kasační rozsudek	
giudizio di impugnazione	soudní řízení o opravném prostředku	
giudizio di merito	meritorní řízení	
giudizio di opposizione	odvolací soudní řízení	
giudizio di ottemperanza	soudní řízení o zahájení výkonu rozsudku správního řízení	
giudizio di primo grado	soudní řízení v prvním stupni	
giudizio di revisione	jednání o obnově řízení	
giudizio di revocazione	řízení o zrušení rozsudku	
giudizio di rinvio	řízení s rozhodnutím o postoupení věci	
gravità del reato	závažnost trestného činu	
illecito	trestný čin	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
illecito amministrativi	správní delikt	
illecito penale	trestný čin	
imputazione	žaloba podaná státním zástupcem	
infrazione	porušení zákona	
interrogatorio della persona	výslech osoby	
intervento del pubblico ministero	zásah státního zástupce	
intimazione del testimone	předvolání svědka	
lite	soudní spor	
lodo	verdikt	
lodo arbitrale	rozhodčí nález	
magistrato	úředník, soudce, státní zástupce	záleží na kontextu
magistrato del pubblico ministero	státní zástupce	
magistrato della direzione nazionale antimafia	zástupce národního úřadu pro boj s mafii	
magistrato di appello	odvolací soudce / soudce rozhodující ve druhém stupni soudního řízení	
magistrato di sorveglianza	soudce dohlížející na průběh výkonu trestu	
ordinanza	nařízení	
ordinanza di assegnazione di crediti	příkázání pohledávky	
ordinanza di convalida di sfratto	příkaz k soudnímu vystěhování	
ordinanza di correzione	opravný rozsudek	
ordinanza di esibizione	výzva k předložení důkazů	
ordinanza di estinzione della procedura esecutiva	nařízení zastavení výkonu soudního rozhodnutí	
ordinanza di inammissibilita	usnesení o zastavení řízení pro nepřijatelnost návrhu	
ordinanza di incompetenza	rozhodnutí o nepřislušnosti soudu	
ordinanza di sfratto per morosità	nařízení vystěhování kvůli neplacení nájemného	
ordinanza di sospensione	nařízení přerušování procesu	
ordinanza non impugnabile	nenapadnutelné řízení	
ordine	příkaz, nařízení	
ordine di discussione delle causa	nařízení předložení důkazů k případu	
ordine di esecuzione	nařízení výkonu rozhodnutí	
ordine di pagamento	nařízení zaplacení pohledávek	
ordine di protezione	ochranné opatření	
ordine di trattazione delle causa	nařízení projednání případu	
parte	strana	
parte civile	občanská / žalující strana	
parte interessata	zúčastněná strana	
parte privata	soukromá / obžalovaná strana	
parte soccombente	prohrávající strana	
perito	znalec	
persona	osoba	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
persona giuridica	právnícká osoba	
persona imputata	obžalovaný/obviněný	
persona in stato di custodia cautelare	osoba držená ve vazbě	
persona in stato di detenzione	zadržaná osoba	
persona in stato di infermità	osoba s duševní chorobou	
persona in stato di libertà vigilata	osoba podmíněčně propuštěná	
persona in stato di manifesta ubriachezza	osoba ve stavu zjevné opilosti	
persona incaricata in un pubblico servizio	osoba pověřená veřejnou službou	
persona offesa	poškozená osoba	
persona socialmente pericolosa	osoba společensky nebezpečná	
pretore	prétor, soudce	již zrušeno
pretura	soud prvního stupně na úrovni okresů	nahrazen výrazem tribunale monocratico
primo pretore	samosoudce, samosoudce v prvním stupni soudního řízení	
procedura	proces	
procedura civile	občanský soudní řád	
procedura di affidamento	řízení o svěřeni dítěte do péče	
procedura penale	trestní řád	
processo	soudní řízení	
processo amministrativo	správní proces	
processo di cognizione	zjišťovací řízení	
processo di merito	meritorní řízení	
processo di primo grado	proces v prvním stupni	
processo esecutivo	výkonné řízení	
processo verbale	protokol	
procuratore	prokurátor, státní zástupce	
procuratore della Repubblica	státní zástupce u Kasačního a Odvolacího soudu	
procuratore distrettuale	státní zástupce u obvodních soudů	
procuratore generale	státní zástupce	
procuratore nazionale antimafia	státní zástupce u Kasačního soudu pro boj s mafii	
procuratore speciale	státní zástupce pro zvláštní případy	
pronuncia	rozsudek	
provvedimento cautelare	předběžné opatření	
provvedimento temporaneo	přechodné ustanovení	
provvedimento	nařízení	
provvedimento di accoglimento	předběžné opatření	
provvedimento di archiviazione	zamítnutí žaloby	
pubblico ministero	státní zástupce	
querela	trestní žaloba podaná na návrh poškozeného	
querela della persona	žaloba na návrh poškozeného	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
querela di falso	žaloba o nepravost listiny	
querelante	žalobce	
reato	trestný čin	
reato bancario	trestný čin v bankovníctví	
reato commesso in udienza	trestný čin spáchaný během líčení	
reato di favoreggiamento	trestný čin spolupachatelství	
reato di ingiuria e diffamazione	trestný čin pomluvy na cti a pomluvy	
reato di omicidio	vražda	
reato elettorale	volební trestný čin	
reato ministeriale	ministerský trestný čin	
reato societario	trestný čin neplnění povinností při správě a řízení obchodních společností	
reato tributario	trestný čin neplnění daňových a poplatkových povinností	
reclusione	trest odnětí svobody	
rito	proces	
rito abbreviato	zkrácené soudní řízení	
rito ordinario	běžné soudní řízení	
rito prescritto	předepsané řízení	
rito speciale	zvláštní řízení	
sentenza	rozsudek	
sentenza di annullamento	rušící rozsudek	
sentenza di appello	rozsudek odvolacího soudu	
sentenza di assoluzione		
sentenza di condanna	odsuzující rozsudek	
sentenza di merito	meritorní rozhodnutí	
sentenza di non luogo a procedere	rozhodnutí o zastavení trestního stíhání	
sentenza di primo grado	rozsudek v prvním stupni soudního řízení	
sentenza di proscioglimento	osvobozující rozsudek	
sentenza penale	odsuzující rozsudek	
stimatore	odhadce	
testimone	svědek	
trasgressione	porušení trestního zákona	
trasgressione alle prescrizioni	porušení předpisů	
trasgressione all'ordine	porušení předpisů	
tribunale	soud	
tribunale amministrativo regionale	správní krajský soud	
tribunale collegiale	soud v kolegiálním složení	
tribunale delle acque pubbliche	soud pro věci veřejných vod	
tribunale di sorveglianza	soud dohlížející na průběh výkonu trestu	
tribunale militare	vojenský soud	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
tribunale monocratico	samosoudce	
tribunale ordinario	obecný soud	
tribunale per i minorenni	soud pro záležitosti nezletilých	
udienza	slyšení	
udienza d'istruzione	dokazovací proces	
udienza di comparizione	předběžné řízení	
udienza di convalida	schvalovací řízení ke stíhání obviněné osoby	
udienza di discussione	projednávání důvodů	
udienza di trattazione	první projednání případu	
ufficio di testimone	svědectví	
vice procuratore onorario	čestný zástupce prokurátora	

ČESKO-ITALSKÝ SLOVNÍK

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
advokát	avvocato	
advokát	avvocato della parte	
arbitr	arbitro	
arbitr, rozhodce	arbitro di parte	v případě, že se jedná o skupinu osob
arbitr, rozhodce	arbitro singolo / unico	v případě, že se jedná o jednu osobu
asistent soudce, soudní zapisovatel	cancelliere del giudice	
běžné soudní řízení	rito ordinario	
čestný zástupce prokurátora	vice procuratore onorario	
dokazovací proces	udienza d'istruzione	
ilegální výlep plakátů	danneggiamento di affissioni	
jednání o obnově řízení	giudizio di revisione	
jmenovací dekret	decreto di nomina	
kasační rozsudek	giudizio di cassazione	
kasační soud	corte di cassazione	od roku 1923 se místo tohoto názvu používá Corte suprema di cassazione
konfrontace osoby	confronta della persona	nejčastěji se jedná o konfrontaci svědka
meritorní rozhodnutí	sentenza di merito	
meritorní řízení	giudizio di merito	
meritorní řízení	processo di merito	
mimořádný soudce	giudice straordinario	již zrušeno
ministerský trestný čin	reato ministeriale	
nařízení	decreto	
nařízení	ordinanza	
nařízení	provvedimento	
nařízení exekuce	decreto di trasferimento	
nařízení okamžitého soudního řízení	decreto di giudizio immediato	
nařízení projednání případu	ordine di trattazione delle causa	
nařízení předložení důkazů k případu	ordine di discussione delle causa	
nařízení přerušení procesu	ordinanza di sospensione	
nařízení výkonu rozhodnutí	ordine di esecuzione	
nařízení vystěhování kvůli neplacení nájemného	ordinanza di sfratto per morosità	
nařízení zabavení věci	decreto di sequestro	
nařízení zaplacení pohledávek	ordine di pagamento	
nařízení zastavení výkonu soudního rozhodnutí	ordinanza di estinzione della procedura esecutiva	
nařízení zahájení přezkumného řízení	decreto di fissazione dell'udienza	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
nejvyšší účetní dvůr	corte dei conti	
nejvyšší kasační soud	corte suprema di cassazione	
nenapadnutelné řízení	ordinanza non impugnabile	
neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací	danneggiamento di informazioni / di sistemi informatici	
občanská / žalující strana	parte civile	
občanskoprávní / civilní řízení	giudizio civile	
občanský soudní řád	procedura civile	
obecnost osoby	generalità della persona	
obecný soud	tribunale ordinario	
obhájce	avvocato di fiducia	
obhájce	difensore dell'imputato	
obhájce	difensore della parte	
obhájce	difensore della persona	
obhájce	difensore di fiducia	
obhájce ex offio	avvocato ex offio	
obhájce ex offio, zvolený obhájce	difensore di ufficio	
obhájce, obránce	difensore	
obžaloba, žaloba	accusa	
obžalovaný/obviněný	persona imputata	
odborný poradce	consulente	
odborný poradce	consulente tecnico	
odborný poradce jedné ze stran	consulente tecnico di parte	
odborný poradce soudce	consulente tecnico d'ufficio	
odhadce	stimatore	
odpůrce	avversario	
odsouzení k trestu odnětí svobody	condanna a pena detentiva	
odsouzení k trestu odnětí svobody	condanna alla reclusione	
odsouzení k zaplacení pohledávky	condanna al pagamento	
odsouzený	condannato	
odsuzující rozsudek	sentenza di condanna	
odsuzující rozsudek	sentenza penale	
odvolací řízení	giudizio di appello	
odvolací soud	corte d'appello	
odvolací soudce / soudce rozhodující ve druhém stupni soudního řízení	giudice di appello	
odvolací soudce / soudce rozhodující ve druhém stupni soudního řízení	magistrato di appello	
odvolací soudní řízení	giudizio di opposizione	
ohlášení	denuncia	
ohlášení nalezení výbušniny	denuncia di materie esplodenti	
ochranné opatření	ordine di protezione	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
opravný rozsudek	ordinanza di correzione	
osoba	persona	
osoba držená ve vazbě	persona in stato di custodia cautelare	
osoba odsouzená k doživotnímu trestu odnětí svobody	condannato all'ergastolo	
osoba podmíněčně propuštěná	persona in stato di libertà vigilata	
osoba poškozená spáchaným trestným činem	danneggiato dal reato	
osoba pověřená veřejnou službou	persona incaricata in un pubblico servizio	
osoba s duševní chorobou	persona in stato di infermità	
osoba společensky nebezpečná	persona socialmente pericolosa	
osoba ve stavu zjevné opilosti	persona in stato di manifesta ubriachezza	
osvobozující rozsudek	sentenza di proscioglimento	
oznámení trestného činu	denuncia di reato	
oznámení zjištění duševní poruchy	denuncia di malattie di mente	
platební rozkaz	decreto di ingiunzione	
porotní odvolací soud	corte d'assise d'appello	
porotní soud	corte d'assise	
porušení předpisů	trasgressione alle prescrizioni	
porušení předpisů	trasgressione all'ordine	
porušení trestního zákona	contravvenzione	
porušení trestního zákona	trasgressione	
porušení zákona	infrazione	
poškozená osoba	persona offesa	
poškození	danneggiamento	
poškození cizí věci	danneggiamento di cose altrui	
poškození z nedbalosti	danneggiamento colposo	
poškozený	danneggiato	
právnícká osoba	persona giuridica	
prétor, soudce	pretore	již zrušeno
proces	procedura	
proces	rito	
proces v prvním stupni	processo di primo grado	
prohlášení o nevypátratelnosti	decreto di irreperibilità	
prohrávající strana	parte soccombente	
projednání dokumentů zahrnutých ve složce	dibattimento di atti contenuti nel fascicolo	
projednávání důvodů	udienza di discussione	
prokurátor, státní zástupce	procuratore	
protistrana	controparte	
protokol	processo verbale	
první projednání případu	udienza di trattazione	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
předběžné opatření	procedimento cautelare	
předběžné opatření	provvedimento di accoglimento	
předběžné řízení	udienza di comparizione	
předepsané řízení	rito prescritto	
předvolání k soudu	decreto di citazione	
předvolání k soudu	decreto di convocazione	
předvolání svědka	citazione del testimone	
předvolání svědka	intimazione del testimone	
přechodné ustanovení	procedimento temporaneo	
přijetí arbitra	accettazione del arbitro	
příkaz k soudnímu vystěhování	ordinanza di convalida di sfratto	
příkaz, nařízení	ordine	
příkázání pohledávky	ordinanza di assegnazione di crediti	
přisouzení státního zástupce	attribuzione del pubblico ministero	
rozhodčí nález	lodo arbitrale	
rozhodnutí	decisione	
rozhodnutí o nepřislušnosti soudu	ordinanza di incompetenza	
rozhodnutí o zastavení trestního stíhání	sentenza di non luogo a procedere	
rozhodnutí opravného soudního řízení	decisione del ricorso	
rozhodnutí sporu	decisione della controversia	
rozsudek	condanna	
rozsudek	decisione della causa	
rozsudek	pronuncia	
rozsudek	sentenza	
rozsudek odvolacího soudu	sentenza di appello	
rozsudek v prvním stupni soudního řízení	sentenza di primo grado	
rušící rozsudek	sentenza di annullamento	
řízení o svěřeni dítěte do péče	procedura di affidamento	
řízení o zrušení rozsudku	giudizio di revocazione	
řízení s rozhodnutím o postoupení věci	giudizio di rinvio	
řízení v prvním stupni	dibattimento di primo grado	
samosoudce	giudice singolo / unico	
samosoudce	tribunale monocratico	
samosoudce, samosoudce v prvním stupni soudního řízení	primo pretore	
schvalovací řízení ke stíhání obviněné osoby	udienza di convalida	
slyšení	udienza	
smírčí soudce	giudice di pace	
soud	corte	
soud	corte	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
soud	tribunale	
soud dohlížející na průběh výkonu trestu	tribunale di sorveglianza	
soud pro věci veřejných vod	tribunale delle acque pubbliche	
soud pro záležitosti nezletilých	tribunale per i minorenni	
soud prvního stupně na úrovni okresů	pretura	nahrazen výrazem tribunale monocratico
soud v kolegiálním složení	tribunale collegiale	
soudce	giudice	
soudce dohlížející na průběh výkonu trestu	magistrato di sorveglianza	
soudce dohlížející na výkon rozhodnutí	giudice dell'esecuzione	
soudce rozhodující o postoupení věci	giudice di rinvio	
soudce rozhodující v prvním stupni soudního řízení	giudice di primo grado	
soudce správního soudu	giudice amministrativo	
soudní proces	contesa	
soudní řízení	dibattimento	
soudní řízení	giudizio	
soudní řízení	processo	
soudní řízení o opravném prostředku	giudizio di impugnazione	
soudní řízení o zahájení výkonu rozsudku správního řízení	giudizio di ottemperanza	
soudní řízení v prvním stupni	giudizio di primo grado	
soudní spor	lite	
soudní zapisovatel, koncipient, tajemník	cancelliere	
soukromá / obžalovaná strana	parte privata	
spoluobžalovaný	coimputato	
správní delikt	illecito amministrativi	
správní krajský soud	tribunale amministrativo regionale	
správní proces	processo amministrativo	
správní řízení	giudizio amministrativo	
státní zástupce	magistrato del pubblico ministero	
státní zástupce	procuratore generale	
státní zástupce	pubblico ministero	
státní zástupce pro zvláštní případy	procuratore speciale	
státní zástupce u Kasačního a Odvolacího soudu	procuratore della Repubblica	
státní zástupce u Kasačního soudu pro boj s mafií	procuratore nazionale antimafia	
státní zástupce u obvodních soudů	procuratore distrettuale	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
stížnost podaná k příslušnému soudu	denuncia all'autorità	
strana	parte	
svědectví	ufficio di testimone	
svědek	testimone	
trest odnětí svobody	reclusione	
trestní příkaz	decreto penale di condanna	
trestní řád	procedura penale	
trestní žaloba podaná na návrh poškozeného	querela	
trestný čin	illecito	
trestný čin	illecito penale	
trestný čin	reato	
trestný čin neplnění daňových a poplatkových povinností	reato tributario	
trestný čin neplnění povinností při správě a řízení obchodních společností	reato societario	
trestný čin pomluvy na cti a pomluvy	reato di ingiuria e diffamazione	
trestný čin spáchaný během líčení	reato commesso in udienza	
trestný čin spolupachatelství	reato di favoreggiamento	
trestný čin v bankovníctví	reato bancario	
týrání zvířat	danneggiamento di animali	
úmyslné poškození	danneggiamento doloso	
úředník, soudce, státní zástupce	magistrato	záleží na kontextu
usnesení Nejvyšší rady pro věci soudců a státních zástupců	delibera del Consiglio superiore della mag.	
usnesení o zastavení řízení pro nepřípustnost návrhu	ordinanza di inammissibilità	
usnesení, rozhodnutí	delibera	
ústavní soud	corte costituzionale	
verdikt	lodo	
vojenský soud	tribunale militare	
volební trestný čin	reato elettorale	
vražda	reato di omicidio	
vykonavatel	esecutore	vykonavatel soudních rozhodnutí
vykonavatel poslední vůle	esecutore testamentario	
vykonavatel soudního exekutora	esecutore ufficiale giudiziario	
výkonné řízení	processo esecutivo	
výslech osoby	interrogatorio della persona	
výslech svědka	esame del testimone	
vyšetřující soudce	giudice istruttore	
výzva k předložení důkazů	ordinanza di esibizione	
zadržaná osoba	persona in stato di detenzione	
zamítnutí žaloby	provvedimento di archiviazione	
zásah státního zástupce	intervento del pubblico ministero	

Slovníkové heslo	Překlad	Poznámka
zástupce národního úřadu pro boj s mafií	magistrato della direzione nazionale antimafia	
závažnost trestného činu	gravità del reato	
zjišťovací řízení	processo di cognizione	
zkrácené soudní řízení	rito abbreviato	
znalec	esperto	
znalec	perito	
zúčastněná strana	parte interessata	
zvláštní řízení	rito speciale	
zvláštní soudce	giudice speciale	
žaloba na návrh poškozeného	querela della persona	
žaloba o nepravost listiny	querela di falso	
žaloba podaná státním zástupcem	imputazione	
žaloba pro spáchání vraždy	accusa di omicidio	
žalobce	querelante	
žalobce, navrhovatel	attore	

SÉMANTICKÁ KLASIFIKACE ZKOUMANÉ TERMINOLOGIE

V rámci zkoumaného vzorku termínů z oblasti soudnictví jsme si vytvořili sedm skupin, do kterých jsou jednotlivé pojmy řazeny dle jejich sémantické příbuznosti. Jedná se o skupiny: **soud, soudce, další osoby, skutek, řízení, žaloba a rozhodnutí**. Synonymní výrazy jsou řazeny vedle sebe, výrazy, které je dále rozvíjejí, jsou pod nimi.

corte, tribunale, pretura

corte costituzionale

corte d'appello

corte d'assise

corte d'assise d'appello

corte dei conti

corte di cassazione

corte suprema di cassazione

tribunale amministrativo regionale

tribunale collegiale

tribunale delle acque pubbliche

tribunale di sorveglianza

tribunale militare

tribunale monocratico

tribunale ordinario

tribunale per i minorenni

magistrato

magistrato del pubblico ministero

magistrato della direzione nazionale antimafia

magistrato di appello

magistrato di sorveglianza

giudice, arbitro, pretore

giudice amministrativo

giudice dell'esecuzione

giudice di appello

giudice di pace

giudice di primo grado

giudice di rinvio
giudice istruttore
giudice singolo / unico
giudice speciale
giudice straordinario
arbitro di parte
arbitro singolo / unico
primo pretore

persona, parte

persona giuridica
persona imputata
persona in stato di custodia cautelare
persona in stato di detenzione
persona in stato di infermità
persona in stato di libertà vigilata
persona in stato di manifesta ubriachezza
persona incaricata in un pubblico servizio
persona offesa
persona socialmente pericolosa
parte civile
parte interessata
parte privata
parte soccombente

pubblico ministero, procuratore

procuratore della Repubblica
procuratore distrettuale
procuratore generale
procuratore nazionale antimafia
procuratore speciale

difensore, avvocato

difensore dell'imputato
difensore della parte
difensore della persona
difensore di fiducia

difensore di ufficio
avvocato della parte
avvocato di fiducia
avvocato ex offio
cancelliere
 cancelliere del giudice
esecutore
 esecutore testamentario
 esecutore ufficiale giudiziario
imputato, accusato
testimone
 ufficio di testimone
 esame del testimone
 intimazione del testimone
 citazione del testimone
consulente, perito, esperto, stimatore
 consulente tecnico
 consulente tecnico d'ufficio
 consulente tecnico di parte
condannato
 condannato all'ergastolo
attore, querelante
controparte, convenuto, avversario
danneggiato
 danneggiato dal reato
reato, illecito
 reato bancario
 reato commesso in udienza
 reato di favoreggiamento
 reato di ingiuria e diffamazione
 reato di omicidio
 reato elettorale
 reato ministeriale

reato societario

reato tributario

illecito penale

contravvenzione, trasgressione, infrazione, danneggiamento

trasgressione alle prescrizioni

trasgressione all'ordine

danneggiamento colposo

danneggiamento di affissioni

danneggiamento di animali

danneggiamento di cose altrui

danneggiamento di informazioni / di sistemi informatici

danneggiamento doloso

udienza, giudizio, processo, dibattimento, procedura, rito, lite, contesa

udienza d'istruzione

udienza di comparizione

udienza di convalida

udienza di discussione

udienza di trattazione

dibattimento di atti contenuti nel fascicolo

dibattimento di primo grado

processo amministrativo

processo di cognizione

processo di merito

processo di primo grado

processo esecutivo

processo verbale

procedura civile

procedura di affidamento

procedura penale

rito abbreviato

rito ordinario

rito prescritto

rito speciale

querela, imputazione, accusa

querela della persona

querela di falso

accusa di omicidio

denuncia

denuncia all'autorità

denuncia di malattie di mente

denuncia di materie esplodenti

denuncia di reato

sentenza, lodo

sentenza di annullamento

sentenza di appello

sentenza di condanna

sentenza di merito

sentenza di non luogo a procedere

sentenza di primo grado

sentenza di proscioglimento

sentenza penale

lodo arbitrale

ordinanza, decreto, provvedimento, decisione, condanna, ordine, delibera

ordinanza di assegnazione di crediti

ordinanza di convalida di sfratto

ordinanza di correzione

ordinanza di esibizione

ordinanza di estinzione della procedura esecutiva

ordinanza di inammissibilità

ordinanza di incompetenza

ordinanza di sfratto per morosità

ordinanza di sospensione
ordinanza non impugnabile
decreto di citazione
decreto di convocazione
decreto di fissazione dell'udienza
decreto di giudizio immediato
decreto di ingiunzione
decreto di irreperibilità
decreto di nomina
decreto di sequestro
decreto di trasferimento
decreto penale di condanna
provvedimento di accoglimento
provvedimento di archiviazione
decisione del ricorso
decisione della causa
decisione della controversia
condanna a pena detentiva
condanna al pagamento
condanna alla reclusione
ordine di discussione delle causa
ordine di esecuzione
ordine di pagamento
ordine di protezione
ordine di trattazione delle causa
delibera del Consiglio superiore della magistratura